

ПУТ, ИСТИНА И ЖИВОТ

МОНАСТЫРЬ ПЕЧАНИН

Бр. 3/4 - 2004

ЦЕНА 20 КН 600 СЛТ 150 ДНН 2,60 ЕУР 5 ШО

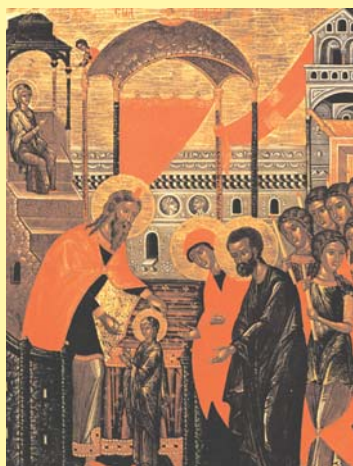

ПУТ ИСТИНА И ЖИВОТ – лист за духовно просвећење
(двомесечно издање)

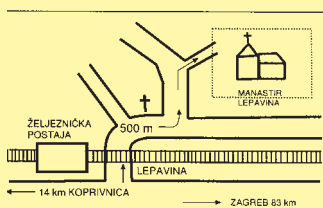
Изази с благословом Његовог Високопреосвештенства Православног
Митрополита загребачко-љубљанског и целе Италије Господина ЈОВАНА

Чудотворна икона Пресвете
Богородице Лепавинске

Ваведење Пресвете
Богородице

Издавач: Братство манастира Лепавина
Манастир Лепавина
48306 Соколовац
Тел / фак (+ 385) 48 661 032
WWW posl: <http://www.manastir-lepavina.htnet.hr>
е-маил адреса: manastir-lepavina@kc.tel.hr
Главни и
одговорни
уредник: Архимандрит Гаврило
(Вучковић)
Технички
уредник: Јерођакон Василије (Србљан)

Насловна
страна: СТАБЛО БОГОРИДИЧИНИХ чудотвор-
них икона са средишњим мотивом
Рождества Христовог

Издање: година VIII

Укупно
изданих бројева: 37

Број: 3-4/04 (37)

Тисак: Сканер Студио д.о.о.,
Стубичка 49, Загреб

Мишљењем Министарства културе бр.
532-03-1/7-97-01-VJ/BB од 22. сijeчња
1997. часопис "Пут, Истина и Живот" на
темељу чланка 18. точка 13, ставак 2
Закона о порезу на промет производа и
услуга, ослобођен је плаћања пореза на
промет.

Његова Светост Патријарх српски Г. Павле у посети Митрополији загребачко-љубљанској

РЕЧ УРЕДНИКА

Помаже Бог, драги читаоци! И ове године је у манастиру Лепавини свечано и лепо прослављена манастирска слава, празник Успенија Пресвете Богородице. У присуству многобројних верника и гостију, празничну архијерејску литургију служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован, а свима нам је радост била

увећана рукоположењем Александра Обрадовића, студента Богословског факултета, за ђаконску службу. У Светој Тајни свештенства се, речима нашег Митрополита, даром Духа Светог обновља црквена јерархија, а нашем је манастиру тај чин рукоположења на велики празник донео још и велики благослов - "обогатење духовне благодати".

За мене је пак посебну радост, небоземну, донело присуство на рукоположењу досадашњег архимандрита острошког Јована (Пурића) у чин епископа диоклијског, које је обављено у саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици. Свету архијерејску Литургију служио је Његова Светост Патријарх српски Г. Павле, уз саслужење дванаест архијереја и више свештеника и ђаконa, а у торжеству саме хиротоније, том јединственом *догађају унутар Цркве и за Цркву* (А. Шмеман), чинило се баш као да се Небо спустило на земљу. Само петнаестак дана раније у манастиру Дечани је Патријарху, на хиротонији дотадашњег игумана дечанског Теодосија за епископа липљанског, саслуживало више од 40 јеромонаха и јерођаконa; и боравећи тада у подгоричком храму, у окружењу мноштва монаха и монахиња, помислио сам како се испунила жеља о. Јустина Ћелијског о обнови српског монаштва...

Старији монаси знају како је у нашим манастирима било још недавно, пре пар десетина година. У Црној Гори је, например, било мало монаштва: неколико монаха у Острогу, неколико у Прасквици, била је мати Саватија у манастиру Бањи... У своме писму братству манастира Раче, на чију је молбу са руског превео зборник "Монашки живот", авва Јустин пише како често размишља о томе "зашто код нас уствари нема правога монаштва". У наставку тог писма Авва каже да је "обнова могућа само у буквалном светоотачком испуњавању монашких завета", и потом рачком братству и њиховом тадашњем игуману Јулијану даје конкретни, а непролазни савет: "Отпочните у Вашој светој обители са постом по светом Типику; престаните са употребом масти и меса. Тако испуните, и непрекидно испуњавајте први завет монашки. Не реците: "Не можемо издржати због тешких физичких послова". Али, зар су мање тешке послове радили Св. Теодор Студит, Св. Пахомије Велики, Св. Теодосије Велики и њихова многољудна братства? ...Таквоме посту неизоставно додајте богослужења по Типику; све редом, са светом Литургијом свакодневном као круном. А умна молитва нека не престаје у срцима Вашим ни дању ни ноћу. Поступите ли тако, моја

христољубива браћо, благослов Божији ће се несумњиво почети изливати на Вашу свету обитељ. И Господ ће на чудесне начине почети умножавати Ваше братство, приводећи Вам пробуђене монахе и христочежњиве искушенике..."

Данас се, благодарећи и светим молитвама преподобног оца Јустина, обновило наше монаштво, и то понајвише управо преко његових ученика: Високопреосвећеног митрополита Амфилохија и преосвећених епископа Атанасија, Артемија и Иринеја. Док су боравили у Грчкој, они нису само изучавали теолошке студије у Атини, него су одлазили и на истински духовни универзитет, на Свету Гору, и од опитних старца-подвижника као пчеле скупљали поуке са њихових медоточних усана; митрополит Амфилохије је, например, одређено време после свог доктората боравио на Светој Гори и свакодневно одлазио старцу Пајсију, служећи заједно са њим у његовој скромној келији. Одлазили су ученици нашега Авве и другим грчким духовницима, старцу Јефрему на Катунакији, Амфилохију на Патмосу, о. Филотеју Зервакосу, старцу Порфирију, о. Димитрију Гагастакису, чувеном духовнику који је био мирски свештеник (након што су се упокојили у Господу, за сваког од њих су духовна деца написала житије, и у њима се често спомињу имена нарочито митрополита Амфилохија и епископа Артемија)... Сада је, хвала Богу, дошло време да уберемо плодове: ученици Аввиних ученика духовно су сазрели да на себе приме најтежи и најчаснији крст служења у Српској Православној Цркви. Овом приликом захваљујем Високопреосвећеном митрополиту Амфилохију и Преосвећеном владици Јовану што су ми указали част позивом на хиротонију и што су ми, у мојој четрдесетој години монаштва (од тога двадесетој у манастиру Лепавини), тако подарили велику духовну радост.

Света Литургија, дакле, у манастиру треба да буде круна свакодневних манастирских богослужења, а за сваког хришћанина - круна његовог личног Богу служења. Јер, само на Светој Литургији, у Светој Евхаристији, на тајанствен начин присуствујемо Тајној Вечери и, као некада свети Апостоли, улазимо у најприснији однос са Господом Христом. Свака Света Литургија се савршава зато да бисмо се сви ми, чланови Цркве, "ородили и сјединили" са Богом, у светом причешћу Телу и Крви Господњој. Ипак, пречесто пред том Тајном над тајнама стојимо у храму као незаинтересовани, било из незнања било из немарности... Текст св. Никодима Агиорита и св. Макарија Коринтског "О честом причешћивању", којем је тематски слично предавање Преосвећеног владике Хризостома о Богослужењу као начину живота православних хришћана, објављујемо зато да би нас пренуо и био нам од помоћи у превладавању таквих слабости. У следећем броју уследиће наставак...

На крају, свима желим да што чешће, "са страхом Божјим, вером и љубављу", приступате Чаши Живота, и тако стичете залог будућег, вечног живота.

С благословом из манастира Лепавине

Архим. Јован (Вучићевић)

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ Г. ПАВЛЕ БОРАВИО У ЗАГРЕБУ

У недељу, 25. јула 2004. године, сви загребачки Срби обрадовали су се доласку Његове Светости Патријарха српског Господина Павла у њихов град. После хиротоније новог епископа горњокарловачког Господина Герасима у манастиру Гомирје, Свјатјејши Патријарх је на позив Његовог Високопреосвештенства Митрополита загребачко-љубљанског и целе Италије Господина Јована дошао у Загреб. У касним поподневним часовима Његовој Светости приређен је дочек у Митрополији загребачкој. У пратњи Свјатјејшег Патријарха били су Митрополит велески и повардарски Г. Јован и Епископ средњоевропски Г. Константин. После краћег предаха, гости предвођени домаћином Митрополитом Јованом пошли су на вечерње богослужење. После богослужења, Његова Светост је кратко беседио присутном народу, да чувају веру своју и да пред браћом римокатолицима сведоче веру православну животима и делима својим. Сутрадан, 26. јула 2004. године, Његова Светост Патријарх српски Господин Павле служио је Свету Архијерејску литургију у манастиру Свете Петке у Загребу. Света Литургија на којој је началствовао Свјатјејши Патријарх велико је духовно окрепљење за све загребачке Србе. У својој проповеди Његова Светост је рекао:

Богу се помолисмо, браћо и сестре, у овом светом храму, молећи се Богу и његовим светим из рода нашега, да нас подрже у свему оном што је свето и честито и миломе Богу приступачно, као што каже наш народ. Да издржимо до краја на овом путу уском и тесном, којим као хришћани треба да идемо не бојећи се никога и ничега сем греха који нас удаљује од Бога, Који је наш Створитељ, Промислитељ и Спаситељ,

онако као што су то чинили наши преци и у доба петстогодишњег ропства и у доба борбе за слободу и до дана данашњег. Никада не заборавимо речи Христове: Да се светли светлост ваша пред људима и да виде ваша добра дела и прославе Оца нашега који је на небесима. На тај начин и кад ћутимо проповедамо науку Христову својим делима, својим владањем и поступањем, водећи рачуна да ми данас представљамо свој народ и своју свету веру православну. То је задатак свих нас, свагда и свуда. Господе, помози нам да кад изиђемо пред лице Твоје, пред наше свете претке, да нас и они признају и познају као своје верне слуге и да нас и Ти признаш као Своје верне слуге и слушкиње. То је смисао и циљ нашега живота, да већ овде у овом свету стекнемо почетак блаженства, које ћемо наставити у непролазном Царству Небеском. Господе, помози нам да будемо добри ученици својих верних учитеља. Теби, Господе, слава и хвала, свагда, сада и у све векове. Амин.

После Свете Литургије, Свјатјејши Патријарх је обишао саборни храм Светог Преображења Господњег, на којем су у току опсежни унутрашњи радови и реконструкција, нови епархијски музеј, који је у потпуности завршен, нову библиотеку, која је у фази каталогизације око 5000 наслова, нови епархијски архив у фази уређења, ново адаптирано крило зграде у Илици 7 са магацинским простором и место за друге црквене потребе те одељење где се врши рестаурација икона и других црквених ствари. Патријарх је благословио све радове и настојање да се црквени живот унапреди и побољша.

**ПРОСЛАВЉЕНА МАНАСТИРСКА
СЛАВА - ПРАЗНИК УСПЕНИЈА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ -
ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА У
МАНАСТИРУ ЛЕПАВИНИ**

Прослављање Успенија Пресвете Богородице у манастиру Лепавини започело је бденијем уочи празника, а сутрадан је Његово Високопреосвештенство

стира Лепавине, протојереја-ставрофора Маринка Јуретића, архијерејског намесника грубишнопољског, протојереја-ставрофора Звонка Пилингера, пароха вараждин-

Митрополит загребачко-љубљански и целе Италије Господин Јован служио Свету архијерејску Литургију уз саслужење архимандрита о. Гаврила, игумана мана-

ског, протојереја Ненада Обрадовића, протонамесника Миливоја Топића, пароха у Вићенци, протојереја Петра Олујића и јерођаконa Василија. На почетку Свете Литур-

гије је студент Богословског факултета Александар Обрадовић рукопроизведен у чин чтеца и ипођакона, а у продужетку Св. Литургије је ипођакон Александар прочитао заклетву пред својим духовним оцем протојерејем-

ставрофором Маринком Јуретићем, архимандритом Гаврилом, протојерејем-ставрофором Звонком Пилингером, протојерејем Ненадом Обрадовићем, протонамесником Миливојем Топићем, прото-

јерејем Петром Олујићем и јерођаконом Василијем, који су саслуживали са Високопреосвећеним Митрополитом Г. Јованом. На одређено време протојереј-ставрофор Маринко Јуретић и јерођакон Василије привођу су ипођакона Александра за ђаконску хиротонију. Током Свете Литургије новорукоположени ђакон Александар је произносио јектеније.

Празничну проповед је одржао Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит:

“Во имја Отца и Сина и Свјатаго Духа.

Драга браћо и сестре, ево великог празника, Успенија Пресвете Богородице - Велика Госпојина. Дана-

шњи празник нам поред своје лепоте, која нас окупља у наше свете манастире, и поред дивних молитава, даје одговор на најтеже питање, које се тиче свих људи на овој земљи. Наш народ је о томе знао да каже у својој мудрости: “Ко се роди, умрет’ мора”. Зашто се рађамо кад на крају треба да умremo? Док смо живи нешто видимо, нешто схватамо, а не знамо шта ће се са нама догодити кад умremo, осим по вери нашој хришћанској коју исповедамо у Символу вере, а заснованој на речи Божјој, светом Откривењу, на ономе што је Бог преко Својих угодника, преко Библије, преко Светог Писма, објавио роду људском.

Велика је тајна да се Господ Христос, Син Божји,

друго лице Свете Тројице, јавио у свету, живео са људима и пострадао од безаконика, предат на најтежу, најстрашнију смрт - крсну смрт. Тиме је искупио све нас, дао осмишљење нашем животу и дао одговор на то

највеће питање, о животу и смрти. Ако је Бог такву тајну прихватио и извршио, то се чини ради свих нас људи, јер је у почетку Књиге написано да Бог створи човека од праха земаљског и дуну му дух животни и *човек поста душа жива*. Али, због погрешке прародитеља, каже богонадахнути писац у Старом Завету, враћа се тело у прах, од кога је и постало, а дух се враћа Богу, Који га је створио.

Од Адама па до данашњег дана људи умиру. Умирили су и велики

пророци, избраници Божји, апостоли, и ево, данас се сећамо овог догађаја, Успенија Пресвете Богородице. Сећамо се Њезине анђелске душе, Ње Која се удостојила да буде храм Светога Духа, Која је послужила највећој тајни Боговаплоћења Сина Божјег, Коју називамо Мати Божја. То није празна реч, то је реч пуна тајне која превазилази људски разум.

Архангел Гаврил долази са палмовом гранчицом Пресветој Богородици да јој каже да ће ускоро из овога света отићи у онај небески, да је дошло време Њеног успенија - да са земље буде вазнета на Небо. Ако посматрамо фреске и иконе посвећене данашњем празнику,

онда видимо како апостоли долазе на Њезин погреб као на неким свемирским летелицама, и часно погребом се Њезино тело у Гетсиманији, у Јерусалиму, где је Пре-

света Богородица врло радо и често обилазила сва она света места која су била везана за живот и рад Господа нашег Исуса Христа. Апостол Тома, који је проповедао Јеванђеље у Индији, не беше ту, него је задоцнио; и тре-

ћег дана, када је дошао, замолио је свете апостоле да му покажу Њезин гроб. А када га отворише, не нађоше тело Пресвете Богородице. Јер је Господ Христос, Син Божји возљубљени, Који је рођен од Духа Светог и Дјеве Марије, учинио такву почаст Мајци Својој, Која је била најсветији храм. Подигао је на Небеса, у небеске дворе, да се тамо моли Богу за нас, као Мајка читавог рода људског, као Мајка свих хришћана. Зато јој се у молитвама тако топло обраћамо. И ви овде, у манастиру Лепавини, пред Њеним чудотворним ликом лепавинским, молите и тражите Њену помоћ, као што свако дете трчи раширених руку мајци својој, јер ће га она сигурно даривати љубављу.

У данашњим песмама посвећеним Пресветој Богородици, посебно у акатисту, молимо се: *“Радуј се, Обрадованаја, по успенији својем нас не остављајуччаја”*. Радуј се, Обрадована, Која по вазнесењу Своје нас не остављаш! Она се моли за нас, и Господ Исус Христос радо прима молитве Пресвете Богородице. Све оно што је будемо молили, Она ће пренети пред Престо Божји и Бог ће нам бити милостив, помиловаће нас, спустиће Своју милу руку невидљиву која ће нас водити кроз овај свет до циља - да по вери и делима нашим, кад се буде приближавао крај нашег живота, крај нашег успенија у Цркву Небеску, не малакше тада душа наша, него да нам буде чврста вера у то да ћемо доћи код Господа Бога, Који нас је из љубави створио и довео у овај свет. Бог је према нама показао Своју не и з м е р н у љубав. Где смо били пре рођења, пре постојања? Бог нас је

створио, дао нам је боголику душу, дао нам је Своје свето Откривење да живимо по вољи Божјој; и ако се будемо трудили да живимо хришћанским животом, да живимо по заповестима Божјим, Бог ће нам дати неисказану награду. Бог неће заборавити ниједан уздах наш. Неће заборавити ниједну сузу. Неће заборавити ниједно добро дело које чинимо према ближњем из љубави према Богу, јер је то воља Божја.

Ето, браћо и сестре, нека данашњи празник буде духовни подстицај у јачању наше вере да човек живи и после смрти, кад изађе из овога света, свестан свога живота као што смо свесни и сада самих себе, и да ће се у дан Страшног суда наше књиге отворити пред свим светом и ниједан наш поступак и ниједна наша помисао неће бити сакривени. Биће све објављено, биће све познато. То треба да нас што више усмерава ка ономе што је добро, што је свето и честито, ономе што Бог очекује од људи и народа Божјег, од нас као Своје деце.

Нека вам је данашњи празник срећан и благословен, и да ваша молитва у овом светоме храму буде Богу мила и драга; и за сваки напор који сте издржали - посебно они који се припремају за свето причешће - да Бог подари изобиље благодати Своје, која ће нас испуњавати миром и благословом Божјим и храбриће нашу душу да се не бојимо у овоме свету, да настојимо да сваки дан будемо духовно што савршнији, да се свакога дана пењемо као на степеницама за један степен више - да бисмо били ближе Богу и ближи једни другима.

Тако прослављајући данашњи празник Успенија Пресвете Богородице, да прославимо Свету Тројицу, Оца и Сина и Светога Духа, у векове векова. Амин”.

По завршетку проповеди, Архимандрит о. Гаврило је причестио

вернике светим Тајнама.

На крају богослужења извршена је свечана литија око манастирског храма и пресечен славски колач, који је са великом љубављу умесила кума манастирске славе госпођа Борка Шаић из Бања Луке.

Након богослужења је игуман

манастира, архимандрит Гаврило, позвао народ на трпезу љубави, која је приређена у манастирској трпезарији. На крају трпезе Г. Митрополит је поново упутио народу поучне речи о правилном животу у хришћанским јеванђелским врлинама:

“На овај велики празник Пресвете Богородице, Њеног Успенија, овде у манастиру Лепавини, традиционално је велики народни сабор. У нашој Епархији загре-

бачкој ово је најзначајнији празник, јер се овде највише окупља нашег верног народа, не само Срба православних из овога краја и осталих крајева, него и људи из Римокатоличке цркве долазе у великом броју и с великим поштовањем манастира Лепавине, који је под омофором и заштитом Пресвете Богородице. Данас посебно изражавамо велику радост - то је оно што ми који радимо у Цркви, свештеници, можемо да доживимо - јер смо на Велику Госпојину имали рукоположење у чин ђакона нашег младог, сада оца, Александра Обрадовића, дете које је рођено овде у нашим крајевима, у Великим Зденцима, од оца свештеника, из свештеничке породице. Данас то допуњује ову нашу празничну радост.

С друге стране, радујем се што ова трпезарија постаје тесна, што се све више наших верника окупља око манастира Лепавине, а ове године посебно имам велику радост да поздравим нашег амбасадора из Републике Србије и Црне Горе. Дошао је да буде са нама, да види како Срби живе и како Српска црква после свих тешких година - после ИИ светског рата и веома тешких година у борби за опстанак те после ових немилих ратних година. Манастир Лепавина је у својој мисији искључиво духовног деловања, духовног садржаја и активности, успео да превазиђе све потешкоће. Ово је светиња, можемо да кажемо, универзалног хришћанског значаја, јер се овде за помоћ Божју, за помоћ Пресвете Богородице, обраћају људи не само из нашег окружења, из бивше Југославије, него прелазе и континенте, толико се ова светиња прочула у целом хришћанском свету. То нас радује, и све ово у чему се налазимо је резултат добре воље и међухришћанске сарадње, оно што је задатак нас верујућих људи, оно чему нас Свето Јеванђеље обавезује. Што се тиче комфора, још много штошта недостаје, још много штошта треба да се уради; али оно што је најглавније, духовни садржај који нас окупља око светог олтара и у храму, то привлачи све поклонице који долазе овој светињи. Ево, и ове године ми смо се окупили, пре свега, да се Богу помолимо. Веома сам радостан да је велики број причасника који долазе у манастир да нађу

израз своје вере; долазе да се исповеде и причесте, да онду оду својим домовима духовно охрабрани да се даље боре у својим животним приликама. Као хришћани треба да сведочимо Јеванђеље Христово у данашње време,

које је обиљежено великом моралном кризом. Ово можемо да упоредимо са Јеванђељем, кад Господ каже да се не може сакрити град који на гори стоји. Јер се из даљине види; што смо даље од брда, све више видимо оно што на врху стоји. Или, Господ каже да се не ужиже свјетилка и не меће

под суд него на свијећњак, те свијетли свима у кући (Мт. 5, 15); као што светлост разгони таму, тако да наш хришћански живот буде светлост за друге, да друге подстиче на оно што је добро, да би у друштву било више онога што је позитивно. Да се боримо против зла, против греха, против свих негативности хришћанским животом и врлинама.

Јако се радујем што је господин амбасадор са нама, да види шта се у манастиру Лепавини догађа, да о томе има лично искуство. Ми Срби смо сада у специфичној ситуацији. Србија је као матична држава и ми се налазимо ван њених граница. Имамо историјска искуства из времена патријарха Арсенија Чарнојевића и пре њега; кад је дошао овде, историја бележи да је било више од двадесет епископа Српске православне цркве. И овде је боравио, у нашем манастиру Лепавини, и имао је итекако пуно посла да учврсти веру православну, да Срби остану свесни свог порекла, своје припадности, своје верске опредељености, и свих оних културних вредности које је наш народ створио у оквиру Цркве. Често одлазимо по нашим манастирима у Србији и дивимо се архитектури, живопису, фрескама и иконама, и другим културним драгоценостима, које сведоче о вери наших предака, чији аманет треба да чујемо и, по могућности, чувамо и следујемо, да га се држимо ако желимо да будемо у целини српског народа и Српске православне цркве. Ови празници су један од таквих подстицаја, и много се радујемо што (на празничном ручку) осим у овој трпезарији наши гости седе и у оном старом делу конака; било је случајева када су били још и у дворишту, па смо опет сви

били обједињени. Једна мисао хришћанског живота нас је обједињавала и окупљала. Нека манастир Лепавина и даље буде извор воде живе, у јеванђелском смислу: јеванђелске науке и јеванђелског живота. Као што човек жедан хрли к извору да се напије воде, тако да ово наше прослављање Велике Госпојине буда тај извор воде живе, јеванђелске и благодатне, тј. оних духовних вредности које нам осигуравају вечни живот. У томе да је пун смисао верског живота православних Срба у овим западним крајевима.

Честитам вам данашњи празник, овај велики, лепи, дивни празник, у коме се многи хришћани заветују да у свом религиозном и молитвеном животу поштујући Богородицу поштују Бога, и изражавају своју верску припадност и приврженост Господу Исусу Христу као на-

шем Спаситељу. Нека је срећан празник, и дај Боже да одлазећи својим домовима понесете радост и благодатне доживљаје из ове светиње, која ће вас подржавати у вашем свакодневном животу, доносити вам благослов Божји, мир, срећу и све што је потребно у хришћанском живљењу. Честитам данашњи празник и захваљујем нашим вредним домаћицама које су се потрудиле у манастирској кухињи да нам после богослужења приреде ову домаћинску, манастирску трпезу. И ово јело, иако је скромно - јер није у оном смислу да човек живи због јела - нека буде на благослов, на вашу радост. Да вам Господ подари здравља и да много година долазите овој светињи, да бисмо заједнички прослављали угоднике Божје и најсветије име Божје.

Живели!"

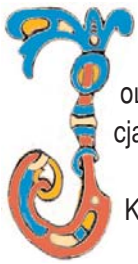
Православни манастир Лепавина

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА

Богослужење:	час:	дан:
јутрење	04 - 06	свакодневно
литургија	08 - 09 10 - 11.30	свакодневно недељом и празницима
вечерње	19 - 20	свакодневно
повечерје	21 - 22	свакодневно

ПУТ У ДЕЧАНЕ

ош је мрак, светли само рефлекторима обасјана црква Светог Марка.

На вратима аутобуса спискови путника. Кажу да тако мора, због границе.

Молитва и акатист Светом краљу Стефану Дечанском. Два аутобуса крећу ка југу. Идемо у Дечане, на хиротонију новоизабраног Епископа липљанског Теодосија, игумана манастира Дечани. Све би да кликне од радости, душа би да полети, а бол је спутава.

Над Србијом се плави праскозорје. Седмоврата Жича, црква краљева, прво је одмориште. Улазимо у древни храм, страдао кроз векове, рушен и обнављан, и одолео свим бурама. Епископ Жички, господин Хризостом, који је важним обавезама спречен да крене на пут, дочекује браћу епископе. Вредне сестре из манастира Жича срдечно нас примају и угошћавају у гостопримници.

Питоми предели Рашке области. Са брега, као светионик беле се Ђурђеви Ступови. И стара Петрова црква, најстарија сачувана православна богомоља (из 7. века), стоји обасјана сунцем.

Зри пшеница. Миришу свежи откоси. Далеко, далеко, плаве се планине.

“Онамо 'намо за брда она...”, певао је негда књаз Никола Петровић. Ми идемо другачије.

Пут се пење уз планину. Подне одавно превалило. Преко Рожаја у Црној Гори идемо према Кули. Тамо је тужна и ружна граница са Косовом и Метохијом.

Величанствени мир планина, модро небо, планински поветарац, жубор поточића. Изнад тамних борова, на планинским врховима се бели снег. Рекло би се, права идила, романтични опис планине, али...

У лепоти предела путници не могу да уживају. Препоручено је да се на прозоре аутобуса навуку завесе. Тај део планине, који је на територији Црне Горе, не штити КФОР, а дешава се да неки снајпериста “шенлучи” добро сакривен међу дрвећем.

Гранични прелаз је на месту од давнина званом Савине воде. Није тако названо по чобанима, ни по путницима, него по Светоме Сави, чијим је именом народ осветио све крајеве своје земље. Наша је земља и са ове и са оне стране граничне рампе. Аутобус у којем је Његова Светост Патријарх српски Г.Г. Павле са архијерејима, свештеницима и монасима већ чека. Пристижу и два аутобуса из Црне Горе, предводи их Митрополит Амфилохије. По раније договореном плану прихватају нас Међународне снаге. На Косово и Метохију се не долази и не одлази као на или са било којег места на кугли земаљској, него се “улази” и “излази” као у логор. Ступамо на свету српску земљу. Чувају нас италијански војници у саставу снага КФОР-а, задужени за област Метохије. Борбена возила са тешким наоружањем, испред и иза сваког аутобуса. Над нама хеликоптер италијанске војске.

Пут вијуга низ планину, са висине од скоро 2000 метара гледам Метохију. Изгледа сасвим малена, зелена, злаћана и плава. Да је међу дланове свијеш као спасоносну кап воде. Да је на срце привијеш као мелем. Вара даљина, одавде се види само лепота. Споро силазимо низ планину. У аутобусу сви ћуте. Спуштамо се на брежуљке, па у равницу. Без речи, без суза, зурим кроз одмакнуту завесу.

Све блиста на сунцу јунског дана. Нови црвени кровови, много деце и чађави зидови спаљених српских кућа обрасли коровом. Изграђен је нови пут, пролазимо кроз предграђа, Пећ видимо из даљине.

Погледи и непристојни покрети оних који стоје поред пута јасно говоре шта мисле. У ваздуху се осећа мржња као тежак, одвратан задах.

После невероватних заобилажења, и вожње по неким новим, мени сасвим непознатим путевима, бар сат времена више него што је потребно када се иде убицајеним путем, коначно избијамо на пут за Дечане. Дочекују нас добро знани дрвореди јабука и ораха. Све смо

ближе. Нижу се села: Раушић (названо по Раушу челнику), Забрђе (име само говори), Љубуша (по љуби некој верној), Стреоц (од стрелци, тамо је боравила војска средњовековних владара), Љубенић (опет љубав), Истинић (кажу да је у средњем веку тамо била судница). Сва ова села поред пута Пећ-Дечане, и још многа друга, помињу се у Дечанској хрисовуљи (даровници манастиру), у којој су, поред свега осталог, пописана и домаћинства са именима свих чланова. Тада, средином четрнаестог века (манастир је зидан од 1327. до 1335. године), у целој густо насељеној области било је само неколико арбанашких породица, које су живеле у удаљеним планинским катунима. Данас, после 669 година, од свега српског остала су само имена села. Отерани су и прогнани и они чији преци ни у време Велике сеобе под Арсенијем Чарнојевићем нису отишли, него остали на родној грудии. Тамо где се у непрекинутом низу живело од памтивека, много, много пре него што је Свети краљ Стефан (по месту где је сазидан манастир назван Дечански), подигао своју задужбину, више ни једне душе српске нема.

Улазимо у Дечане. Са моста на Бистрици се виде брда изнад манастира, обрасла питомим кестеном.

Некада давно, монаси су посадили неколико хектара борова у облику крста. Пролазила столећа, израсла шума, борови витки, преко тридесет метара високи. Крст од борова обрубљивала кестенова шума, нежно зелена и треперава.

Коме су сметали борови, велики, високи, витки, каквих нигде није било? Или је сметало то што творе знак крста, који путнике поздравља издалека? Више од половине борова је исечено, сада је у мору нежног зеленила само тамно острвце без облика. Поглед на тај живи крст било је прво што ме је читав живот сачекивало при уласку у Дечане и последње што сам у очима носила одлазећи.

СТИЖЕМО У ЦЕНТАР ГРАДИЋА, стегнута срца, иако знам да је немогуће, ипак очекујем да видим неко познато лице. Мрка, претећа, пуна мржње су лица оних који стоје на тргу. Нас који долазимо светињи у походе, нас који смо ту одрасли као и они, нас који смо са њима ишли у исту школу, сматрају највећим непријатељима и да није оволиког обезбеђења, Бог једини зна шта би било. Из најстрашних снова се човек пробуди, али шта да ради кад је јава гора од страшних снова?

Све старе куће, са двориштима пуним цвећа, нестале су у пламену. Нове и лепе запосели неки нови "станари".

Онда видим кућу мога детињства. Давно сам написала да су ми и успомене из детињства постале бескућници. Сада сам то што сам некад записала, на јави

видела.

Зашто? Боже мој, зашто је људска лудост толико велика? Зашто их зло обузме јаче него добро? А било је места, и земље и воде и неба за све.

Све је у магновењу, аутобус не сме ни за тренутак да застане.

Бол се згрудвао у грудима и гуши, али сузу не пуштам. Ипак је то материјално и пролазно. Жао ми је свих изгнутих и страдалих, оних што се потуцају без свога дома, ишчупаних из корена. Жао ми је и оних што нас са неизмерном мржњом гледају.

Подножјем брегова и кроз сенку кестенове шуме пут иде ка манастиру. Два километра од градића. На пола пута је гробље. Ледени ужас ме обузима. Знам да су се нељуди обрачунавали и са покојницима, али грчевито у себи чувам слику старог сеновитог тихог места, на граници манастирског имања.

Између два откуцаја срца, између два трептаја ока, прошли смо поред гробља. Довољно времена да се види како се из густог трња помаљају делови поломљених споменика. Коприва освојила. Драча прекрила, мраморје у парампарчад разбијено.

Ту више не издржах. Јаук, годинама пригушван, отргао се. Сузе бола, ужаса и туге. Заукала сам из гласа, гледајући испретуране гробове. Моји родитељи, прадеда, деда и бака, тетке, сви у великој породичној гробници. Силно су се душмани потрудили да ни на надгробним споменицима не остане траг о животу и постојању Павићевића, Никчевића, Зоговића, Бакића, Стефановића, Вулића, Павловића, Радонђића, Митровића, Поповића, Јовановића, Даниловића, Живковића... и тако редом.

Ни на задушнице не могу на гробље, нити било ко од оних чији мили и драги, заувек уснули, почивају на дечанском гробљу. И чему онда прича о људским правима?

Некада смо окуку која води према манастиру звали Рт добре наде. Сада је тамо огромна кула стражара. На кули италијански војници. Чувају даноноћно светињу, без које бисмо ми изгубили камен темељац нашег постојања.

На крају ливаде, испод старог воћњака, према реци, виде се тенкови. Све је ограђено бодљикавом жицом. Као осињаци нанизане стражаре. Вире цеви митралеза.

И онда засија манастир. Кућа Божја и наша. Песници су песме писали, писци опевали, сликари сликали, свако на свој начин описивао склад, лепоту и доброту дечанске цркве и монаха, а мени у глави само једна једина мисао, само један усклик: Кући сам. Коначно

сам дошла кући!

СТИЖЕМО ПРЕД КАПИЈУ. Ништа не видим од суза. Прилазимо. Капија раскрилила капке да дочека госте.

Љубим и милујем сваки камен. Пролазимо испод огромних сводова. Ту је некада била звонара, виша и од самог манастира, једино место на којем још станују успомене.

Зазвонила су сва звона, поздрављају Патријарха и архијереје.

Из сеновите свежине пролаза улазимо у порту.

Стојим без даха, покрета, мисли. Као да смо

прошли кроз пакао и сада нам се пружа предукус Раја. Радујем се што постојим, захвална Богу и Светоме краљу Стефану Дечанском што нам је омогућено да опет дођемо у Дечане.

Све је скоро исто као некада, само је сада још лепше. Чини ми се да је трава зеленија и црква светлија и небо сунчаније и ваздух мириснији и жубор воде јаснији. Годинама ми је жеља бојила слику, а Дечане сам походила само у молитвеним мислима.

Полако прилазимо цркви. Познати мириси, величанствена лепота и мир. Зидови натопљени молитвама генерација монаха који никада нису дозволили да згасне кандило, да престане молитва, да се не служи Света Литургија. Манастир Дечани су једини наш храм који никада није

рушен ни обнављан. Ништа тамо није дограђивано и преграђивано, све је онако како је Свети краљ Стефан Дечански замислио, син његов, цар Душан завршио, и фра Вита из Котора сазидао.

Живопис је онакав како су га оставили многи живописци, од којих је само један записао име, Срђ Грешни.

Благи миомирис се шири црквом, отворен је кивот са моштима Светог краља Стефана Дечанског. Тако миришу само мошти светитеља и ни један други мирис на земљи не може се са овим упоредити.

Целивам Свете мошти, и склањам се да и други могу да приђу, а остала бих сатима, држећи се грчевито за ивицу кивота, као за мајчин скут.

Као у сну прилазим месту на којем се купују свеће. Много ми свећа треба, за живе, све моје вољене, који нису могли да дођу у Дечане и за све који проминуше овим светом, а чији прах нема мира на дечанском гробљу, и за оне који заувек уснуше далеко, са последњом жељом везаном за Дечане.

Палим свеће на гробу архимандрита Макарија, негдашњег игумана дечанског, нашег Маше.

Уређени и дотерани конаци и трем пружају исти,

дивни, давнашњи, присни осећај добродошлице.

Пре вечерње службе вршен је чин наречења новог Епископа. Нека ми опросте часни оци архијереји и

сви који ће читати ове редове, али ја сам се осећала као да присуствујем веридби. Било је свечано и узвишено и радосно.

нице, било организовано у Пећкој Патријаршији. Ноћу није смело да се иде нашим аутобусима, већ су нас возили војним возилима. Опет бескрајно дуго путовање, обезбе-

Не знам како изгледају службе на Светој Гори. Али то што се доживи на служби у Дечанима је заиста нешто што нигде друго не може да се осети.

Снага је то чисте, усрдне, дубоке молитве - молитве монашке. Како је у Дечанима за време службе, ја заиста не могу да искажем. Речи би само умањиле утисак.

Спустало се вече, из клисуре се јавио вечерњи ветрић, који хлади дневну жегу.

Над манастиром засијале звезде. Док се не изађе испред капије, изгледа као да на кугли земаљској нема мирнијег и спокојнијег места. А тамо, на улици, све је опасала бодљикава жица. Даноноћне страже италијанских војника. Стражаре и куле распоређене око манастирског комплекса. Војници наоружани дугим цевима. И они који не презају да нападну, желећи да униште, у прах претворе, избришу са лица земље. Заслепљени мржњом, покушали су то много пута, али Богу драгом хвала, молитвама Светог краља Стефана и монаха дечанских, и храбрим италијанским војницима, никада зло није успело да пређе манастирску капију.

Преноћиште је за све жене, монахиње и покло-

ђење конвоја, страже и коначно камена ограда Пећке Патријаршије. Дуго остајемо у возилима зато што војници снажним рефлекторима претражују сваки педаљ брда преко реке. На капији нас чекају монахиње. Радосни поздрав, добродошлица. Порта је, као и увек, пуна цвећа.

Шуми Бистрица. Јављају се славуји. Мирише шума, траве и цвеће. Цврнци безбрижно певају своје ноћне песме. Жао ми је да заспем. Од спавања успомена нема - каже стара изрека.

Пробудила сам се пре звона. Јутрење, и полазак за Дечане. Опет иста туга и радост поновног виђења.

У порту пристижу људи, жене, деца, старци и старице, и младо и старо је дошло на ову светковину душе. Долазе у пратњи војника из Индије, Пакистана, Румуније, Италије и још неких земаља, из енклава на Косову и Метохији. Без пратње КФОР-а, ни један човек који није Албанац не може да прође Метохијом. Из својих логора, које називају енклавама, долазе у велики дивни манастир, који је изнутра слободан, али је физички, као и све српско у Метохији, у жици. Шта је друго место са кога не може нигде да се изађе, кад се на извор киселе воде,

одмах преко реке испод манастира, иде уз пратњу наоружаних војника, и у башту и у њиву. Ни један једини корак изван манастирских бедема није могуће направити без оружане пратње.

Света Архијерејска Литургија у манастиру, началствује Његова Светост Патријарх српски Г.Г. Павле, саслужује четрнаест архијереја, и свештеници и ђакони.

Први пут у дугој историји овог манастира у њему се врши хиротонија епископа.

Нови Епископ липљански Теодосије, игуман манастира Дечани, један је од младих епископа наше Цркве, оних који се спремају да преузму терет пастирства.

У Дечане је дошао почетком последње, страшне деценије прошлог века. Духовно чедо Епископа рашко-

призренског Артемија, коме је Бог дао да окупља монаштво, и захваљујући томе нису косовско-метохијски манастири опустели, већ бујају и разраставају се, обнављају и цветају.

После Свете Литургије и обреда хиротоније, нови Епископ је беседио топло и потребно. А поред њега је стајала и његова мајка, монахиња.

Трпеза љубави је приређена за све присутне. Гледам, слика потпуно иста као некада давно. Око манастира, у хладу борова седе породице. По трави трче деца, смеју се и играју. То је потпуно нормална слика свуда у свету, сем у Метохији, тамо људи могу да се окупе само ако имају војну заштиту, без обзира да ли иду на свадбу, сахрану, да обрађују своја поља, или као данас на хиротонију новог владике.

Дошло је време повратка. Треба за дана прећи границу.

Опраштамо се са манастирском братијом и владиком Теодосијем. Испраћају нас до аутобуса.

Не знам више да ли певају или лелечу звона дечанска.

Пут према гробљу. Шапућем у себи, као молитву: “Не брините се, рођени моји, разрушено вечно почивалиште чувају вам сада карабињери. То нису они из ваше младости. Исто се зову и имају исте униформе, али су ови млади и другачији, они су на страни правде, добра и истине, на Христовој страни”.

После боравка у Дечанима и Пећкој Патријаршији, давно згрудвани бол у грудима се развишао. Монаси и монахиње су ми дали пример. Они живе у немогућим условима, као у логору, а мирни су и спокојни. Њихова је нада у Господа, а кад се сва положи на Господње руке, онда нема граница, жица ни страха.

Кад смо долазили, кроз свест су ми стално пролазиле речи из опела: “Вјечнаја памјат”.

Сада, враћајући се, душа ми је радосно клицала: “Христос васкресе из мртвих”.

И заиста, где је вере у Христа Господа, нема страха, ни даљине, ни раздвојености, нема граница ни граничних рампи, има само Вере, Љубави и Наде.

БЕСЕДА

ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА ЛИПЉАНСКОГ Г. ТЕОДОСИЈА

Ваша Светости, ваша високопреосвештенства, браћо архијереји, уважена господо, браћо и сестре!

Нека је благословен Бог у Тројици слављени, предвечни Отац, јединородни Син Његов и Дух Свети Утешитељ. Нека је благословено име Његово, нека је благословен промисао Његов, нека је благословена љубав Његова.

Почињем ове речи свога обраћања, благо-

сиљањем Бога, живoga и истинитoga, јер је то од свега најважније; да увек Бога призивамо у молитвама својим, да увек Богу благодаримо за све што нам даје и да с Богом започињемо све што чинимо у овом животу.

Благодарим Богу, на првом месту, што ме је у Свом предвечном промислу створио и увео у биће; што ми је подарио живот, а поготову што ме је увео у нови живот у Цркви Својој, светој, апостолској и православној.

Данас имам још већи разлог за благосиљање и благодарeње Богу, што ме је, Ваша Светости, преко Вас и отаца архијереја, који сте Христови ученици и апостолски наследници, увео у благодат и службу епископства. То је благодат и служба самога Господа Христа, који је по речима светога Апостола “епископ и чувар душа наших” (1. Петр. 2, 25). Он је Пастир и Архипастир Цркве Своје свете; па је и мене данас, преко Светог Архијерејског Сабора и ваших богоблагодатних руку, браћо Архијереји, увео у чин, увео у благодат и службу архипастира Цркве Његове. Бити епископ Цркве Христове, то значи на првом месту, бити служитељ, јер “Син Човечји није дошао да Му служе, него да служи и даде живот Свој у откуп за многе” (Мт. 20, 28); служити Богу Вишњему, и ближњима у којима обитава и живи сам Христос, нарочито у “најмањој браћи Његовој” (Мт. 25, 40), којима је Он и обећао Царство Своје небеско.

У овом привременом, земаљском животу немамо ничега што би било изнад пастирског служења, јер је оно посвећено највећем и најузвишенијем делу, а то је спасење душа људских. Истински пастир, истински епископ Цркве Божје, треба да брине за словесно стадо поверено му од Великог Пастира, и то за сваку душу појединачно.

Господ нам говори и поручује преко Свога пророка Језекиља: “Ја цу пасти стадо своје, и ја ћу их одмарати. Тражићу изгубљену, и довешћу натраг одагану, и рањену ћу завити и болесну окријепити; а товну ћу и јаку потрти, пашћу их по правди” (Јез. 34, 15-16). Сва узвишеност и величина епископског достојанства састоји се управо у служењу. Истински епископ треба свакодневно да састрадава у љубави својој према пастви и да непрекидно гори светом ревношћу за спасење душа повереног му народа Божјег; да непрестано стреми ка њиховом духовном препороду, како би сви достигли у духовно савршенство “у меру раста пуноће Христове” (Еф. 4, 13). Стога сам и ја данас свестан, Ваша Светости и браћо архијереји, да је и мене Господ, као некада Своје пророке, Своје првосвестенике, Своје апостоле и архијереје, управо позвао на крст, позвао на голготски пут свој. Али, знам, исто тако, да само тај пут води у васкрсење, и да се само кроз Крст долази до

победе над свим оним што је препрека нашем вечном животу. Зато су ми сада, више него икада раније, потребне ваше молитве и ваши очински савети, без којих не бих могао да носим ово бреме и ове обавезе које сте ми поверили. Не ослањам се на своје снаге, колико на Божју помоћ и Ваше свете молитве.

Неизмерно сам благодаран Богу што припадам народу у коме сам рођен, у коме сам крштен и, ево данас, хиротонисан. Српски народ је, као и сваки други Божји народ; народ који је ишао и који иде Христовим путем. Срећан сам да ми је Господ дао да могу да Му служим у овом узвишеном достојанству, онако као што су му служили и свети преци наши, свети праоци наши, од Светих Ћирила и Методија, преко Светога Саве и осталих светитеља, све до Светога Краља, ктитора ове свете обитељи у чијем храму, ја недостојни и најмањи међу служителјима Христовим, примих овај залог Духа Светога. То је још један велики разлог за моје благодарeње Богу; што сам управо у овом светом манастиру, задужбини Краља мученика, Високим Дечанима, доживео ову највећу благодат. Дечани су данас, више него икада раније, значајни за опстанак српскога бића, како на овим просторима, тако и за све оне који су у расејању и живе по целом Божјем свету. Свети Краљ је собом изградио и у њих удахнуо део Неба. Из тог разлога они све до данас непоколебиво стоје одолевајући свакој стихији земаљској и нас узводећи Небу и прволику Христу, чинећи нас благодатно неосетљивим за све опасности које нас окружују.

Свестан сам у какво време сам постао епископ; свестан сам и у каквим околностима; свестан сам и свих тешкоћа и опасности које ме очекују. Али, нисам сам и нисмо сами. “Ево ја сам с вама у све дане до свршетка века” (Мт. 28, 20), то је рекао Господ Христос и послао нам Духа Свога Утешитеља, и то се дело наставља све до данас. Господње је присуство, Господње је дело, од Господа је сваки успех. А ми смо само у томе сарадници Божји, како често понавља наш Свети Патријарх, овде сада присутан.

Хвала Вам, Ваша Светости, хвала вама, оци архијереји. Хвала што сте и овај пут потврдили да је ваше срце и да је ваша душа управо овде на Косову и Метохији. Вашим доласком, вашом жртвом, вашом неизмерно љубављу потврдили сте своје опредељење и дали сте нама пример, да и ми данас, све до смрти и крви служимо овом месту; да заједно са нашим многонапаћеним и многострадалним народом опстанемо на овим просторима. Хвала мојим честитим и скромним родитељима, оцу Милану и мајци Биљани, сада у монаштву монахињи Марти, што су ме родили и васпитали у скромности и поштењу. Благодарим Богу за мајку, која

ме је не само телесно родила, него ме је и духовно упутила да свим својим бићем стремим и служим Живоме Богу; која се данас и понајвише радује овом узвишеном чину. Она је данас овде са нама у монашком лику и образу, приневши Богу све што је имала, па и саму себе, гледајући само на Господа, који је и обећао “да је таквих Царство небеско” (Мт. 19, 14). Хвала и свим мојим

учитељима који су ме страху Божјем учили и овом путу водили; на првом месту оцу Дмитру, пароху пожешке цркве, који ми је био и први вероучитељ, примивши ме и учивши азбуци духовног и црквеног живота. Неизмерно благодарим Богу што ме је у право време упутио на Богословски факултет, где сам срео највеће богослове и учитеље наше Цркве у лику својих отаца и професора, који су данас овде и присутни. Они су ми на најбољи начин удахнули дух богословља и научили ме да је Црква Божја жива Црква, и да се само кроз њу и у њој можемо спасти; да се само кроз Свету Литургију открива коначни

смисао живљења, како овде на земљи, тако и у вечности; да се само вером може истински живети и делима своја вера потврђивати. Благодарим и Његовој Светости, Патријарху нашем Господину Павлу, тадашњем Епископу рашко-призренском, што је имао очинско разумевање за мој избор да се посветим монашком позиву и да будем монах у његовој епархији; који ме је замонашио у маленом, али за мене многозначајном црноречком манастиру, који ће касније постати прави раса-

дник мушког монаштва у целој епархији; који ме је рукоположио у први степен свештенства, давши ми ђаконски чин у саборној цркви Светог Великомученика Георгија у Призрену, а која је данас порушена од стране непријатеља и више се у њој не служи. А највећу благодарност одајем духовном оцу и владици своје Артемију, који ми је у животу био све; и родитељ, и учитељ, и духо-

вни руководитељ на тесном и уском путу Христовом (уп. Мт. 7, 14); који ме је пажљиво и стрпљиво узводио на лествици духовног живота од искушеника, преко монашког до игуманског служења, па све до данас, када сам примио највећу благодат овде на земљи, благодат епископског служења. Поред свега великог и узвишеног што ми је предао, од свега истичем то што ме је научио и назидо на темељу очинског благослова светог старца Аве Јустина Ћелијског; што ме је научио како се истински Богу служи целим својим бићем у смирењу и потпуној преданости вољи Његовој светој. Са пуним поверењем узео ме је у звање игумана ове свете обитељи, тада младог и у свему неискусног, али никада ме не остављајући самог, без своје помоћи и заштите. Благослов његов увек ме је пратио и штитио, нарочито у ове последње и најтеже дане, када смо сви прошли, а и сада пролазимо Христову Голготу, страдајући и бивајући у опасностима свакодневним. Поверио ми је братију, са којом сам почео подвиг и живот у овој светој обитељи, а која се његовим

дник мушког монаштва у целој епархији; који ме је рукоположио у први степен свештенства, давши ми ђаконски чин у саборној цркви Светог Великомученика Георгија у Призрену, а која је данас порушена од стране непријатеља и више се у њој не служи. А највећу благодарност одајем духовном оцу и владици своје Артемију, који ми је у животу био све; и родитељ, и учитељ, и духовни руководитељ на тесном и уском путу Христовом (уп. Мт. 7, 14); који ме је пажљиво и стрпљиво узводио на лествици духовног живота од искушеника, преко монашког до игуманског служења, па све до данас, када сам примио највећу благодат овде на земљи, благодат епископског служења. Поред свега великог и узвишеног што ми је предао, од свега истичем то што ме је научио и назидо на темељу очинског благослова светог старца Аве Јустина Ћелијског; што ме је научио како се истински Богу служи целим својим бићем у смирењу и потпуној преданости вољи Његовој светој. Са пуним поверењем узео ме је у звање игумана ове свете обитељи, тада младог и у свему неискусног, али никада ме не остављајући самог, без своје помоћи и заштите. Благослов његов увек ме је пратио и штитио, нарочито у ове последње и најтеже дане, када смо сви прошли, а и сада пролазимо Христову Голготу, страдајући и бивајући у опасностима свакодневним. Поверио ми је братију, са којом сам почео подвиг и живот у овој светој обитељи, а која се његовим

молитвама умножила у многогородно дрво, на чије гране данас многи долазе и хране се њеним слатким духовним плодовима. Мојој братији дечанској, која ми је од свих најближа и најдража, нека је хвала на свему, јер осећам да без њих ни ја данас не бих постојао на овом светом месту. Овог пута од свих њих тражим опроштај, ако сам некада некога повредио и ако га нисам на прави начин разумео или прихватио, а молим се Господу и Светом Краљу да нас до краја нашег земног подвига све сачува обједињеним, сложним и непоколебљивим.

А Светом Краљу, оснивачу ове свете обитељи, највећа благодарност од мене и од све братије, на првом месту што нас је изабрао и призвао да му служимо, што нас је у све дане тешке и тегобне чувао и сачувао, дајући нам наду и радост, водећи нас ка вечном небеском циљу - Царству Божјем. Од Светог архијерејског сабора Српске Православне Цркве, призван сам да у епископском чину помажем своје архијереју на простору многострадалне Епархије рашко-призренске. То ми је и највећа част коју сам могао добити, јер је сво моје биће везано за ове просторе, за овај народ и његове светиње. На Косову и Метохији сви страдају, и народ и његове вековне светиње. На овим просторима има више туге и плача неголи радости и дечјег осмеха. Али овај народ, који је одувек пролазио Христову Голготу, са Христом је и васкрсавао. Надамо се да ће и овај пут бити тако. Зато је ово света земља, ово је српски Јерусалим, који је осветљен Божјим именом, идењем Божјим путем, живљењем ради Бога и служењем Богу, све до жртве и страдања за Њега. Овог пута и са овог места поручујем свим својим сажитељима, поштенем и честитом народу метохијском и косовском: немојмо посустати и немојмо се поколебати на свом путу ка вечном циљу, ка вечном животу. Господ који нас је и призвао на овај пут, Он ће нас сачувати и избавити када то буде требало, али да ми будемо увек близу Њега, у Њега верујемо и у Њему се надамо. Зато, немојмо олако напустати своје вековне домове и одрицати се отачког наслеђа које нам је у залог предато.

У овом узвишеном тренутку сећам се не само живих на земљи, него и оних живих на Небу, који су напустили овај земаљски живот; било преминулих, било присилно одасланих одавде - убиствима, клањима, мучењима. Такав је пре свих отац Гаврило - архиђакон, сабрат наш; такав је и Харитон - монах, такође сабрат нас; такав је и Стефан јеромонах; таква су и деца из Гораж-

девца, из Пећи; такав је и новопострадали Димитрије грачанички - сви они мучени и побијени Христа ради и имена српскога ради. Њиховом невином крвљу Господ испуљује род српски од свих његових заблуда, лутања и грешака, почињеним у историји све до данас. Посебно бих се осећао неискреним ако не бих овде пред свима вама поменуо и "милостивог Самарјанина", овог пута у лику италијанских војника, који нас даноноћно чувају и о нама брину и без чије заштите и помоћи ми данас овде, у овим условима, не бисмо могли да опстанемо. Ми се њима не можемо ничим одужити, до молитвом Светом Краљу да им он узврати за сва њихова добра која су учинили његовој светињи.

Хвала и онима суседима нашим са којима делимо ово парче земље под небом. Ова светиња и њени житељи увек су им чинили добро. Неки су на то узвраћали добром, а неки нису. Дај, Боже, да их има и данас, и верујем да их има, који не одобравају ово зло које се чини светињама нашим, које се чини народу нашем. Нека би Бог био свима милостив, али уједно и правичан. И овог пута жалим људским срцем, а посебно сада епископским, архијерејским срцем, сваку људску сузу, сваку људску жртву, сваку кап крви проливане; свако људско биће пострадало, а које је створено за живот. И зато, поручујем свима, немојмо остајати на злу којег је, нажалост, и било, а и сада га је доста у људској историји. Гледајмо напред, прво на Бога који је јачи од свакога зла, који је светлији од свакога мрака, и који је љубављу обилнији од сваке мржње, "јер Бог је љубав" (1 Јов. 8, 4). Он нас позива на вечни сабор заједништва, а не изолације, сепаратизма и затварања у себе. Широко срце нам је дао, веће од васељене и шире од космоса. И зато, будимо сви оно што је одувек ова светиња била - према свима отворени, без мржње према другоме, без прогањања другог. Вашој љубави, свима овде присутним архијерејима, браћи и сестрама, нарочито онима који су издалека дошли; представницима државе и власти, којима су ова врата увек била отворена са жељом да и срца њихова буду отворена за овај многострадални народ; просећи од свих вас опроштај и молитве, желим сваки Божји благослов, благодат Светога Духа, а Господу нашем који је прослављен заједно са Својим Оцем и Духом Светим, нека је слава, част и поклоњење, сада и увек и у векове векова. Амин!

ПРОПОЈАЛА ПЕСМА ИЗ ДУБИНЕ ВЕКОВА

Још се нису слегли утисци из Дечана, а спремамо се на пут на другу хиротонију, у Подгорицу. У недељу, 4. јула 2004. године, хиротонисан је Епископ диоклијски, викарни епископ Митрополита црногорско-приморског, Јован (Пурић).

Хладно је јулско јутро, подсећа на октобарско. Пљушти киша.

Ипак, то не може да поквари расположење путника. На велику радост свих, са нама путују игуман манастира Лепавина, архимандрит Гаврило, и јерођакон Василије. У аутобусу су многи професори, јавни радници и новинари. Сви су узбуђени и радосни због предстојећег догађаја. По природи свог посла, новинари су радознали, па им причамо о новоизабраном епископу диоклејском, његовој титули и објашњавамо да титула *диоклејски* не значи обнављање епархије, већ само и једино обнову имена.

Шира јавност врло мало зна о историјату Епископије диоклејске, зато наводимо речи историчара Предроба Вукића, који каже: "Ширење хришћанства на простору западног Балкана отпочело је већ средином првог века нове ере, на шта указују посланице Светог апостола Павла. У II. посланици Тимотеју апостол Павле поред осталог каже: "...Јер ме Димас остави, завољевши садашњи вијек, и отиде у Солун; Крискент у Галатију, Тит у Далмацију; Лука је сам код мене" (4, 10).

У Посланици Римљанима апостол Павле указује на свој мисионарски рад, па каже: "У сили знакова и чудеса, у сили Духа Божијега; тако да сам од Јерусалима и наоколо све до Илирика испунио јеванђељем Христовим" (15, 19).

Судећи према Светом Писму и старим црквеним предањима, апостол Павле, апостол Тит, као и Свети Лука походили су подручје римске провинције Далмације и област Илирика ширећи Христову веру. Самим тим, реално је претпоставити да их је мисионарски пут могао водити и преко подручја данашње Црне Горе. Међутим, хриш-

ћанство на подручју Диоклеје и шире околине није било знатније раширено све до 4. века.

...Након досељавања Словена, на простору западног Балкана поникло је више словенских кнежевина које су формално признале власт византијског двора, али са знатном самоуправом, као: Дукља (Диоклитија), Рашка, Травунија, Захумље, Паганија, Босна и Хрватска. Дукљанска кнежевина је обухватала простор од Рисанског залива до ушћа Дрима, укључујући Зетску и Бјелопавлићку равницу.

...Декретом из 732. године византијски цар Лав III Исавријанац је целокупно подручје Илирика, укључујући и Диоклитију, присајединио духовној јурисдикцији цариградског патријарха. Све до 9. века хришћанизација јужних Словена се одвијала споро и без већег успеха. ...Према Љетопису попа Дукљанина, на сабору на пољу Далми у другој половини 9. века основана је архиепископија у Диоклеји. Тиме је спроведена рестаурација црквене организације у Диоклитији и хришћанизација словенског становништва. Извесно време седиште диоклејске архиепископије било је лоцирано у катедралном храму Светог архангела Михаила у Мариничкој Градини (тако се данас назива тај локалитет, прим ред.), на чијем се подручју у раном Средњем веку налазило, за оно време, бројно и напредно градско насеље. У Љетопису попа Дукљанина помиње се и црква Свете Марије у Диоклеји, централни храм у коме су бирани и устоличавани дукљански владари. Неки од њих су и сахрањени у овом храму. Међу њима се помиње Перослав (Петра), отац Светог кнеза Јована Владимира. ...Крајем 10. века бугарски цар Самуило освојио је Диоклитију и кнеза Владимира одвео у ропство у Преспу ...Пред најездом Самуилових трупа последњи дукљански архиепископ Јован је избегао у Дубровник.

Архиепископ Јован је написао литургијску песму ("пасију") посвећену бокелским мученицима Ловријенцу, Петру и Андрији.

Са архиепископом Јованом диоклејска епархија

се крајем 10. века коначно угасила. Када је Свети Сава 1219. године основао Зетску епископију, према запису свог ученика и животописца Доментијана, њено седиште је утемељено на локалитету Дрепу Зети. ...Сасвим је разумљиво што је Свети Сава Зетску епархију утемељио на истом географском простору на коме се у ранијем историјском раздобљу већ налазила епископска катедра (у Диоклеји и Златици). Самом локацијом нова епископска катедра имала је на одређен начин да успостави континуитет са диоклејском епархијом која се у међувремену угасила...

Из свега наведеног јасно следи да је диоклејска епископија најстарија ранохришћанска дијецеза на подручју Црне Горе и темељ ранохришћанског духовног наслеђа ових простора. Њена традиција не сме бити запуштена и заборављена, већ нам мора послужити као непресушно врело духовне инспирације за садашње и будуће генерације. Недавном одлуком Светог архијерејског сабора од 19. маја текуће године, игуман острошки Јован (Пурић) наименован је за диоклејског епископа и викара Митрополита Амфилохија (Радовића). Као да је сама Промисао Господња одредила да нови епископ диоклијски већ носи исто име које је пре десет векова носио последњи диоклијски архиепископ Јован. Верујемо да то није проста случајност. Уосталом, Свети Јефрем Сирин с правом каже: “Ко тврди да је све случајно, тај одриче постојање Бога.”

Уз пријатан разговор, духовну музику и гледање видео-записа о манастиру Лепавина, време брзо пролази. У поподневним часовима стижемо у манастир Морачу. Древна немањихка задужбина плени лепотом и миром. Уз изванредна тумачења вође пута, госпође Јасмине Дожић из поклоницке агенције Српске Православне Цркве “Добročинство”, обogaћени новим сазнањима крећемо ка Подгорици и Цетињу. За разлику од кишног и хладног јутра у Београду, на Цетињу је права летња жега, али то не смета стотинама људи да у старој престоници Црне Горе и седишту Митрополије црногорско-приморске, у манастиру Светог Петра Цетињског, посвећеног Рождеству Пресвете Богородице, присуствују чину наречења.

НАРЕЧЕЊЕ

У суботу, у 17 часова увече, пре почетка бденија, у Цетињском манастиру извршен је свети чин наречења новоизабраног Епископа диоклијског Г. Јована, који је позван да за столом архијереја учествује у заједничком ломљењу хлеба и дељењу чаше вина, који су предобрасци Светог Тела и Крви Господа и Спаса нашег Исуса

Христа. Његовој Светости Патријарху српском Г. Павлу су саслуживали Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, Митрополит дабробосански Николај, Епископ зворничко-тузлански Василије, Епископ бачки Иринеј, Епископ рашко-призренски Артемије, Епископ врањски Пахомије, Епископ шумадијски Јован, Епископ милешевски Филарет, Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије, Епископ захумско-херцеговачки Григорије, умировљени епископ захумско-херцеговачки Атанасије, затим викарни епископи велички Јоаким и липљански Теодосије. На богослужењу је певао хор Богословије Светог Петра Цетињског. Затим је одслужено бденије, на коме је началстововао игуман острошки Јован, новонаречени епископ диоклијски.

Сунчано јутро је најавило још један врео дан. Много пре почетка Свете Литургије пошли смо у храм. Подгорички Саборни храм Васкрсења Христовог прва је православна црква зидана после Другог светског рата у Подгорици. Помучили смо се док смо га пронашли, иако је заиста монументалан. Пре само неколико година био је уочљив издалека, а његов златни крст је сијао и осењивао град. Данас је скоро потпуно затворен блоковима зграда, вишеспратница. Чија је то замисао и какве су намере оних који су такву градњу дозволили не знамо, али су намере више него очигледне.

На прилазу храму видимо неколико аутобуса из Ваљева и Чачка. Много света у порти и храму стрпљиво чека почетак Свете Литургије.

Велики храм још није завршен, а пре три године је приведен богослужбеној намени. Изнутра је сав обложен сигом, па делује топло и присно.

Звона најављују долазак Његове Светости Патријарха Српског Г. Г. Павла и архијереја, који у дивним, свечаним одеждама пролазе кроз порту и улазе у цркву. Осим архијереја, ту је и велики број свештеника и ђакона из Митрополије црногорско-приморске и осталих епархија, међу њима је био и архимандрит лепавински Гаврило. Отац Василије је обављао своје послушање, снимао је камером све што се догађало у храму, како би братија манастирска, а и многобројни посетиоци манастира Лепавина имали прилике да виде како је све то било, и да поделе радост овог великог догађаја.

Почиње Света архијерејска Литургија.

Сва срца као једно, сливено у молитву.

У току Свете Литургије се обавља чин хиротонисања (рукоположења) новог епископа.

Ово је заиста била изузетна прилика да из близине пратимо узвишени и свечани чин хиротоније.

ХИРОТОНИЈА

Хиротонију, рукоположење за епископа, обављају најмање три епископа, зато што један епископ не може рукоположити другога (“једнак једнакога”).

На дан архијерејског посвећења, архијереји излазе у одежама кроз царске двери на средину храма, патријарх стаје на амвон, а архијереји око њега. Спроводе их архимандрити, игумани, протојереји и презвитери, који излазе на северне и јужне двери. Новонаречени епископ се облачи у одежде и одличја архимандрита у олтару, заједно са осталим свештеницима и

вол вере. После благослова патријарха и одређених молитава новонаречени се приводи и стаје на главу орла (на тепиху) и чита учење о оваплоћењу Сина Божјег по учењу Православне Цркве. Затим даје обећање да ће чувати каноне светих апостола, седам васељенских и девет помесних сабора и правила светих отаца, обећава да ће непроменљиво чувати црквена предања, уставе светитеља и све чинове католичанске (саборне) Православне Цркве, да ће чувати црквени мир, покоравати се архијерејском сабору, као и да ће бити сагласан у свему са епископима, да ће у страху Божјем и богољубивим понашањем управљати поверено му стадо. Даље испо-

архијерејима који ће учествовати у хиротонији.

Пре Литургије полази се у средину цркве, близу амвона, тепих са сликом једноглавог орла са раширеним крилима, који стоји право, а под ногама му је град са кулама. Пази се да нико не стане на орла. Насликани град представља епископију, а орао који над њим лети означава чистоту Православља и висину богословља. После чина извођења из олтара и поклона, новонареченог епископа приводе пред амвон, где он стаје на орлец (тепих са сликом орла, и стаје на ноге орла). Потом му патријарх поставља питања строго утврђена литургијским правилима, а на крају наречени чита никеоцароградски Сим-

веда новоизабрани да није никаквим даром добио епископско достојанство, обећава да неће ништа чинити против свештених правила по заповести силних, макар му и смрћу претили, као и да неће улазити у ствари других епархија ни из каквих побуда, нити примати стране обичаје у црквена предања и чинове, но да ће чувати предања и све чинове неизмењено са Саборном Источном Православном Црквом и сагласно са светим архијерејским сабором и четири патријарха, чувара источне побожности.

(Новонаречени Епископ Јован је изговарао речи никеоцариградског Символа вере и завета архијерејског

смирено, свечано и са најдубљим уверењем. Одзвањао је његов звонки глас под сводовима лепог храма и сти- зао до сваке душе хришћанске, дубоко је потресајући).

Архијерејска хиротонија се врши у празнични дан уз присуство народа, и то на литургији пре читања апостола. После входа са јеванђељем, када сви архијереји уђу у олтар после трисвете песме, протопрезвитер и протођакон приводе кроз северне двери ка царским дверима оног ко се хиротонише. Узимају га архијереји и приводе у олтар пред Свету Трпезу, где се три пута клања пред престолом и приближивши се Трпези клекне на оба колена и полаже крстообразно руке и главу на престо. (Овај део хиротоније је могао да се види из цркве. Лице Епископа Јована је зрачило необичном смиреношћу и благошћу.)

Архијереји полажу (мало) отворено јеванђеље на његову главу и држе јеванђеље са свих страна, као руку самога Господа, који уздиже онога који се хиротонише, чиме се уједно потчињава закону јеванђеља. Најстарији од архијереја гласно произноси молитву, потом патријарх благосиља, а затим сви архијереји полажу десну руку на њега.

После молитава, када патријарх са глава оног ко се хиротонише скине јеванђеље и стави га на престо, протођакони скидају са њега архимандритски крст и фелон, а ипођакон му доноси: саκος, омофор, крст, панагију, митру. Нови епископ узимајући сваки од ових предмета целива крст на њему, подноси га сваком архијереју на благослов, целива им руку и облачи се. При облачењу или метању сваког од ових предмета патријарх узглашава (изговара свечаним тоном): АКСИОС = достојан. Народ одговара: *аксиос - достојан!*

(Кад је наш Патријарх узвикнуо: *Аксиос!* сви архијереји, свештеници, ђакони и сав народ је као из једног грла одговорио: *Аксиос!* Достојан, поновио је Патријарх. Достојан! заорило се са свих страна. И тако се то поновило три пута, и сваки пут све јаче. Сви ми, присутни

у храму, делећи велику радост овога дана, из свег срца смо одговарали: достојан, јер је народ сведок, а тај сведок је заиста истинито сведочио.)

После хиротоније (рукополагања), нови епископ заузима место с десне стране најстаријег архијереја. Литургија тече даље својим током.

После завршетка Литургије, архијереји у олтару скидају свечане одежде и приводе новопосвећенога епископа к патријарху, он полаже на њега, уз осењење руку, архијерејску расу, панагију, архијерејску мандију, камилавку и даје му бројанице, затим архијереји излазе из олтара, а патријарх стаје на амвон. Протојереј и протођакон приводе новопосвећеног к амвону и тамо међу народом ступа новопосвећени у дужност архи-

пастира. Овде му патријарх уручује, с пастирском поуком, пастирско жезло, после чега нови епископ стаје на амвон и благосиља народ обема рукама према све четири стране света.

Кад је дошло време причешћа, покренуо се цео храм, мало ко је остао да није пришао Светој Чаши. Иако је причешћивало пет епископа, веома се дуго црквом орила песма: “Тијело Христово примите!”

Потом је беседио нови Епископ диоклијски Јован (Пурић). Топло и надахнуто, једноставним речима говорио је о великој истини вере и обавезама пастира стада Христовог.

На хиротонији су били и родитељи владике Јована. Он је изданак честите богомољачке породице, вредних ратара, чији примеран живот по јеванђељу и истрајност у вери и данас служе као пример младим нараштајима.

После Свете Литургије, иако се жива у термометру приближавала четрдесетом степену, више стотина верника стрпљиво је чекало да честита и прими благослов од новог епископа, који је свима поделио пригодне поклоне, календар и књижицу о историјату епар-

хије Диоклијске.

Потом је у порти храма Христовог Васкрсења приређена трпеза љубави за све присутне. И ми, гости из далека, позвани смо у ресторан, где је приређен ручак за званице, црквене великодостојнике, представнике других верских заједница и високе званице.

За трпезом су многи држали здравице. Нас је посебно гануо говор проте из Ваљева, родног краја новог владике, који је говорио о његовој породици, о честитости и побожности његових предака и поносу читавог краја што је још један њихов изданак данас постао пастир стада Христовог. Из ваљевског краја је свети Владика Николај охридски и жички, Епископ рашко-призренски Артемије, тамо је манастир Ћелије, где је живео, Богу се молио и стварао свети Ава Јустин Поповић.

Све што је лепо брзо прође, каже стара изрека, тако је дошло време нашег повратка.

Из Подгорице смо пошли у раним поподневним часовима. Тихи замор у аутобусу се потпуно утишао док

смо слушали *cd* са беседом епископа Јована (Пурића) о Светом Сави. Овај *cd* су поводом хиротоније Епископа диоклијског Јована (Пурића) издали Издавачко-информативна установа СПЦ из Београда и Радио Светигора са Цетиња. Слушајући глас владике Јована, његово мудро казивање и дивно појање, сећали смо се речи професора Предрага Вукића о последњем епископу диоклијском Јовану, који је био и композитор и појац. Заиста су недокучиви путеви Господњи. После десет векова, титулу диоклијског епископа носи Јован, који је изванредан појац. Слушајући његово појање и казивање, чинило нам се да је то поново пропојала песма из дубине векова. Били смо благодарни Богу што смо овог, заиста дивног и незаборавног дана били сабрани на Светој Литургији, где смо приступили Светом Причешћу, и могли да посведочимо и поделимо велику радост.

Литургијско сабрање је неупоредиво са било ко-

јим другим сабрањем људи, јер смо само тако сви једно у Христу, једином Путу, Истини и Животу.

У повратку смо обишли манастир Куманицу, који се налази тик поред пруге Београд-Бар, близу Пријепоља. Првобитни манастир је постојао у средњем веку, зна се да су га Турци разрушили, али светост тога места ни су могли да угасе. Вековима је народ на дан Светог Архангела Гаврила долазио и Богу се молио на том месту. Остаци зидова старог манастира су данас потпуно прекривени воском, које је побожни свет вековима на том месту палио. Манастир је поново сазидан у најтеже дане, 1999. године, у време бомбардовања. И помогли су сви, и Срби и муслимани из тог краја, сви којима је молитва у древној светињи помагала. Приликом радова на новом манастиру, пронађене су мошти светог Георгија Куманичког, за које се веровало да су заувек нестале када је срушен и спаљен манастир. Што Бог воли, не пропада.

(Још под утисцима из Подгорице, следећег дана у подгоричким новинама

прочитала сам веома злонамерне коментаре, да су “верници довођени аутобусима на хиротонију”. Они који су далеко од Бога и истине не могу и неће да разумеју да је људе са свих страна у Подгорицу довела љубав, и да смо тамо били зато што смо браћа и сестре у Христу Господу, где нико никог не “доводи”, већ људи долазе не жалећи труда ни средстава. Најбољи пример за то је архимандрит Гаврило, који је из Хрватске дошао у Подгорицу, на један дан, само да би присуствовао хиротонији).

На крају морам да напоменем да је све нас, мало братство и сестринство из аутобуса - јер смо сви род у Христу - дубоко дирнуло поштовање и љубав коју су према о. Гаврилу показали сви архијереји, Епископ диоклијски Јован, острошки монаси, монаси из других манастира, свештеници из свих епархија, као и многи људи који су за манастир Лепавину само чули.

Радмила Мишев

БЕСЕДА ЕПИСКОПА ЈОВАНА

Ваша Светости, ваша високопреосвештенства и преосвештенства, драги оци, браћо и сестре!

Данас је Господ погледао на настројеност слуге Својега, призивајући ме кроз Вашу Светост на свети-тељско, односно епископско служење и, сада када се све то догодило, шта уопште могу рећи? Благодарно примам речи светог Апостола Павла: “Бог се јави у тијелу, оправда се у Духу, показа се анђелима, проповеда се незнабожцима, вјерова се у свијету, вазнесе се у слави“ (1. Тим. 6, 20). Ове речи, дакле, прихватам као своју јеванђелску проповед или програм “велике тајне побожности” и чувања повереног ми “залога спасења” (1. Тим. 6,20).

И шта у овом тренутку могу рећи? Да ли је лако носити немоћи свих: “Ко ослаби а да и ја не ослабим? Ко се саблажњава, а ја да не говорим?” (2. Кор. 11, 29). Лако ли је бити обрацем вернима у речи, у живљењу, у љубави, у духу, у вери, у чистоти (1. Тим. 4,12)? Да ли је лако једнога пократи, другоме запретити, трећега утешити са сваком стрпљивошћу и поуком (2. Тим. 4,2)? Да ли је лако носити одговорност за паству и пастире? Познати су примери Божјих изабраника који су због свега овога били у великој недоумици и страху. И ми с њима постављамо питање: да ли је све ово лако?

Свети Апостол Павле сведочи о себи: “Сваки дан умирем, тако ми, браћо, ваше похвале, коју имам у Христу Исусу Господу нашем“ (1. Кор. 15, 31). И заиста, истински живот свештенослужитеља јесте непрестано сагоревање, умирање до samozаборава, тешкоћа и страдања. Полаже се на мене велико бреме епископског служења, и то у врло тешко време служења Богу и роду, и зато ми Апостол Павле кроз Вашу Светост поручује да поступама тако у свему, да би ме верни имали за образац и ауторитет у изграђивању Цркве и у делима Божанског човекољубља.

Но, одакле мени “немоћном” (2. Тим. 1, 7) узети и поцрпети силе и снаге за све ово? Отуда одакле их је

поцрпео возљубљени ученик Христов свети Јован Богослов. Другим речима, то значи служити Свету Службу и не занемаривати благодатни дар који је дат кроз пророчанство полагањем руку старешина (1. Тим. 4, 14), али увек имајући на уму речи Ап. Павла о опасности од светскога, “не упрежући се у јарам многобожаца” (2. Кор. 12,19). Све ово није лако, већ тражи распетост бића и издржљивост до краја. За све ово је потребна помоћ пре свега Небеса - свих Светих, а и свих вас - народа Божјег.

Верујем и исповедам, што по речима Светог Апостола “не да смо способни сами од себе што помислити, него је наша способност од Бога” (2. Кор. 3, 5); што добар успех у служењу Богу и ближњима не зависи толико од људских могућности и достојности,

колико од благодати која се у “немоћи показује савршена” (2. Кор. 12, 9). Верујем и исповедам да је полагањем ваших светиљских руку на мене и мени недостојноме предата благодат апостолског прејемства, а која лечи и надопуњује сваку немоћ.

Молим вас, свети оци, Богомудри архипастири, браћо и сестре, да ваше молитве учине мене искусним дела-тељем у Винограду Божјем који засади Десница Господња и да се не постидим пред Оним “Који право управља речју Истине” (2. Тим. 2, 15). Молите се Богу да ми дарује постојаност и одлучност, благодат и трпљење, у чему је животно искуство.

На крају, свима се захваљујем: својим оцима - учитељима, родитељима, братији и сестрама на молитвеном учешћу и на свему учињеном за мене у досадашњем животу. Пошто речи захвалности добрим људима за све што су за мене учинили не могу бити довољне, молим се Богу да достојним ношењем епископског крста узвратим свима њима и свима другима на љубав коју су показали. Имам још и наду да ме мој духовни отац неће оставити без љубави, увек ме саветујући као мудри и искусан отац. Уздајући се у подршку од свих вас, ја смело говорим Вашој Светости и свеколикој црквеној пуноћи: “Ево слуге Господњега - нека ми буде по речи вашој”. Амин.

ПРЕДАВАЊЕ ЕПИСКОПА СВЕТОСАВСКЕ ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ Г. ХРИЗОСТОМА

БОГОСЛУЖЕЊЕ КАО НАЧИН ЖИВОТА ПРАВОСЛАВНОГ ХРИШЋАНИНА

На дан светих апостола Вартоломеја и Варнаве, 24. јуна 2004. године, у Врњачкој Бањи је Његово Преосвештенство епископ Светосавске Епархије Жичке Г. Хризостом одржао предавање на тему “Богослужење као начин живота православног хришћанина”. Предавање је одржано у биоскопској сали овог дивног малог места у Жичкој епархији. Јасно је да је епископ Хризостом одабрао баш то место баш у то време, јер Врњачка Бања у том периоду обилује како домаћим тако и многим страним посетиоцима жељним одмора уз невероватне, ваљда само Божјом руком дате, разноврсне природне изворе лековитих вода. Рекла сам “невероватне изворе”. То је управо тако. Чини ми се да нигде у свету нема на мањем простору више различитих лековитих природних извора. Сваки извор је опремљен по највишим светским стандардима, уредно означен, са прецизним информацијама о врстама болести које лечи и о пружању медицинских и туристичких услуга. Међутим, у ово доба године цела Врњачка Бања мирише на липе и одише неким спокојем, па је и то разлог што многобројни туристи, жељни одласка из градске вреве и врућине, дођоше баш у овај дивни мирни градић.

И ја сам, као и многи други, пожелела да неколико дана од годишњег одмора проведем баш овде. Ондама по доласку из Београда сам посетила градску библиотеку, изузетно опремљену, узела књигу “Деспот Стефан Лазаревић” и са колегицом Аном кренула у шетњу. Застадох, јер је на великом пану било обавештење о посети Његовог Преосвештенства владике Хризостома и о одржавању предавања на тему “Богослужење као начин живота православног хришћанина”. Тема је, види се, врло пажљиво одабрана и у овом тренутку буђења духовне свести нашег народа, рекла бих, неопходна.

Епископ Хризостом (Столић) рођен је 20. јуна

1939. године у Руми, где завршава основну и средњу школу. Богословско образовање и диплому богословског факултета стиче у Руској граничној цркви на универзитету у држави Њујорк у Америци. Замонашен је у манастиру Дечанима 1961. године, када од епископа рашко-призренског Павла, садашњег Патријарха СПЦ, бива рукоположен у чин ђакона, а већ 1962. године у чин јеромонаха. У Хиландару проводи 19 година, у оквиру ког периода врши дужност ризничара и библиотекара најстарије српске библиотеке. У Хиландару 1980. године бива произведен за архимандрита, док чак два мандата врши дужност протоепистата, односно председника Свете Горе.

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве на прошлогодишњем заседању поверио је епископу Хризостому најславнију историјску епархију, на чијем је трону - како сам епископ Хризостом каже - “столовао духовни вођа свег српског православног народа кроз векове, наш архиепископ, учитељ и просветитељ - Свети Сава”. Треба напоменути да је на овом трону седео и Свети епископ Николај Жички, који је прошле, 2003. године од Цркве јавно прослављен као светитељ Божји. У манастиру Жичи, седишту Жичке епархије, крунисано је више српских краљева, а последњи међу њима краљ Петар I Карађорђевић.

Епископ Хризостом дође тачно у назначено време и пред препуном двораном, како свештенства тако и осталих присутних жељних духовних поука, све нас благослови и заблагодаривши Господу поче:

“Помаже Бог свима! Дакле, иако је овакво време, прилично топло, ипак је значајно да се баш овде видимо. Наша епархија је доста велика, не може увек свуда да се стигне, зато смо дошли овде у Бању како бисмо се нашли у што већем броју. Оно о чему ћемо вечерас да говоримо већ је и најављено, а реч је о богослужењу као начину живота православног хришћанина.

Можемо да почнемо од богослужења уопште, односно богослужења космичког. Ми свакодневно видимо како читава твар служи Богу. Ако се окренемо око себе, видећемо нешто невероватно. За нас је то додуше уобичајено, али када се удубимо у оно шта се око нас дешава, када дуго размишљамо..., данашње човечанство не може далеко да досегне до тога шта се то збива око нас. Ако човек који не познаје Бога, или можда и не жели да Га упозна, или је атеиста (што никако не значи да је он лош човек), почне дубље да размишља о томе шта се око нас дешава, онај који није упознао Бога, ни на који начин не може да зна о чему је реч. И што год више научници доказују како то планете иду, како се крећу, како оне богослуже, како птице беспрекорно лете, како се смењују годишња доба, како, како... Ако човек нема ни мало вере у Бога, он може само да полуди. Међутим, баш то што нас дели, односно нас који тежимо истинском познању Бога од оних који не познају Бога, јесте управо служење, али служење Богу. Ми видимо како све планете у небеском своду служе Богу, како се окрећу око своје осе, скоро све, неке и око Сунца у нашем Сунчевом систему. А шта је даље, још људски ум није могао да досегне. Када је први човек и з а г н а н из раја, Господ му је рекао да ће убудуће у зноју лица свога зарађивати свој хлеб. Господ је рекао да ће “човек зарађивати хлеб у зноју лица свога” због тога што није знао да живи у заједници са Богом, значи у рају, где му је све било припремљено. Тако је р а д на неки начин дошао као казна Божја за човека. С друге стране, ми видимо да се уствари човек по гордости својој удаљио од Бога. Питамо се шта је то човек видео када је био у близини Божјој? Све му је било доступно, све је знао, гледао је безмало у лице Бога. А када се удаљио од Бога сагрешивши, онда је Бог сакрио лице Своје од њега. И тада му је рекао да ће у зноју лица свога јести хлеб, што значи: сада ћеш сазнавати Бога у зноју лица свога... Због тога ч о в е к стално жели да докучи: шта је Бог? Ко је Бог? Шта Бог чини? Која су Његова дела? Да ли је беспочетан? Има ли почетак? Има ли крај? Све су то тајне велике за нашега човека.

Питање је како такав човек може да упозна Бога? Може само уз велики труд, чак и кроз теологију и богословље, које мора познавати, може једино уз велики труд свој. Мора да учи, мора да размишља, мора да се м о л и да би дошао до нужног сазнања о Богу.

Г р е х, човеков грех - шта је учинио? Р а з д в о ј и о је Бога од човека.

Куд год да пођемо, сретћемо оно што је Бог створио. И у свему можемо видети Бога, али, видите, као да је ипак од наших очију све сакривено... Сви ми својим

очима видимо дела Божија, али као да не видимо. Чујемо, али као да не чујемо. То је наш највећи грех. И он нас стално одваја од Бога. Зато често тражимо Бога на неки други начин. Неки га траже чак и науком. Познато је да су се и велики научници, који су постигали велике научне резултате, углавном у својим делима сретали са Богом. Дакле, сва твар служи Богу, па и ова сијалица, која нас овде осветљава служи Богу. Међутим, док многи славе Бога, често ћемо чути како је некога Бог заборавио. Али, он сигурно није заборављен. Требало би да се замислимо, шта би било да Бог само једанпут заборави да Сунце изађе? Да ли би тада неразумна створења знала да све што имамо, имамо захваљујући Богу? Култура, рецимо, уместо да је помогла човеку да се приближи Богу, она је завела човека. Реч култура је настала од грчке речи “култ”, што значи прослављање Бога. Грчки народ, који је нама веома близак, спада између осталих у народе са високим степеном развоја културе. Ипак, ни Грци, као ни други цивилизовани народи нису могли осетити куда води овакав вртоглави развој цивилизације. Једноставно нису сматрали да ће то једнога дана бити погубно управо по човечанство. Са ове дистанце лако можемо схватити како је развој цивилизације уништио душу човеку. На жалост, метафорички речено, култура данас више може да се злоупотреби, него што може да помогне за очување душе човекове. Зато служење Богу јесте служење од јутра до вечери, односно током читавог дана. И ми који смо слуге Божје, све што видимо, ми у томе видимо Бога. Можда га стварно и видимо? И како то Бога видимо, мислим, питаће многи. Тако се, рецимо, преко иконе врши богослужење у цркви. Ми видимо како се преко телевизијског апарата узима много лошег и то постаје начин понашања за многе. Међутим, онај ко се није одвојио на време од телевизијског апарата, он себе никада није образовао и није са Богом. Образовање је нешто друго, а телевизијска информација је нешто друго. То су разне информације, а образовање јесте свесност пријема само душекорисних информација. Култура је, дакле, прослављање Бога, Који нас стално позива на покајање, јер тек тада, кроз покајање ми можемо да видимо где смо. Наша деца су уствари невоспитана, а ми као да се трудимо да она буду таква - невоспитана. Каква је то онда култура? Какво је то прослављање Бога? Шта је онда наша улога? С друге стране, какве су нам могућности дате? Они који верују, они који су с Богом, то знају. Они који не верују, како да дођу до познања истине? Па ми у овом свету живимо, старимо, умиремо. Да ли се запитамо шта је наша улога у овом свету? Да бисмо све то исправили, ми то морамо да исправимо прво код себе, па онда код своје деце. Дете је чак од своје прве године способно да

усвоји све што му кажу родитељи. На тај начин и у својим младим годинама оно већ служи Богу. А која је дужност родитеља у служби Богу? Од најранијих дана сазнавања живота детета родитељ треба дете да васпитава и да га учи да се моли Богу. А како могу родитељи да науче дете молитви ако се и сами не моле? Дете ради оно што види да родитељ ради. Женско дете ради оно што мајка ради, мушко дете обавезно опонаша оца. Ако је родитељ богобојажљив, и оно ће бити богобојажљиво. Тако, и ако га приграби младалачки талас пубертета, а ако је пре тога

научило да слуша оца, оно ће га и даље слушати. А ако и залута, лакше ће се вратити. А отац, васпитавајући тако сина, уствари служи Богу. То је његово богослужење! Значи - да васпитава сина, исто као што је мајчино богослужење да правилно васпитава децу и да их учи страху Божјем. То је њен једини задатак, жена се спасава рађајући децу. Она жена која неће да рађа децу, не може да заслужи спасење. Јер таква жена не служи Богу на онај начин на који је земља уређена. А муж треба да буде глава породице, жена да буде под влашћу његовом,

као и деца. Он треба да буде ауторитет у породици, јер он мора да буде оличење Божје управо у својој породици. Тек онда таква породица може да донесе плод. Онда ће свако за себе да служи Богу на свој начин, а онда сви заједно у тој умноженој љубави, цела породица - служи Богу. Онда ће таква породица да буде мала црква. Ту се увек мисли на присуство Божје. Исус је глава Цркве. Света Тројица - Бог Отац, Бог Син, Бог Дух Свети. Таква

породица је икона Свете Тројице - отац, мајка, деца. Различитост - у једном целом. Кад таква породица постане хришћанска у истини, она на тај начин богослужи.

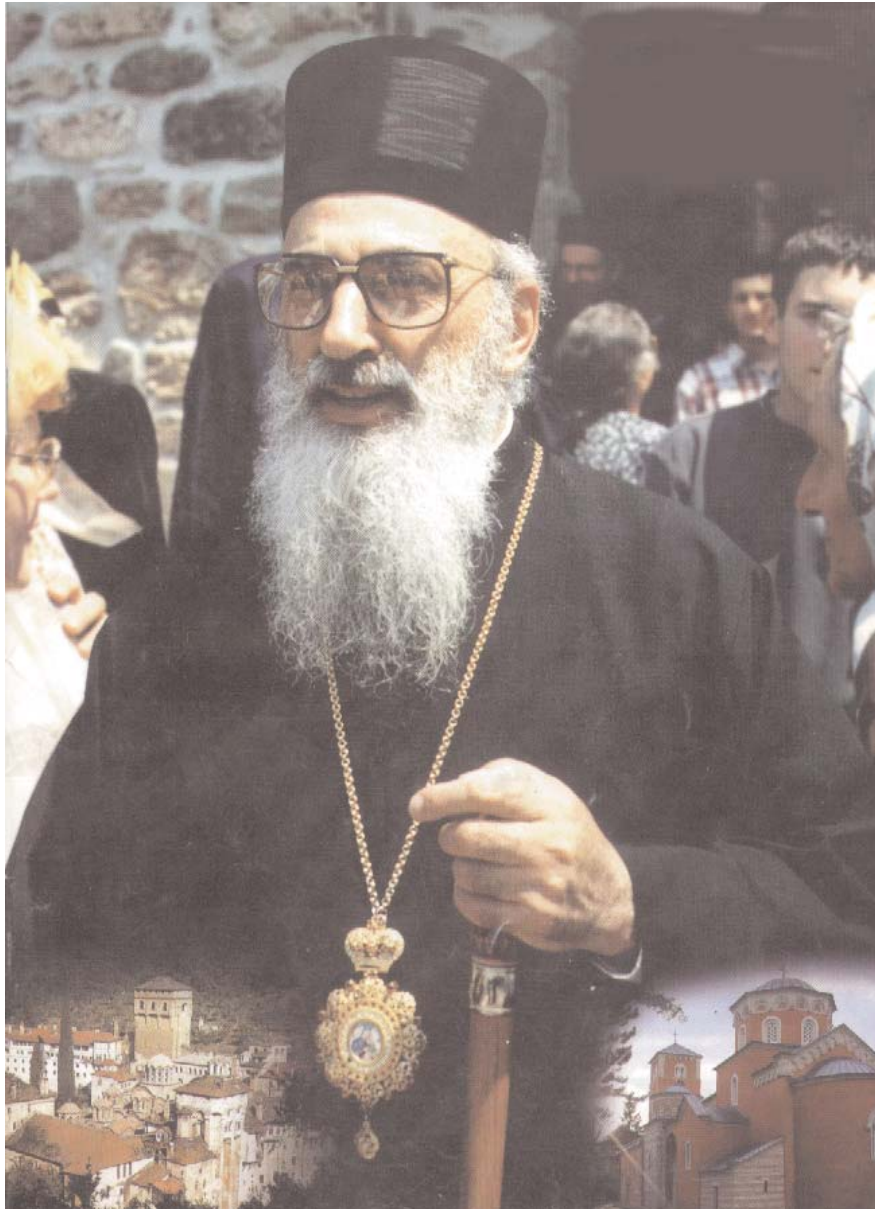
Међутим, потребно је да таква породица редовно долази и на заједничку молитву, у свети храм, са свима хришћанима. Јер, нама нема спасења без заједнице. Морамо бити једни са другима. Увек морамо да имамо заједницу са свима, љубав са свима. Зато је Црква то што и јесте. Црква у преводу значи "скупштина изабраних", односно она скупштина коју је Бог изабрао. А Бог је

изабрао свакога човека, сваку жену, свако дете...

Историја хришћанске Цркве је препуна догађаја, различитих. Видели смо време када је отац васпитавао породицу, када је отац све у породици спајао са Црквом Божјом. Има случајева где је то мајка чинила, поготово у прво време Хришћанства. Она је прво мужа начинила хришћанином, па онда и децу своју. За чудо, у данашње време често деца спасавају своје родитеље, и не само родитеље, него и своје деде и баке. А све је то у служби Бога. Све је на спасење.

Видимо, дакле, да нас Бог никада

не оставља. Он нам увек створи и даје нову прилику, па ако смо је и тада пропустили, он ће поново наћи начина да изађемо из тога. Ако смо и на другом месту пропустили ту прилику, и тамо ће нам наћи излаз. Ако је, на пример, неко погрешно улици у граду, па изашао из града на другом месту, Господ ће га неким начином навести да се врати на оно место одакле је пошао. Једном сам у једној руској књизи негде прочитао интересантну ствар. Кад

су дошли комунисти, сви то већ знају, почеше немилице да руше цркве. Једна бака, не схватајући шта се то догађа, крене као и увек у цркву. Дође бака и виде да цркве ту више нема. Почне да је тражи и схвати да је нигде нема. Бака покуца на прозор једне куће и упита: “Молим вас, куда води ова улица? Где је црква овде?” - “Овде никакве цркве нема”, одговорише. “Како, па је ли била овде црква?”, са чуђењем опет упита бака. Наравно, новопечени комуниста са подсмехом рече: “Не, никад није ни била овде црква!” Бака немоћно прозбори: “Па, чему онда улица служи ако не води у цркву?” Дакле, улица и постоји зато да некуд води!? Куда да води? Води у цркву, браћо и сестре! И у селу и у граду црква треба да буде у центру, тако да све улице воде управо ка цркви, јер читав наш живот мора да води Цркви. Зато и свака улица треба да води ка некој цркви. Кад год изађемо из свога дома, први кораци увек да нам буду окренути ка цркви, на заједничку молитву, јер увек ћемо у заједници једни са другима лакше упознати Бога. Ево, ми сада седимо овде у заједници. Нас је спојила Црква. Ми, на жалост, често видимо завађене браћу и сроднике, да један са другим нису у љубави. Међутим, ако би и они и сви ми пошли са Христом ка Центру, видели бисмо како би се браћа измирила. Јер, чим долазе ка Христу, ближи су Христу, а у исто време ближи су једни другима. Због тога и јесте Црква.

У Старом Завету, још када је Соломон хтео да подигне храм живоме Богу у Јерусалиму, тражио је место где ће да га сагради. Онда је видео једно место на коме се браћа свако вече састају. Чуо је како се на том месту браћа у слози и љубави о свему договарају, и шта ће тог дана да раде, и шта је коме потребно. Када је то видео, Соломон одлучи: “Ту, где се браћа састају, ту ће бити храм Божји!” Значи, ту где се браћа састају, ту је наш збор, црква, дом молитве. Ту се упознају једни са другима. Ту помажу једни другима.

Молитвено богослужење је, као што смо већ казали, наш живот у заједничкој молитви. Тако треба да је свака молитва у заповедне дане, недељом и празником. Тада се сједињујемо са Богом, а на тај начин и једни са другима. Многи ће се питати, како се ми то сједињујемо са Богом када дођемо у цркву? Шта се то у цркви тада дешава? Тачно је, у цркви видимо једни друге, певамо песме. Зар је то довољно? Не, недељом и празником у цркви се служи Света Литургија. То је нешто изузетно. То нема ни једна религија на овом свету. Значајно је да напоменемо да ми себе не сматрамо религијом, него Црквом. То је само Црква Христова. Значи, Христос је дао Своје Тело и Своју Крв за нас грешне. Пре него што је пошао на страдање, приредио је ту и з у з е т н у в е

ч е р у п а с х а л н у, која није била обична јудејска пасхална вечера, него је била изузетна, јер је сам Христос рекао ученицима Својим: “Колико сам желео да ову пасху вечерам са вама!” То је та пасха - сишла из вечности и ушла у време које је нама дато.

Дакле, шта то има на литургији? Од чега се литургија састоји? Литургија се састоји од поучитељног дела - п о у к е, и дела с у д а. Кад дођемо у цркву, слушамо псалме старозаветне који имају хришћански смисао, читамо или певамо. Затим читамо из Старог Завета сва она пророчанства која су се односила на долазак Христов. Читамо дела светих апостола, упућена хришћанима како да се владају. И на крају, чита се Јеванђеље као сама жива р е ч Б о ж ј а. После тога епископ или свештеник тумачи или проповеда - поучава Цркву Божју. А кад се тај део заврши, устаје са своје катедре и одлази у олтар. Тада почиње део Суда. Служи се литургија, значи изображава се прво живот, затим страдање Христово, погубљење са распећем на крсту, погребљење Његово, васкрсење Његово, вазнесење Његово на небо, силазак Светога Духа на апостоле и Његов други долазак. То су сведочанства која је Христос за све нас учинио и, “*који поверује биће спасен, а који не буде веровао биће осуђен*”, јер Христос је још онда рекао: “*Сада је суд овоме свету*”. Дакле, свака литургија је суд овоме свету. Па зар можемо са литургије изаћи а да се не причестимо? Да ли смо сигурни да ћемо доживети други дан по недељи? А нисмо се сјединили са Христом! Литургија и има тај смисао - да се сјединимо са Христом, и то истински - кроз Свето Причешће. Она се зато и служи. У старим литургијама је било написано: “Ви који нећете да се причестите, изађите напоље!”, док у данашње време могу да остану само они који су верни, који ће се сјединити са Христом”.

Након овакве дивне беседе, многи пожелеше да продуже разговор са владиком Хризостомом, постављајући многа питања. Издвојићемо нека од њих.

- Ваше Преосвештенство, зашто свештеници на Светој Литургији молитве изговарају тихо, у себи? Зар су то тајне молитве?

Владика Хризостом: - Да ли молитве треба читати гласно или у себи? То је једно од многих питања која нам се протежу последњих тридесетак година. Код нас за то нико није ни питао. Једноставно тако се живело. Мало је ко о томе размишљао. Међутим, молитве треба читати гласно. То тихо читање молитава не значи ништа. Онда не учествује Црква у молитви. Сада морамо бити свесни тога, кад је већ до тога дошло. То није мали период да се читају молитве у себи. Дуг је то период. С обзиром на то да се наш народ нашао у таквим историјским

приликама да није могао ни да размишља о томе, сад су се те прилике како-тако духовно можда и стекле, па ми можемо о томе да размишљамо.

Ја бих мало да проучимо генезу ових догађања и да видимо како је дошло до тога да се молитве читају у себи. Молитве треба да се читају гласно. Ту нема дилеме уопште. Тако је и било у почетку саме Цркве. Тада су постојала три степена свештенства: епископ, презвитер и ђакон. Епископска улога је била да врши литургију и да управља Црквом. То је била његова једина функција. Међутим, и данас се улога епископа садржи у томе да без епископа не може бити литургије. Али, епископ може да рукоположи свештеника и да да благослов да свештеници служе литургију. На тај начин свештеник ипак има власт да у име епископа служи, али да свог епископа увек помиње на богослужењу. Уколико свештеник не помиње свог епископа на богослужењу, та литургија није валидна. Презвитери у ранија времена нису служили литургију. Служили су само у случају ако је епископ био болестан, па није могао да дође у цркву. Епископ би свештеника тада овластио само за ту литургију: "Ти ћеш да служиш ову литургију у име епископа". У то време није било могуће да епископ присуствује литургији, а да литургију неко други служи. То би било ненормално стање. Међутим, када су верници почели да се окупљају у већем броју, све више и више, догодило се да нема довољан број епископа, а литургија мора да се служи народу. Тада је дата сагласност да и презвитери, значи свештеници, служе литургију. Све до VI века у Александријској цркви свештеници нису могли да служе литургију осим изричито ако је епископ спречен или по његовој дозволи. Тек у VI веку свештеници су коначно добили право да служе литургију, али тада је настао други проблем. Иконостаси тада нису били као данашњи, већ само као парапети. Епископ је тако увек био окренут народу. Зато се његова катедра налазила на горњем месту. Ту је он седео и поучавао и руководио литургију. А онда, када је свештеник почео да служи и он је био окренут народу, али он никада није могао да стоји ту где је катедра епископа. Онда је свештеник морао да стоји са стране, или са леве или са десне. Будући да се догађало да епископ због својих обавеза не дође понекад и по годину дана у неку парохијску цркву, онда је било мало чудно зашто свештеник стоји са стране. Тада се свештеник окренуо према истоку. Оног момента када се презвитер окренуо према истоку, молитве које је он читао више се нису чуле. Тако се догодило да је презвитер мало по мало почео да чита молитве у себи. Интересантно је да је цар Јустинијан у својој цркви забрањивао читање молитава у себи. Чак је наредба била да свештеници гласно читају

молитве. На VI Васељенском сабору наређено је да се молитве читају гласно. Међутим, пракса је ипак била јача од закона, а после нико на то није обраћао пажњу.

У почетку се, такође, врло озбиљно постављало питање - зашто да ђакон чита Јеванђеље на литургији? То је право епископа. Он треба да чита Јеванђеље и поучава народ и да говори реч Божју. Будући да су тада у великим градовима саборне цркве биле веома велике, а епископи обично старији, а како код старијих људи глас постаје све слабашнији и слабашнији, када би епископ читао Јеванђеље обично се његов глас није добро чуо, због чега је ђакон морао да понавља речи епископа јачим гласом. А онда је дошло до тога да су се многи запитали: "Па зашто онда да ђакон само понавља? Кад већ понавља, може и сам да чита." Тако је Јеванђеље почео да чита ђакон. Е, сад ми, после оволико година, свештеника који је све време службу вршио на овај начин треба да учимо нечему другом. То иде доста тешко. То треба уводити, али постепено и то већ током школовања. Тај назовимо га "проблем," постоји безмало у свим Црквама. У Грчкој цркви је то мање изражено, јер код Грка обично ту ситуацију нико и не поставља као проблем. Међутим, ми то некако желимо да поставимо као проблем, да нижемо мак на конач. Али, доћи ће једнога дана и то време када ће се све то исправити на прави начин. Много је тешко свештенике који су 60 година читали молитву у себи одједном приморати да читају наглас. Па, проћи ће и тај период и рашчистиће се многа питања, па и ово. Али неким декретом то наређивати, није баш zgodно. Декрети никоме никада нису добро донели. Међутим, ми ипак прво сопственим примером морамо да покажемо и тако да отклонимо све што ствара забуну, па ако неко хоће да нас следи, добро је...

- Ваше Преосвештенство, благословите! Нас мирјане у данашње време често збуњују одговори које добијамо од свештенства, а који су често веома различити. На пример, колико је пост важан за Свето Причешће, колико често треба да се причешћујемо, и, нешто интересантно, да ли треба целивати иконе и клањати се иконама после Светог Причешћа?

Владика Хризостом: - Иконе треба целивати, наравно, пре Светог Причешћа, али то не значи да ће бити нешто страшно ако иконе целивамо и после. Мислим да се за то не мора да пише посебно правило, јер човек и сам треба да осети шта му је тада потребно. Ја лично после Светог Причешћа излазим из цркве, не целивам иконе, нити се поклањам. Међутим, има чак и епископа који целивају иконе и клањају се. Значи, то није ништа погрешно. Не треба од тога правити драму. То је ипак ситница

у односу на нека друга питања. А што се тиче поста и честог причешћивања, мислим да сам у овом предавању већ казао. Пост је Богом установљен. А шта је наш кодекс вере? Није то пост. Ми постимо двапут у недељи, изузев трапавих седмица, кад Црква разрешава пост. Нигде нема тог закона који каже да не може да се причести ако се толико и толико не пости на води. Пост није у апсолутној повезаности са причешћем. Исповест није у апсолутној повезаности са причешћем. То су три ствари. Али, треба сада све то појаснити. Значи, онај који пости редовно све постове и долази у цркву и исповеда се, има свога исповедника, он може да се причести на свакој литургији. Ту нема дилеме. Треба напоменути да је најбоље да му парохијски свештеник буде и духовник, јер само он зна све о свом парохијану - када може да се причести, а кад не може. Тада је све регуларно. Онда нема сметње да се на свакој литургији причести, наравно, увек пазећи шта чини, да ли је у међувремену начинио неки грех а да није исповедио!? Никада се не сме стати пред Свету Чашу оптерећен неким грехом. Ако имамо неки грех, онда све морамо да кажемо свом духовнику, па да нас разреши или да нам помогне како да га отклонимо у покајању. Многи људи у многим ситуацијама имају тај проблем - да ли да приступе причешћу или не? Шта са људима који долазе једанпут годишње у цркву? Да ли је то Васкрс, или Божић, или најчешће Бадњи дан? Такви се, наравно, скоро никад не причешћују. И сад му одједном падне на памет да се причести. Знамо да никад не пости, можда је постио евентуално на Велики Петак или Бадњи дан, па и то више као традицију, "па, ето, да би очувао традицију да се мало причести", а значај поста и Свете Тајне Причешћа нигде и не помиње. Тада ипак не можеш да га пустиш пред Свету Чашу! Ту би сада требало да постоје извесна правила. Ми их за сада немамо. Међутим, његов парохијски свештеник, који га ипак познаје, треба уз консултацију са својим епископом одлучити шта треба с таквима чинити. Он је такав и такав... Хоће да се причести. Како за њега нема неког униформисаног правила, епископ и свештеник ће у односу на његов целокупан начин живота одлучити шта ваља чинити. Не значи да се том човеку неће дозволити да се причести. Зашто? Има људи који могу да посте и десет година, а да због свог начина живота не треба да се причесте. Пост, значи, није једини и апсолутни услов. Може човек не знам колико да пости, а да с друге стране чини разне недозвољене ствари. Али, зато онај који нормално пости и истовремено води благочестив живот, може да се причести сваке недеље и сваког празника. Значи, не треба ништа униформисати, него морамо да будемо мудри и да таква атипична ситуација увек иде на расуђивање њего-

вом духовнику и парохијском свештенику. Ако пак свештеник има дилему, треба да пита свог епископа. Зато је епископ и постављен - да управља тим стварима. Догађа се, међутим, да духовници којему се верници исповедају, понекад неке вернике казне и по годину дана без причешћивања. То се догађало и у мојој епархији. Ко може у мојој епархији да одлучи некога од причешћивања? Уопште ми није јасно?! Ако сам се ја, као епископ, заветовао да нећу никога одлучивати од причешћа без неког великог греха или пропуста - ко је тај неки који то може у мојој епархији да учини? Напомињем, ако већ и постоји неки грех или пропуст, онда свештеник и тај парохијан морају да дођу код мене, па да се види који је разлог. Значи, нема униформисано ништа, све је, уствари, индивидуално. Сваки човек је различита прича и ми морамо да пратимо како се учвршћује духовни живот наших парохијана.

- Како се понашати ако парохијани не пуштају свештеника у кућу ни за служење свете водице, нити за освећење славског колача, нити долазе у цркву? А када се неко из њихове куће упокоји, тек онда траже да им свештеник дође и да за упокојеним врши опело. Шта чинити?

Владика Хризостом: - Видите, то су не мали проблеми. Међутим, да ли су то само они криви? Сигурно да нису. Ми морамо да будемо свесни да је наша обавеза да васпитавамо свој народ. Претрпећемо ми преко наших леђа штошта, па ипак морамо да васпитавамо свој народ. То је наша света обавеза. Притом, ми не смемо да будемо арогантни, али ако треба, морамо понекад и казнити. И он ће се, ја верујем, можда љутити ове године, а идуће већ неће. А што се тиче опела, опет је то сада дилема... Онај који није хришћански живео, а родбина тражи да му свештеник када се упокоји врши опело, шта то за њега сада у суштини представља? Опело није ништа друго до манифест Цркве своје члану. За његово спасење није пресудно опело, него нешто друго - његов живот и његов крај живота. Значи, како је живео, да ли се исповедио, да ли се причестио... То је за њега битно! А само опело је уствари манифест Цркве. Е сад, опет смо у ситуацији да схватимо да наши сународници нису обавештени, не знају готово ништа о својој вери, јер да је он био васпитан у духовном смислу, не би ни дошао да тражи да се врши опело за таквим човеком. Али, због непознавања своје вере, он своју Цркву доживљава као сервис. Каже: "Ја ћу платити и зашто да се не врши опело?" И, наравно, чуди се, љути се, негодује, а зашто?

- Догађа се такође да човек, рецимо, закасни на Васкршњу литургију, а онда дође и инсистира да се причести. Како се опходити та-

да према њему?

Владика Хризостом: - Прво га треба питати зашто је закаснио на Васкршњу литургију. Постоји правило за сваког хришћанина да Пасхалну ноћ мора да проведе у цркви. Мора ту ноћ да проведе у цркви ако хоће да буде хришћанин. Он мора својим делом да посведочи да ли ће да буде део Цркве Христове или неће. То доказује и кроз Свето Причешће. Између осталог, зашто су били забрањени мешовити бракови између незнабожаца и хришћана кроз историју уопште? Због тога што, ако је један брачни друг хришћанин а други није (без обзира који брачни друг), он мора бити у цркви целе ноћи на Васкрс. За то време онај други брачни друг баш не може да дође у цркву. И зато, да не би дошло до расправе у кући, боље је да се не склапају мешани бракови, било да су хришћански или нехришћански. Једно је сигурно, морамо васпитавати своје вернике, морају да знају шта је Васкрс, како поштовати свештенослужитеље, шта Васкрс значи у нашем хришћанском животу уопште. Сећам се усхићења једног студента још када сам био у Вршцу. На Пасхални дан у цркву се иде у поноћ на прво богослужење, онда се наставља јутрење, тако да то траје све до 4 сата ујутро. “У свом животу ја ништа лепше нисам доживео као ту ноћ!”, рекао је сутрадан млади студент. Сасвим је другачија литургија у 8 или у 10 сати. Ноћ је битна. Битна је зато што су се први хришћани крштавали управо те ноћи. Само тако можемо да доживимо пуноћу славе Божје. То је Васкрс. То не значи да сутрадан не може да се доживи пуноћа славе Божје, то јест Васкрс. То, наравно, не значи да и сутрадан то не може да се доживи, али морамо да знамо да је поноћна литургија била обавезна. То је, значи, било на Велику суботу, служила се Света Литургија и тако дочекивао најсвечанији тренутак, тренутак Васкрсења Господњег.

А друга литургија, коју ми сад служимо, служи се преко дана за убоге и болесне и који нису могли да дођу. Можда имамо човека који сада лежи у кревету, како ће он да дође у поноћ? Он ће доћи касније. Али, то је само за такав случај, за здраве није. Е, сад тек видимо, ми нисмо васпитали своје вернике. И они зато ништа не знају о овоме. И зато то сада трпимо. А то не значи да нису поштовали Цркву. Значи, ми морамо да их васпитавамо, нарочито у данашње време кад је народ почео да прилази вери својој. Тешко да можемо да кажемо да своју функцију ми у свештенству у потпуности испуњавамо. Због ситуације која је била до сада много трпимо, а сада, нешто смо криви ми сами. Али много смо и лошег затекли, па не можемо за кратко време све да поправимо. Међутим, ми дефинитивно морамо да васпитавамо народ. Ми смо се једва избавили из оног система који је био

атеистички и бранио народу. Мада, да вам право кажем, ја лично никад ту забрану нисам у животу видео. Ја сам и као мали ишао у цркву. Тачно је да су ме гонили, истеривали из школе, али, ја то нисам никад тако трагично схватао. Истеривали ме, ја се опет вратио и шта сад? Они престадоше да ме истерују и одусташе, а ја остадох да посведочим Господа. Кад су видели да им нема помоћи, оставили су ме на миру. Наравно да би све хришћане, који би желели да иду у цркву они почели прогонити, али исто тако, када би видели да им то не помаже, дигли би руке. Међутим, за нас је важно да не будемо против система, што нас хришћане у бити никад и није интересовало. Нас интересује Црква. Али, наш човек је слаб, плаши се за посао, па онда кријући пали свећу, кријући се моли, кријући слави славу, крштава децу, причешћује се. Е сад, то је уствари до хришћанина. А једно је тачно, а то је да онај који не сведочи Христа само именом може да буде хришћанин, декларативно, а да је суштински хришћанин, тешко је казати. Он чак годишње четири пута пости и четири пута се причешћује. Све је то лепо казати, али шта је суштина?

- Можете ли нешто да нам кажете о причешћивању и посту деце?

Владика Хризостом: - Деца се одмах по крштењу могу причешћивати. Е сад, пост за децу ми не можемо да прописујемо. Немогуће је да мала деца посте, то је апсурдно, али децу од малена можемо да привикавамо страху Божјем. Значи, од момента када иначе деца почињу да сазнавају о себи, треба их помало учити да се полако навикавају на пост, не драстично, али да се, рецимо, уздрже мало од чоколаде јер ће се причестити, и тако полако, полако... Тако да их као мале треба учити да се уздржавају од нечега у посту, међутим, опет говорим да за причешће пост није услов, као и да пост и причест нису у апсолутној повезаности.

- Како да се понашамо кад нас парохијани траже само онда када им је потребно венчање, крштење, опело, а у цркву никада не долазе, нити славу славе?

Владика Хризостом: - Понављам да смо и ми криви што наши парохијани нису обавештени о вери својој. Међутим, истина је да многи и не желе да буду обавештени, али сматрају да имају право да траже од Цркве све што пожелеле. Ја сам био са једним епископом у Америци. Тамо је то уређено мало другачије. Било је и оних који нису хришћански живели, а тражили су, рецимо, венчање, опела, крштења деце... И сад, када је требало извршити обред, тада је Црква установила разне категорије, значи, за оне који нису чланови Цркве, они знају да је то толико и толико. Они значи ни на један други на-

чин не учествују у материјалном опстанку црквене заједнице, и наравно, када дође крштење, венчање или када се неко упокоји, постоји такса за све. Оне су јако мале, готово минималне за чланове црквене заједнице. А за оне који су дошли да би само тражили услуге Цркве, Црква их није одбила, али им је страшно велике таксе наплаћивала. Рецимо, за оне који дођу да се венчају а стални су чланови Цркве, коју и сами, значи, издржавају - била је 20 долара, а за оне који нису никад долазили у цркву, такса је била и до 1000 долара. То значи, ти хоћеш да ти је Црква потребна, а нећеш да је издржаваш, е, па то нема смисла. Тако су радили за све обреде. Значи, мора да постоји разлика. А што се опела тиче за људе који нису хришћански живели, већ смо рекли. Најнормалније би значи било да се свештеник склони, да оде и да не врши опело, јер шта је заслужио тај човек у свом животу? Како то да му је потребна Црква сада, а никад му раније није била потребна? Он мора да зна да је некад неко морао да плати школовање за тог свештеника. Док се дође до једног свештеника, колико је потребно новца, а до епископа, још више. А он се чуди како то сад Црква за опело, крштење, венчање има неке таксе. Значи, све је до васпитања наших верника.

- Како да се понаша један брачни друг када други неће да иде у цркву, неће да се причешћује, неће да се венча? Да ли други брачни друг може да се причешћује?

Владика Хризостом: - Ако неко у грађанском бра-

ку хоће да исповеда веру, он треба да добије благослов за брак, да даљи њихов живот тече у благословеном у браку. Сада настаје проблем када један брачни друг хоће, а други неће да се венча. Он сматра да су они већ у браку. За Цркву, они су у неблагословеном браку. Али, ту морамо да будемо опрезни. Ми ипак не можемо да кажемо да то није брак, они су га грађански склопили, Црква га тако и третира, као брак за грађанско подручје. То је брачно подручје за грађанство те стога не можемо да кажемо да то није брак, али није црквено благословен. Ако један брачни друг хоће да исповеда веру у Бога, хоће да живи хришћански, а други то неће, и ако не може овај другог да уразуми, шта може? Тај брачни друг може да ужива све, и да пости и да се причешћује, може све. Он више није крив. Они су склопили брак ко зна када, када смо можда сви били незнабошци, али у међувремену је један брачни друг спознао Истину, а други није. Бог очигледно није благословио да се они раздвоје, па не можемо ни ми дозволити да се због наших канона они раздвоје. Добро је да макар једно исповеда веру, доћи ће касније и ово друго.

Овим је владика Хризостом завршио дивно и душекорисно предавање, благословио присутни народ и уз пратњу многобројног свештенства изашао. Ми смо такође изашли - богатији за многа сазнања преко потребна у овим немирним временима.

приредила Танкосава Дамјановић

ПРВА ПРАВОСЛАВНА ТЕЛЕВИЗИЈА

У Трстенику ће ускоро почети са радом прва православна телевизија. Како јавља дописник АНЕМ-а Гордана Јевђић, Скупштина општине је одлучила да регионалну ТВ Трстеник пренесе у власништво Жичке епархије Српске православне цркве. Образложење за овакав поступак приватизације дао је бивши директор ТВ Трстеник и садашњи заменик министра културе Мирољуб Радосављевић:

“Дошли смо на идеју да бисмо морали да будемо нека специјализована телевизија, јер очигледно не можемо да будемо регионална, да оснујемо прву православну телевизију. Није никаква журба у питању, да је журба, ми бисмо то урадили много пре. Ово је кашњење, не журба. Каснило се због тога што се чекала сагласност Светог Синода СПЦ-а, ти преговори трају већ две-три године. Ви знате да се у Цркви све одлуке доносе споро, али се доносе онако како треба.”

Радосављевић је навео да је 30 радника тог јавног предузећа добровољно одлучило да приступи новој црквеној телевизији, а 26 преосталих радника остаће на радију и листу “Трибина”, уколико се локална самоуправа за то определи. Одборничка већина одлучила је да да сагласност на одлуку Управног одбора да јавно предузеће РТВ Трстеник о преносу дела имовине, тачније само телевизије Жичкој епархији. (Б92)

Св. Никодим Агиорит и Св. Макарије Коринтски

О ЧЕСТОМ ПРИЧЕШЋИВАЊУ

Глава I

О томе да је православним хришћанима неопходно често причешћивање Божанским Телом и Крвљу нашега Господа

вим хришћанима се заповеда да се често причешћују, и то као прво према Владичанским заповестима Господа нашега Исуса Христа, а као друго у Делима и Правилима светих Апостола, светих Сабора, а такође и сведочанствима божанских Отаца, а треће самим речима, чином и свештенослужењем Свете Литургије, и коначно четврто, самим Светим Причешћем.

1. Господ наш Исус Христос нам је пре свега оставио Тајну Причешћа, рекавши: “Хљеб који ћу Ја дати Тијело је Моје, које ћу дати за живот свијета” (Јн.6, 51). То јест, храна коју Ја желим да вам дам, то је Тело Моје, које Ја желим да дам за живот целог света. То значи да је Божанско Причешће за вернике неопходан саставни део духовног живота по Христу. и пошто тај духовни живот у Христу не треба да се гаси и прекида (како каже Апостол, духа не гасите (1. Тес. 5, 19)), већ треба да буде одлучан и непрекидан, да живи не би живели за себе, већ за Онога Који је за њих умро и васкрсао (по том истом Апостолу [1]), тј. да живи верници више не би живели сопственим и телесним животом, већ животом Христа, Који је за нас умро и васкрсао - уз неопходност се захтева да буде непрекидно и то што њега чини, тј. Божанско Причешће.

И на другом месту Господ заповеда: “Заиста, заиста вам кажем: ако не једете Тијела Сина Човјечијега и не пијете Крви Његове, нећете имати живота у себи” (Јн. 6, 53). Из ових речи следи да је Божанско Причешће неопходно за хришћане исто толико колико им је потребно и свето Крштење, пошто је ту исту двоструку заповест коју је рекао за Крштење рекао и за Божанско Причешће. Он је о светом Крштењу рекао:

“Заиста, заиста ти кажем: ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у Царство Божије” (Јн. 3, 5). И о Божанском Причешћу говори слично: “Заиста, заиста вам кажем: ако не једете Тијела Сина Човјечијега и не пијете Крви Његове, нећете имати живота у себи”. Дакле, како нико без Крштења не може живети духовним животом нити се спасти, тако нико не може да живи ни без Божанског Причешћа. Међутим, пошто се те две Тајне разликују по томе што се Крштење врши само једном, а Божанско Причешће непрекидно и свакодневно, одатле произилази да за Божанско Причешће постоје две неопходне ствари: прво, *треба се причешћивати*, а друго, *треба се непрекидно причешћивати*.

Поред тога, када је Господ предавао ту Тајну Својим ученицима, Он им није рекао у облику савета: “Ко хоће нека једе Моје Тело, и ко хоће нека пије Моју Крв”, већ је Он рекао: “Ако неко хоће да иде за Мном...” (Мт. 16, 24) и “Ако хоћеш да будеш савршен...” (Мт. 19, 21). Али је заповеднички узвикнуо: “Узмите, једите, ово је Тијело Моје”, и: “Пијте из ње сви, ово је Крв Моја” (погл. Мт. 26, 26-28). Тј. ви непрекидно треба да једете Моје Тело и обавезни сте да пијете Моју Крв. И поново говори: “Ово чините у Мој спомен” (Лк. 22:19). Тј. ту Тајну. Ја вам је предајем и то не да се она врши само једном, двапут или трипут, већ свакодневно (како то објашњава божанствени Златоуст) у спомен на Моја Страдања, Моју Смрт и цео Мој домострој спасења. Те Господње речи јасно одређују два неопходна [момента] у Причешћивању: један је садржан у обавезној заповести, а други - у постојаности, на коју указује реч *ч и н и т е*, што разумљиво означава да нам се не заповеда

1. Погл. "Христиос за све умрије да они који живе не живе више себи, него Ономе Који за њих умрије и васкрсе" (2???.5:15). - Прим.прев.

да се просто само причешћујемо, већ и да то чинимо непрестано. Дакле, свако сада види да православном хришћанину није дозвољено да наруши ту заповест, без обзира који чин поседује, већ то представља његов дуг и обавезу коју треба непрекидно да испуњава као Владикине заповести и поставке.

2. Божанствени апостоли су се следећи ту непрекидну заповест нашег Господа, у почетку проповеди Јеванђеља, при првом погодном тренутку скупљали са свима вернима на тајном месту ради заштите од Јудеја (Јн. 20, 19), поучавали хришћане, молили се, и вршећи Тајну, и сами се причешћивали, како о томе сведочи св. Лука у Делима апостолским, где каже да су се три хиљаде људи који су поверовали у Христа на дан Педесетнице и крстили, били са апостолима, како би слушали њихово учење и имали користи молећи се са њима и причешћујући Пречистим Тајнама, да би се освећивали и боље утврдили у Христовој вери. “И осташе једнако у науци апостолској, и у заједници, и у ломљењу хлеба, и у молитвама” (Дела 2, 42).

И да би се сачувало то неопходно предање Господа од стране будућих хришћана и да се временом не би заборавило то што су апостоли тада радили, они су и написали у својем 8. и 9. правилу заповедајући са строгим проверавањем и казном одлучења да нико не остане без причешћа Божанским Тајнама, када се служи Света Литургија.

“Ако се епископ, или презвитер, или ђакон, или неко од свештенства при вршењу приношења не причести, онда је то требало да образложи, и ако је тај разлог благословен, бивало би му опроштено. А ако не образложи узрок, нека буде одлучен од општења са Црквом, наносећи тако својом кривицом штету народу, који би са подозрењем гледао на онога који врши приношење, а притом то чини неправилно” [2]. Тј. ако се неко не причешћује када се служи Света Литургија, нека каже разлог због чега се не причешћује, и ако се он може уважити, онда му је опроштено, а ако он не каже разлог, онда треба да буде одлучен.

А у 9. правилу они кажу: “Сви верни који улазе у цркву и слушају Писмо, али не остају до краја на молитви и Светом Причешћу, чине саблазан и треба их одлучити од општења са Црквом” [3]. Тј. ти верујући који долазе у цркву и слушају Писмо, али не остају на молитви и Светом Причешћу треба да буду одлучени од Цркве, јер чине саблазан.

Објашњавајући ово правило, Валсамон каже: “Назначење овог правила је веома строго, јер оно одлучује оне који долазе у цркву и не остају до краја и не причешћују се”. И други канони на сличан начин заповедају да сви људи буду спремни и достојни Причешћа.

Антиохијски сабор је следећи светим апостолима, прво потврдио њихово горенаведено правило, а затим додао: “Сви који долазе у цркву и слушају Свето Писмо, али због неког избегавања реда не учествују у молитви с народом или се одвраћају од причешћа Светом Евхаристијом, да буду одлучени од Цркве дотле док се не исповеде и не покажу плодове покајања и замоле за опроштај, и на тај начин добију могућност поновног причешћивања” [4]. Тј. сви ти који долазе у цркву и слушају Свето Писмо, али се не моле са осталим народом или одбијају Божанско Причешће, треба да се одлуче дотле док се не исповеде и не покажу плодове покајања и док не замоле за опроштај, после чега им може бити опроштено.

Дакле, видите, браћо моја, да сви хришћани подлежу безусловном одлучењу и треба да се често причешћују, и то на свакој Литургији, да не би били одлучени ни од стране апостола ни од стране Светог Сабора.

3. Ако пажљиво размотримо Божанствену и Свету Литургију, увидећемо да од почетка до краја она има циљ који указује на Причешће окупљених верујућих хришћана, јер на то указују и молитве које свештеник чита тајно, и возгласи, и све речи и свештенодејства, и чин који се дешава на њој. У молитви која се назива молитва верних је написано: “*Дај им (тј. вернима), који Ти увек служе са љубављу и страхом, да се неосуђено причешћују Светим Твојим Тајнама*”. У молитви која затим следи после вршења Тајни [5] је написано: “*Нека им Причешће буде на трезвеност душе и остављење грехова*”, тј. да ти Свети Дарови буду оним вернима који се причешћују на очишћење душе и опроштај грехова. У молитви која се чита пред Причешће се каже: “*И достој дати нам Твојом руком Пречисто Тело Твоје и часну Крв, и нама свим људима*”, тј. достој нас, Господе, дати нам Својом крепком Руком Твоје Свето Тело и часну Крв и преко нас предај Га и свем народу Твоме.

То се види и из возгласа када свештеник позива народ као од Самог Господа: “*Примите, једите, ово је Тело Моје*” и “*Пијте из ње сви, ово је Крв Моја*”. И када држећи у својим рукама Свету Чашу са животворним Телом и Крвљу, излази из олтара и показује је народу,

2. 8-о Правило светих апостола

3. 9-о Правило светих апостола

4. 2-о правило.

5. То јест после приношења Светих Дарова. - Прим. прев.

тада га позива на Божанско Причешће и гласно изговара: *“Са страхом Божијим, вером и љубављу [6] приступите”*. Тј. приђите са страхом Божијим, вером и љубављу да се причестите Божанским Тајнама. После Причешћа свештеник и народ захваљују Богу за ту велику благодат које су се удостојили. Народ захваљује: *“Нека се наша уста испуне хвалом Твојом, Господе, јер си нас удостојио да се причестимо светим Твојим божанским, бесмртним и животворним Тајнама”*, што значи: *“О Господе, нека се наша уста испуне славословљем Тебе, јер си нас удостојио да се причестимо светим и бесмртним Твојим Тајнама”*. А свештеник говори: *“Примивши Божанске, Свете, Пречисте и животворне Тајне, достојно захвалимо Господу”*, што значи: *“Браћо, ако смо се са чистом савешћу причестили светим и животворним Тајнама, хајде да заједно захвалимо Господу”*.

Али и Херувимска песма, коју пева народ, ако се неко замисли, јесте припрема за Причешће, јер она каже: *“Сви ми који тајно представљамо многооке херувиме и певамо трисвету песму животворној Тројици, очистимо наш ум од сваке бриге и невоља овога света, јер треба да примимо у нашу душу и сјединимо се са Царем свега што постоји, Кога невидљиво окружују чиновници небеских Ангела”*. Исто означава и молитва Господња, која се изговара после предложених Тајни, јер у њој хришћани моле Бога и Оца да им да насушни хлеб, који је у ствари Свето Причешће.

Па и сам назив Литургије - “општење” и “саборовање” како се она првенствено назива, побуђује у неком смислу на неопходност честог причешћивања. Јер “општење” и “саборовање” значи да се посредством Причешћа Телом и Крвљу Христовом сви верни окупљају, опште и сједињују са Христом, и чине са Њим једно тело и један дух.

Дакле, на основу светог чина Божанске Литургије молим вас, браћо моја, реците ми са страхом Божијим и послушајући савест ваше душе, није ли очигледно да они хришћани који долазе на Литургију треба често да се причешћују? Немају ли они обавезу да то чине да би Литургија заиста била сабор и трпеза, и да они не би преступили оно у шта верују и шта исповедају? А ако се они не причешћују, како сами признају, бојим се да онда нису преступници? И зато не знам је ли то њихов истински чин и да ли је умесно то што их позива свештеник, и друге речи и свештенодејства и устав, који се одвија на Литургији? Зато што сви као један одступају, и нема ниједног хришћанина који би их испуњавао и послушао позив свештеника, или боље речено Бога, али [свако] одлази од

Светиње без ичега, не узевши је и не пришавши ради Причешћа.

Зато и божанствени Златоуст следећи света правила светих Апостола и светих Сабора, о којима смо раније говорили, посебно размишљајући о свим тим свештенодејствима Божанске Литургије и увидевши да она имају за циљ Причешће верних, износи закључак да они који долазе на Литургију и не причешћују се нису достојни ни самог уласка у цркву. Он каже: *“Видим да се многи причешћују Телом [и Крвљу] Христовом покренути пре обичајем и законским односима, него разумним расуђивањем. Јер када дође време свете Четрдесетнице, свако, без обзира какав он био, достојан или недостојан, причешћује се Тајнама. Такође свако то ради и на празник Богојављења чак и ако му није време да се причешћује”*.

Али ни Богојављење ни четрдесетница не чине људе достојним Причешћа, већ их таквим чине искреност и чистота душе. С том чистом душом ти можеш да се причешћујеш сваки пут [када присуствујеш на Литургији], а без ње се никада не причешћуј, јер, каже Павле, сваки пут када то чините објављујете смрт Господа, тј. сећате се вашег сопственог спасења и добротинства које вам је учињено.

Размисли само са колико брижљивости су људи јели од приношених жртава у Старом Завету. Јер шта све само они нису радили! И шта све нису употребљавали! Они су се непрекидно чистили. А ти, имајући намеру да се причестиш том жртвом, пред којом дрхте Ангели, ограничаваш очишћење временским размацама. И како ћеш стати на Христов Суд, ако се усуђујеш да се причешћујеш скверним рукама и устима?

Видим да постоји велика нерегуларност у томе: јер се у неко друго време не причешћујете чак иако сте се делимично очистили, а када дође Васкрс ви се усуђујете да се причешћујете чак иако сте учинили неко зло. О, лошег обичаја! О, злих предрасуда! Узалуд се свакодневно служи Литургија, узалуд ми стојимо у олтару - нико не прилази да се причести. Не говорим то да бисте се ви тек тако причешћивали, већ да бисте се учинили достојним.

О, човече! Ти си недостојан Причешћа? Тада си недостојан и да слушаш молитве на Литургији. Ти чујеш ђакон који стоји и позива: *“Ви који сте у покајању сви молите Бога да вам опрости”*. Они људи који се не причешћују су још увек у стању кајања. Дакле зашто ти стојиш? Ако си у стању кајања, ти не можеш да се причестиш, јер они који се не причешћују се налазе међу онима који се кају. Ради чега ђакон позива: *“Нека изађу они који*

не могу да се моле Богу”, а ти стојиш бестидно? Ако не припадаш онима који се кају, већ онима који имају могућност да се причесте, како се онда не бринеш о томе да се причестиш? Или Причешће не сматраш великим даром па га пренебрегаваш? Замисли се, молим те! Овде је Царска трпеза, Ангели служе на тој трпези, Сам Цар је овде присутан, а ти стојиш као беспосличар. Тебе не брине то што је одећа твоје душе нечиста? Али [можда] је чиста? Тада седи и једи од трпезе. Христос на свакој Литургији мора да гледа оне који седе за трпезом, са свима разговара и сада говори свакоме по савести: “Пријатељи, како ви стојите овде, [у цркви], немајући брачну одећу?” Зар Он није питао: “Зашто си ти сео за трпезу?” јер пре него што је и сео Он му каже да је недостојан да уђе, јер Он није рекао “зашто си ти поред?”, већ “како си ушао?” (погл. Мт. 22, 2-14).

Исто и данас Христос поручује свима нама који стојимо бестидно, јер свако ко се не причешћује Тајнама стоји бестидно. Из тог разлога [ђакони] удаљују прво оне који пребивају у гресима.

Јер када Господин треба да седне за трпезу, тамо не треба да буду оне слуге које су криве за нешто, већ треба да побегну од његовог лица. То се безусловно дешава и овде када се служи Литургија и када се Агнец, Јагње, приноси на жртву. Када чујеш: “Помолимо се сви заједно”, и када видиш да се отварају врата олтара, тада сматрај да се отвара небо и да силазе Ангели. И као што овде не треба да буде ниједан некрштен, тако не треба да буде ниједан [иако и крштен] нечист и порочан.

Реци ми, молим те, ако је неко позван на гозбу и оде тамо, опере своје руке, седне и спреми се за гозбу, а затим не једе - зар не би растужио онога који га је позвао? Не би ли било боље да уопште није долазио? Тако и ти: дошао си на гозбу, певао песме са осталима, исповедао се да си достојан (пошто се ниси удаљио са недостојнима), како можеш [после свега тога] да остајеш [на Литургији] и да се не причестиш са те Трпезе?

Али ти кажеш: “Ја сам недостојан”. Тада си недостојан и да учествујеш на молитвама, јер Свети Дух не силази само на Свете Дарове, већ и на те песме. Зар ниси видео како слуге своје госпде прво чисте трпезарију и сређују кућу, а затим већ предлажу јело? То се код нас ради посредством молитве, посредством ђаконовог возгласа: ми чистимо цркву као сунђером, да би Тајне биле принесене у чистој цркви, и да се не би нашло ниједне мрље, и никаквог порока. Нечисте очи су недостојне

да виде тај приказ, оскверњене уши су недостојне да слушају [те песме]. Јер тако заповеда закон: ако је чак животиња желела да се приближи Синајској гори, она је требало да буде гађана камењем. Тако су они били недостојни чак да се налазе у подножју горе, иако су се на крају приближили и видели место на коме се налазио Бог. Требало је приближити се и видети после. А када је Бог присуствовао, требало се удаљити”.

Тако и ти, хришћанине, ако си недостојан на крају Литургије да се приближиш и видиш Бога, изађи заједно са оглашенима, јер [наставља Златоуст] “немаш ништа више од њих. Јер то није једно те исто: никада се не причешћивати [будући некрштен] и [после крштења] удостојивши се Причешћа, сагрешити и бити недостојан Причешћа.

Желео бих да вам кажем још нешто више и страшније, али да не би преоптерећивао ваш ум, довољно је и ово. Јер они који се овим не уразуме, не могу се уразумити ни већим. Дакле, да наше речи не би биле још већи разлог ваше осуде, молимо вас не да не долазите, већ да учините себе достојнима присуствујући [на Литургији] и Причешћа.

Реци ми, молим те, ако би неки цар наредио: “Ти који чиниш такво зло, не приближуј се мојој трпези”, зар ради те части ви не бисте пожелели да уложите све могуће напоре да бисте се сачували од тог зла? [Када нас свештеник позива да се причестимо, тада нас] Господ призива да се успнемо на небеса, на трпезу великог и чудног Цара, а ми одбијемо и одуговлачимо, и не журимо, не тежимо томе. И каква нам тада остаје нада на спасење? Не можемо да кажемо да нас спречава болест или природа, већ нас недостојнима чини само наша лењост” [7].

Чујеш, брате мој, шта каже тај велики учитељ Цркве? Да су недостојни да дођу на Литургију они који немајући разлога нису спремни да се причесте? Али шта ти одговараш? Да ако тако и даље буде, више уопште нећеш ићи на Литургију.

Не, брате мој, не. Ни то ти није дозвољено да радиш, зато што тада подлежеш одлучењу, како одређује свети и Васељенски В-ВИ сабор, говорећи: “Ако неки епископ, или презвитер, или ђакон, или било ко ко се убраја у свештенство, или мирјанин, немајући никакве безусловне потребе или препреке, због које би задуго био одстрањен из своје цркве, већ живећи у граду не дође на Литургију три недеље (као дана) у току три сед-

7. Беседе на Посланицу Ефесцима. Беседа 3. Погл: Дела светог оца нашег Јована Златоуста, архиепископа Константинопољског, у руском преводу. Т.11.Књ.1.СПб. 1905, с.29-32. - Овде и надаље сви светоотачки цитати су дати у нашем преводу. Преп. Никодим у почетку наводи те цитате у оригиналу, а затим даје свој превод- тумачење. Ми се у нашем преводу руководимо тиме како преподобни Никодим схвата текст светог Оца.

мице, тада клирик да буде избачен из клира, а мирјанин да буде удаљен од општења” [8]. Тј. ко се налази у граду и не оде у цркву три недеље (као дана) заредом, ако је он свештеник треба да буде лишен свог чина, а ако је мирјанин да буде одлучен. То исто одређује и Сардикијски св. помесни сабор у свом 11. правилу [9].

Дакле, ти подлежеш казни одлучења, љубљени, ако не радиш и једно и друго, тј. ако не идеш на Литургију и ако се не спремаш колико можеш за Причешће, уколико немаш никаквих препрека. Не смеш да нарушиш ни једно ни друго.

Јер ако не нарушаваш све то, онда у потпуности чуваш сва свештенодејства Божанске Литургије, како смо раније рекли, и не преступаш чин који је Црква добила од Самог Господа нашег, од апостола, од сабора, а такође и од светих. А чин је следећи: Свети Хлеб треба да се подели на свакој Литургији, и ти верни који немају препрека треба да приђу да се причесте.

Како каже Симеон Солунски, “Божанска Литургија је служба чији је циљ свештени чин освећења Самог Пресветога Тела и Крви Христове, како би ти Дарови били дати свим вернима као Причешће. Дакле, њен циљ је само Причешће”.

Св. Никола Кавасила, епископ дирахијски, пише: “Дело свете службе Светих Тајни је претварање Божанских Дарова у Божанско Тело и Крв. Њен циљ је да верни буду њима освећени” [10].

Мудри Јов, о коме сведочи св. Фотије у својој “Библиотеци”, у књизи “О тајнствима” овако каже: “Цела света служба се схвата као причешће Светињама, јер је њен циљ, назначење и дело - причешће животворним и страшним Тајнама и Светињама”.

Гаврило Филаделфијски у књизи “О Тајнама” говори да се Божанска Литургија служи из три разлога. Прво, у славу и похвалу Бога и Спаситеља нашег и у сећање на Његову Смрт и Васкрсење, како је Сам Он рекао: “Ово чините у Мој спомен”. Друго, ради упокојења и освећења душа умрлих благочестивих православних хришћана. И треће, ради живих. Тако да када се служи Божанска Литургија у славу и похвалу и сећање на Смрт и Васкрсење Господа нашег, наша браћа упокојена у вери добијају од Бога упокојење и освећење, колико је то могуће.

Не знам како могу да се освете живи верни који се не причешћују Божанским Тајнама на Литургији. Свети Кавасила каже да се они не освећују. И послушај га опет шта каже: “Ако су душе спремне да се причесте, а Господ Који све освећује и све чини, и Који увек жели да освећује и воли да Себе даје свакоме, шта онда може да представља препреку за Причешће? Наравно, ништа. Али неко ће упитати: “Ако неко од живих, имајући у души врлине о којима се говорило, не приступи Тајнама, хоће ли он и поред свега добити освећење [од Литургије која се служи]?” [На такво питање одговарамо да] то не може да добије свако, већ само онај ко не може да приђе телесно, како то бива са душама умрлих. Ако неко може, а не приступа Трпези, да би се удостојио освећења од ње, такав не добија освећење - не само зато што није приступио, већ и зато што није приступио будући у стању да то учини” [11]. Тј. будући у стању да пође, пренебрегао је то и зато није пошао.

Сагласно томе, не само то што смо досад говорили, и што обавезује сваког хришћанина који нема никаквих препрека да се непрестано причешћује, већ и то што Божанско Причешће и Присаједињење само по себи, ако размислимо, привлачи свакога да се њиме непрекидно наслађује, јер то просто-напросто представља саставни део душевног живота. Погледајмо сада шта то значи.

Схоластички богослови саставним делом називају тај предмет без кога је немогуће бити то што бива. Тако је на пример дисање саставни део човековог живота, јер човек без њега не може да преживи. Такође је и храна неопходна за организам. И како је често дисање неопходно за живот, а храна за организам, тако је и често Причешће неопходно за живот душе и за њену суштину. Или, боље речено, Причешће је неопходно много и неупоредиво више.

Позовимо сада као сведока Василија Великог - основе праведних догмата Цркве, да би нам он рекао: “За вечни живот је неопходно Присаједињење Телом и Крвљу Христовом” [12]. И даље: “Онај ко се поново родио Крштењем треба да се храни Причешћем Божанских Тајни, јер нам је неопходно да се и надаље хранимо храном вечног живота, коју нам је предао Син Бога Живога” [13]. И будући да је био упитан од неке жене по имену Кесарија Патриција, он одговара у једном од својих пи-

8. Правило 80.

9. При овоме се сетите, да су у прошло време наши оци одредили да ако је неко мирајнин и у току три седмице не дође на сабор да буде удаљен од црквеног општења.

10. Тумачење Литургије, гл.1.

11. У свом тумачењу Никодим додаје: "Али будући у стању да пође, пренебрегао је и занемарио, и није пошао".

12. Морална правила, 21, 1. Погл.: Дела светог оца нашег Василија Великог, архиепископа Кесаријско-Кападокијског Ц.З. ? ., 1993, с.391.

13. Беседа о Крштењу 3. ПГ 31, 1573.

сама: “Присаједињавати се и причешћивати се сваки дан Светим Телом и Крвљу Христовом је добро и корисно, тако како Сам Господ јасно каже: “Онај који једе Моје Тело и пије Моју Крв има живот вечни”. Ко сумња да непрекидно причешћивање животом није ништа друго него као живети разнолико?” [14]. Тј. живети свим душевним и телесним снагама и осећањима.

Монах Јов Исповедник каже: “Ако се говори о Светом Причешћу, онда је праведном и редовном хришћанину добро и природно да се често освећује и да прибегава тој Светињи, и да је жели више него што желимо да дишемо. И зато свако има разрешење да се непрекидно причешћује, тако да достојни, ако је то могуће, немају препрека да се причешћују чак и сваки дан”.

Генадије, патријарх Константинопољски, веома мудро излаже колико је за хришћанина неопходно Свето Причешће, говорећи: “И сада Тајна доноси својим причасницима напредовање живота по Христу. То што чини телесно видљиви део Тајне [тј. хлеб и вино за тело], исто то тајанствено и невидљиво делује и у души. Јер Тело Христово храни и испуњава нашу душу, слично као што то чини хлеб за тело. Како се ми поново рађамо примајући Крштење и добијамо благодатно биће уместо бића греховног, тако и када се хранимо Тајном Причешћа, добијамо пребивање у благодати и напредујемо у духовном животу. Слично томе како природна телесна топлота одстрањује њему својствену влажност, ако тело не добија помоћ од хране (и зато се храном добро чува телесни састав и надокнађује влага, коју је тело изгубило због температуре, и људски живот не може да се одржи на други начин ни на кратко време), тако и жар злобе, који изједа душу изнутра, исушује страхопоштовање и истиснуло би га у потпуности, када душа не би примала ту духовну храну, која се противи отровној сили злобе и обнавља и враћа у нас духовне дарове Божије.

Тело Христово нас с једне стране храни сагласно својој телесној природи, а с друге стране, сагласно својој чистоти, очишћује и освећује, будући сједињено са Божанском природом, дајући нам у изобиљу духовну храну, и ми на тај начин хранећи се добро том храном, поно-

во задобијамо духовно здравље и чистоту, којих смо лишени од тренутка кушања са забрањеног дрвета у рају.

Изгубивши кушањем телесне хране ту првобитну чистоту и здравље, неопходно би нам било задобити их поново телесном храном. И логично је слично исцељивати сличним, а супротно супротивним. Јер су обе те хране телесне - једна која нас је у почетку упропастила, а друга која нам сада чува здравље и обезбеђује духовни живот. Међутим, ту храну коју нам је Бог забрањено сада нам дозвољава и даје. Прву нам је дао лукави сатана, а ову другу нам Син Божији не само препоручује, већ и даје. Прва је добијена крађом, а на другу смо јавно позвани. У првој је био скривен отров преступа, а друга скрива у себи ризницу небројених блага” [15].

Дакле, браћо моја, као што је за хришћане који немају никаквих пререка неопходно често Причешће, како је доказано на основу чињеница које смо досад навели, тако је и за нас веома важно да се често причешћујемо како бисмо имали живот у себи, који је Исус Христос, и да не бисмо умрли душевном смрћу. Јер они који се често не хране том духовном храном наравно умиру, иако живе телесно. Међутим, они су душевно мртви, јер су се удаљили од духовног и истинског живота, који доноси Свето Причешће.

И као што новорођенче плаче и моли с великом жељом за храну и млеко, а када не једе нема апетита, те је то знак да је болесно и да се налази у опасности да умре, тако и ми треба да имамо жељу да једемо Свето Причешће, духовну храну која оживотворава. А у супротном се налазимо у опасности да душевно умремо. Зато божанствени Златоуст каже: “Дакле, не будимо лењи удостојивши се такве љубави и части. Не видите ли ви с каквом жељом деца стреме мајчинским грудима, и с каквом жустрином њихове усне хватају груди? С таквом жустрином и ми да прилазимо тој Трпези, тим духовним грудима, опростите, чак и са већом жељом. Ухватимо се за Благодат Духа као деца за мајчину кошуљу. и нека имамо само један проблем - проблем када се из неког разлога не причешћујемо том Храном” [16].

14. Посланица 93, 1. Погл: Правила православне Цркве са тумачењима Никодима, епископа Далматинско-Истранакског. Т.2. Свето-Тројицина Сергејева Лавра, 1996, с.612.

15. Беседа о Тајанственом Телу Христовом.

16. Беседа 82 на Јеванђеље од Матеја. Погл: Св.Јован Златоуст. Беседе на Јеванђеље од Матеја. М.1993, с.827.

Епископ Иларион (Ајфејев)

О МОЛИТВИ

I МОЛИТВА - СУСРЕТ

Молитва је сусрет са Живим Богом. Хришћанство пружа човеку непосредни приступ Богу, Који чује човека, помаже му и воли га. По томе се Хришћанство коренито разликује од нпр. будизма, где за време медитације онај ко се моли приступа неком безличном вишњем бићу, у које се погружава и у коме се губи, али Бога као живу Личност он не осећа. У хришћанској молитви човек осећа присуство Бога Живога.

У Хришћанству нам се разоткрива Бог Који је постао Човек. Када стојимо пред иконом Исуса Христа, ми созерцавамо Бога Који се оваплотио. Ми знамо да је Бога немогуће представити, описати, насликати на икони или слици. Али је могуће насликати Бога Који је постао Човек - таквог какав се појавио међу људима. Ми откривамо Бога преко Исуса Христа као Човека. То откриће се дешава у молитви упућеној Господу Христу.

Кроз молитву ми спознајемо да Бог учествује у свему што се дешава у нашем животу. И зато разговор са Богом не треба да буде само једна нота нашег живота, већ његов главни садржај. Између човека и Бога постоји велики број баријера које се савлађују само уз помоћ молитве.

Често постављају питање: због чега се треба молити и тражити нешто од Бога ако Он већ зна шта нам је потребно? Ја бих на то одговорио на следећи начин: ми се не молимо ради тога да бисмо нешто измолили од Бога. Да, у неким случајевима ми Га молимо за конкретну помоћ у овој или оној животној ситуацији. Али то не треба да буде главни садржај молитве. Бог не може да буде само "помоћно средство" у нашим земаљским делима. Главни садржај молитве увек треба да буде само стајање пред Богом, сам сусрет са Њим. Треба се молити ради тога да би се било са Богом, и да би се осетило Његово присуство.

Међутим, у молитви не долази увек до сусрета са Богом. Јер чак и када се срећемо са човеком, далеко од тога да увек можемо да савладамо баријере које нас раздвајају и да водимо дубље разговоре; и наш разговор са људима често остаје само на површини. Тако је и у молитви. Понекад осећамо да је између нас и Бога буквално глуви зид, и као да нас Бог не чује. Али ми треба да схватимо да ту баријеру није поставио Бог, већ смо је ми сами начинили због својих грехова. Према речима једног западног средњовековног богослова, Бог је увек поред нас, али ми бивамо далеко од Њега; Бог нас увек чује, али ми не чујемо Њега; Бог је увек унутар нас, али смо ми споља; Бог је у нама, али смо ми у Њему странци. Сећајмо се тога када се припремамо за молитву. Сећајмо се тога увек када стајемо на молитву и сусрећемо се са Живим Богом.

II МОЛИТВА - ДИЈАЛОГ

Молитва је - дијалог. Она у себе укључује не само наше обраћање ка Богу, већ и одговор Самог Бога. Као и у сваком другом дијалогу, у молитви је важно не само изразити шта желимо да кажемо, већ и чути одговор. Али Божји одговор не долази увек непосредно у току молитве, већ се то понекад дешава нешто касније. Дешава се нпр. да ми Бога молимо за брзу помоћ, а она стиже тек кроз неколико сати или дана. Али ми схватамо да се то десило управо зато што смо ми измолили помоћ од Бога.

Ми кроз молитву можемо много тога да сазнамо о Богу. Молећи се, веома је важно да будемо спремни на то да ће нам се Бог разоткрити, и да нам се може учинити другачијим него што смо Га замишљали. Ми често правимо грешку приступајући Богу са сопственим представама о Њему, и те представе нам заклањају стварни Лик Живога Бога, Који Сам Бог може да нам

открије. Људи често у својој свести праве неког идола и моле му се. Тај мртви, вештачки направљен идол постаје препрека, баријера између Живог Бога и нас људи. “Начини себи лажни Божји лик и покушај да му се молиш. Начини себи Божји лик немилостивог и суровог Судије и покушај да му се молиш са поверењем, с љубављу” - примећује митрополит Антоније Сурошки. Дакле, треба да будемо спремни на то да нам се Бог неће открити онаквим каквим смо Га замишљали. Зато, стајући на молитву, треба да одбацимо све ликове које стварамо у својој уобразиљи као последицу људске фантазије.

Божји одговор може да дође на различите начине, али молитва никад не остаје без одговора. Ако не чујемо одговор, онда то значи да нешто није у реду са нама, значи да се још нисмо довољно навикли на тај начин сусретања са Богом.

Постоји ствар која се назива тонска виљушка, а користе је људи који штимују клавире; то је справа која даје чист звук “ла”. И клавирске жице треба да буду тако затегнуте да би звук који производе био у потпуној хармонији са звуком тонске виљушке. Све дотле док жица “ла” није затегнута на одговарајући начин, клавир ће “ћутати” без обзира на то колико ми ударили по клавијатури. Али у тренутку када жица добије одређени степен затегнутости, тонска виљушка, тај метални беживотни предмет, одједном почиње да даје звук. Затегнувши једну жицу “ла”, мајстор затим затеже и “ла” у другим октавама (у клавиру свака дирка удара по неколико жица, што даје потпун звук). Затим он намешта “си”, “до” итд. Једну октаву за другом, све дотле док цео инструмент не постане наштимован у односу на звучну виљушку.

То исто треба и ми да радимо у молитви. Ми треба да се “подешавамо” у односу на Бога - цео свој живот и све струне своје душе. А када усагласимо свој живот у односу на Бога, и када научимо да испуњавамо Његове заповести, када Јеванђеље постане наш морални и духовни закон и када почнемо да живимо у сагласности са Божјим заповестима, тада почињемо да осећамо како се наша душа одазива на Божје присуство, слично тонској виљушци која се одазива на тачно одређену затегнуту жицу.

III КАДА СЕ ТРЕБА МОЛИТИ?

Када и колико дуго се треба молити? Апостол Павле каже: “Молите се непрекидно” (1. Сол. 5, 17). Свети Григорије Богослов пише: “*Бога се треба сећати чешће него што дишемо*”. Идеално, цео хришћански

живот треба да буде прожет молитвом. Многе невоље и несреће се дешавају управо због тога што људи заборављају на Бога. И међу преступницима постоје верујући људи, али они у тренутку преступа не мисле на Бога. Тешко је замислити човека који би пошао да убије или украде са мишљу о Сведвидећем Богу, од Кога се никакво зло не може сакрити. И човек чини сваки грех управо у тренутку када заборави на Бога.

Већина људи не може да се моли у току целог дана, и зато треба наћи неко време, чак и кратко, да бисте се сетили Бога. Ујутру се будите са мишљу шта треба урадити тога дана. Пре него што почнете да радите и погрузите се у неизбежну сујету, посветите неколико минута Богу. Станите пред Бога и реците: “Господе, Ти си ми дао овај дан, помози ми да га проведем без греха, без порока, сачувај ме од сваког зла и несреће”. И призовите Божји благослов за нови дан.

Трудите се да се у току целог дана чешће сећате Бога, и ако вам лоше иде, обратите Му се са молитвом: “Господе, мени је лоше, помози ми”. Ако вам је добро, реците Богу: “Господе, слава Теби, захваљујем Ти за ову радост”. Ако се бринете за некога, реците Богу: “Господе, бринем се за њега, тешко ми је, помози му”. И тако у току целог дана, без обзира шта вам се дешавало, све претварајте у молитву.

Када се дан завршава и спремате се за спавање, сетите се протеклог дана, захвалите Богу за све добро што се десило, и принесите Му покајање за све недостојне поступке и грехе које сте тога дана учинили. Замолилите од Бога помоћ и благослов за наредну ноћ. Ако се будете научили да се тако молите у току сваког дана, приметитећете колико ће вам живот бити испуњенији.

Људи често оправдавају то што не желе да се моле тиме да су превише заузети и преоптерећени послом. Да, многи од нас живе таквим ритмом, којим нису живели људи у давнини. Понекад у току дана морамо да урадимо много тога. Али у животу увек постоје неке паузе. На пример, стојимо на станици и чекамо трамвај - четири-пет минута. Путујемо метроом - двадесет-тридесет минута, позивамо некога и чујемо звук “заузето” - значи још неколико минута. Искористимо ли те паузе за молитву, то време неће бити изгубљено.

IV КРАТКЕ МОЛИТВЕ

Људи често постављају питање: како се треба молити, којим речима, на ком језику? Неки чак говоре: “Ја се не молим зато што не удем, не знам молитве”. За молитву није потребна никаква специјална умешност. С

Богом је могуће једноставно разговарати. На Богослужењу у Православној Цркви ми користимо посебан језик - црквенословенски. Али у личној молитви, када остајемо насамо са Богом, нема потребе за неки посебни језик. Богу можемо да се молимо на језику на којем разговарамо са људима, на којем размишљамо. Молитва треба да буде једноставна. Преподобни Исаак Сириј је говорио: *“Нека садржај твоје молитве не буде компликован. Једна митарева реч га је спасла, и једна реч разбојника га је учинила наследником Царства Небеског”*.

Сетимо се приче о митару и фарисеју: “Два човјека уђоше у храм да се моле Богу, један фарисеј а други цариник. Фарисеј стаде и мољаше се у себи овако: Боже! Хвала ти што нисам као остали људи: грабљивци, неправедници, прељубници или као овај цариник. Постим двапут у седмици; дајем десетак од свега што стекнем. А цариник издалека стајаше, и не хтједе ни очију уздигнути небу, него се бијаше у прса своја говорећи: Боже, милостив буди мени грјешноме!” (Лк. 18, 10-13). Само то је било довољно да уђе у рај.

Молитва може да буде кратка. Ако тек започинете свој молитвени пут, почните од веома кратких молитви - оних на које можете да се усредсредите. Богу нису потребне речи - Њему је потребно човеково срце. Речи су споредне, а најважнији је осећај и настројење с којим приступамо Богу. Приступати Богу без осећаја страхопоштовања или расејано, када наш ум у време молитве лута по страни, далеко је опасније него рећи у молитви неку неправилну реч.

Расејана молитва нема ни смисла, ни пуноћу. Овде делује прости закон - ако речи молитве нису дошле до нашег срца, оне неће доћи ни до Бога. Таква молитва, како некад кажу, не подиже се више од плафона собе у којој се молимо, а она треба да достигне небеса. Зато је веома важно да сваку реч молитве дубоко проживимо. Ако нисмо способни да се усредсредимо на дуге молитве, које се налазе у молитвеницима Православне Цркве, опробајмо своје снаге у кратким молитвама: “Господе, помилуј”, “Господе, спаси”, “Господе, помози ми”, “Боже, буди милостив мени грешном”.

Један подвижник је рекао да када бисмо могли свом снагом осећања, од свег срца и све душе да кажемо само једну молитву “Господе, помилуј”, то би било довољно за спасење. Али се проблем завршава на томе да то не можемо да кажемо од свег срца, чак ни у току целог живота. И зато често изговарамо много речи да би нас Бог чуо.

Запамтимо да Бог жели наше срце, а не наше

речи. И ако Му се будемо обраћали од свег срца, онда ћемо сигурно добити одговор.

V

МОЛИТВА И ЖИВОТ

Молитва није повезана само са радостима и искуствима, која су њене последице, већ и са стрпљивим свакодневним трудом. Понекад молитва доноси огромну радост, освежава човека, даје му нову снагу и нове могућности. Али често се дешава да човек није расположен за молитву и да не жели да се моли. Ипак, молитва не треба да зависи од нашег расположења. Молитва је труд. Преподобни Силуан Атонски је говорио: *“Молити се исто је што и крв проливати”*. Као и у сваком послу, од стране човека се захтева напор, понекад огроман, да би се принудио да се моли онда када то не жели. И такав подвиг ће се стоструко исплатити.

Али зашто ми понекад не желимо да се молимо? Мислим да је главни узрок у томе што наш живот није у складу са молитвом. У детињству, када сам ишао у музичку школу имао сам предивног учитеља који ми је држао часове виолине: његови часови су некада били интересантни, а некада веома напорни, при чему то није зависило од његовог расположења, већ од тога колико сам ја био спреман за час. Ако сам много вежбао и учио неки комад и долазио на час спреман, онда би ми час пролазио у једном даху, и учитељу и мени би било пријатно. Ако би пак целе недеље био лењ и долазио неспреман на час, онда би се учитељ жалостио, а и мени би било тешко што се час не одвија тако како би требало.

Потпуно исто је и са молитвом. Ако наш живот није припрема за молитву, онда нам бива веома тешко да се молимо. Молитва је индикатор нашег духовног живота, својеврстан лакмусов папир. Ми треба свој живот тако да организујемо да буде усклађен са молитвом. Када изговарајући молитву *Оче наш* кажемо: “Господе, да буде воља Твоја”, то значи да ми увек треба да будемо спремни на то да испуњавамо вољу Божју, чак и ако је та воља у супротности са нашом људском вољом. Када говоримо Богу: “И опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима нашим”, ми самим тим узимамо на себе обавезу да опраштамо људима, да не памтимо њихове дугове, јер ако ми не опростимо дугове нашим дужницима, онда по логици ове молитве ни Бог нама неће опростити наше дугове.

Дакле, једно треба да буде у складу са другим: живот са молитвом и молитва са животом. Без тог склада нећемо имати успеха ни у животу ни у молитви.

Не треба да се смућујемо ако нам је тешко да се

молимо. То значи да ће нам Бог дати нове задатке, при чему ћемо морати да их решавамо и у молитви и у животу. Ако се научимо да живимо по Јеванђељу, онда ћемо научити и да се молимо јеванђељски. Тада ће и наш живот постати испуњен, духован, прави хришћански.

VI ПРАВОСЛАВНИ МОЛИТВЕНИК

Молити се може на разне начине, нпр. својим речима. Таква молитва треба да буде непрекидни човеков пратилац. Ујутру и увече, дању и ноћу, човек може да се обраћа Богу из дубине срца најпростијим речима.

Али постоје такође и молитвеници, које су још у давнини саставили Свети, и њих треба читати да бисмо се учили молитви. Ти молитвеници се налазе у Православном молитвенику. Тамо ћете наћи разне молитве: јутарње, вечерње, покајне, захвалне, затим разне каноне, акатисте и много тога другог. Када купите Православни молитвеник, немојте да се уплашите што у њему има тако много молитви. Ви нисте обавезни све да их читате.

Ако брзо прочитате јутарње молитве, то може да траје двадесет минута. Али ако их прочитате размисљајући о њима, пажљиво и осећајући срцем сваку реч, онда читање може да траје и читав сат. Зато уколико немате времена, не покушавајте да прочитате све јутарње молитве, већ боље прочитајте једну или две, али тако да вам свака реч допре до срца.

Пре одељка “Јутарње молитве” се каже: “Пре него што почнеш да се молиш, застани мало док се не стишају твоја осећања, а затим са пажњом и страхопоштовањем изговори: У Име Оца и Сина и Светога Духа. Амин. Стој тако још мало а затим почни да се молиш”. Та пауза, “минута ћутања” пре почетка молитве је веома важна. Молитва треба да поникне из тишине нашег срца. Код људи који свакодневно “ишчитавају” јутарње и вечерње молитве, долази до саблазни јер желе да прочитају “правило” што је могуће брже, како би започели са свакодневним пословима. При таквом читању често промиче оно најглавније - садржај молитве.

У молитвенику има много молби које су упућене Богу, и које се понављају неколико пута. Нпр. можете да приметите препоруку да прочитате “Господе, помилуј” дванаест или четрдесет пута. Неко то прихвата као неку формалност и ишчитава ту молитву великом брзином. На грчком се “Господе, помилуј” каже “Кирие елеисон”. У руском језику постоји глагол “куролесит”, који је проистекао управо из тога што су појци у хору веома брзо по много пута изговарали: “Кирие елеисон”, тј. нису се

молили већ су “куролесили”. Дакле у молитви не треба “куролесити”. Без обзира колико пута изговоримо ту молитву, то увек треба да буде са пажњом, страхопоштовањем и љубављу, с потпуним предавањем.

Не треба се трудити да се прочитају све молитве. Боље је да једној молитви *Оче наш* посветите двадесет минута, понављајући је неколико пута и удубљујући се у сваку реч. Тако да човеку који није навикао да се дуго моли бива тешко да прочита велики број молитви, и зато и не треба томе да тежи. Треба проникнути у тај дух којим дишу молитве црквених Отаца. То је најважнија корист коју можемо да добијемо од молитви које се налазе у Православном молитвенику.

VII МОЛИТВЕНО ПРАВИЛО

Шта је то молитвено правило? То су молитве које човек чита редовно, свакодневно. Различити људи имају различита молитвена правила. Нечије јутарње или вечерње правило траје неколико сати, а нечије опет само неколико минута. Све зависи од човековог духовног настројења, од степена његове постојаности у молитви и од тога колико има времена.

Веома је важно да човек испуњава молитвено правило, чак и најкраће, како би постојала редовност и постојаност у молитви. Али правило не треба да се претвори у формалност. Искуство многих верника показује да приликом непрекидног ишчитавања једних те истих молитви њихове речи бледе, губе свежину и човек престаје да се усредсређује на њих када се навикне на једне те исте речи. Треба се трудити да се та опасност избегне по сваку цену.

Сећам се када сам примио монашки постриг (било ми је тада двадесет година), обратио сам се искусном духовнику за савет, упитавши га какво треба да буде молитвено правило. Он је рекао: “Ти треба свакодневно да читаш јутарње и вечерње молитве, три канона и један акатист. Треба то да прочиташ чак иако си веома уморан. Чак и ако их прочиташ брзо и непажљиво - није важно, важно је да правило буде прочитано”. Покушао сам. Међутим, нисам успео. Свакодневно читање једних те истих молитви је довело до тога да су ми текстови молитве досадили. Због тога сам сваки дан проводио много сати у цркви на службама, које су ме духовно храниле и окрепљивале. А ишчитавање трију канона и акатиста се претварало у неки непотребни “додатак”. Почео сам да тражим други савет који би ми више одговарао. И нашао сам га у делима светог Теофана Затворника, предивног подвижника XIX века. Он је говорио да се молитвено

правило не мери бројем молитви, већ временом које смо спремни да посветимо Богу. Нпр. можемо да узмемо на себе правило да се молимо ујутру и увече по пола сата, али тих пола сата треба потпуно да буду посвећени Богу. И није толико важно да ли ми у току тих минута читамо све молитве или само једну, или ћемо можда једно вече у потпуности посветити читању Псалтира, Јеванђеља или молитви својим речима. Најважније је да будемо усредсређени на Бога, како не бисмо изгубили пажњу и како би свака реч допрла до нашег срца. Тај савет сам прочитао. Ја, уосталом, не искључујем могућност да ће некоме више одговарати савет духовника који сам добио. Овде све много зависи од људске индивидуалности.

Чини ми се да је за човека који живи у свету довољно не петнаест, него и пет минута јутарње и вечерње молитве, која се изговара с пажњом и осећајем, да буде прави хришћанин. Важно је само да мисао увек буде у складу са речима, да срце одговара на речи молитве, и да цео живот буде у складу са молитвом.

Покушајте да за следећи савет светог Теофана Затворника одвојите неко време у току дана за молитве и за свакодневно испуњавање молитвеног правила. И увидећете да ће то ускоро донети плодове.

VIII

ОПАСНОСТ ОД ПРИВИКАВАЊА

Сваки верник се суочава са опасношћу навикавања на молитвене речи и расејаности у време молитве. Да се то не би десило, човек треба непрекидно да се бори са собом или - како су говорили Свети Оци - да “стоји на стражи свог ума”, и да се учи да “закључава ум у речи молитве”.

Како се то може постићи? Пре свега себи не треба дозволити да се изговарају речи на које ни разум ни срце не одговара. Ако сте почели да читате молитву, али је у средини ваша пажња попустила, вратите се на то место где се пажња расејала и поновите молитву. Ако треба поновите је и три, пет, десет пута све док је цело ваше биће не осети.

Једном ми се у цркви обратила жена са питањем: “Оче, ја већ много година читам молитве и ујутру и увече, али што их више читам, то ми се мање свиђају, и тим мање осећам да верујем у Бога. Толико су ми досадиле речи тих молитви, да на њих уопште више не реагујем”. Ја сам јој одговорио: “А ви немојте да читате јутарње и вечерње молитве”. Она се зачудила: “Како то мислите?” Ја сам поновио: “Оставите их, немојте да их читате. Ако ваше срце не реагује на њих, ви треба да нађете други начин за мољење. Колико времена вам

трају јутарње молитве?” - “Двадесет минута”. - “Ви сте спремни да свако јутро посветите Богу двадесет минута?” - “Спремна сам.” - “Онда изаберите једну јутарњу молитву и њу читајте двадесет минута. Прочитајте једну њену фразу, ућутите, размислите шта она значи, затим прочитајте другу фразу, ућутите, замислите се над њеним садржајем, поново је поновите и размислите да ли је ваш живот у складу са њом, и да ли сте спремни да живите тако да та молитва постане реалност вашег живота. Ви изговарате: Господе, не лиши ме небеских Твојих блага. Шта то значи? Или: Господе, избави ме вечних мука. У чему је опасност тих вечних мука, да ли их се заиста бојите и да ли заиста желите да их избегнете?” Жена је почела тако да се моли и ускоро су молитве почеле да је окрепљују.

Молитви се треба учити. Треба радити на себи, не дозвољавајући да стојећи пред иконом изговарамо празне речи.

На квалитет молитве утиче и оно што јој претходи и оно што после ње следи. Немогуће је молити се усредсређено у стању раздражености, ако смо се нпр. пре почетка молитве с неким посвађали и на неког викали. Значи, у то време које претходи молитви, ми треба унутар себе да се припремамо за њу, да се ослобађамо од тога што нам смета да се молимо, припремајући се за молитвено стање. Тада ће нам бити лакше да се молимо. Али наравно и после молитве се не треба одмах погружавати у сујету. Завршивши молитву, дајте себи још неко време, како бисте чули Божји одговор и како би се нешто у вама одазвало на Божје присуство.

Молитва има своју вредност само онда када осећамо да се захваљујући њој нешто мења у нама и да почињемо да живимо другачије. Молитва треба да доноси плодове и ти плодови треба да се осећају.

IX

ПОЛОЖАЈ ТЕЛА ПРИЛИКОМ МОЛИТВЕ

Људи Древне Цркве су у пракси молитве користили разне позе, гестове, положаје тела. Молили су се стојећи, на коленима, у тзв. пози пророка Илије, тј. стојећи на коленима са главом наклоњеној према земљи, молили су се лежећи на поду са раширеним рукама, или стојећи са подигнутим рукама. При молитви су вршили поклоне - земне и појасне, и осењивали се крсним знаком. Од великог броја традиционалних положаја тела за време молитве у савременој пракси се задржало само неколико. То је пре свега молитва у стојећем ставу и молитва на коленима, праћена крсним осењивањем и поклонима.

Зашто је уопште важно да тело учествује у молитви? Зашто се не сме само молити духом лежећи у кревету или седећи у фотељи? У принципу, може се молити и лежећи, и седећи: у специјалним случајевима - када смо болесни, на пример, или када путујемо - ми тако и радимо. Али у обичним околностима при молитви треба користити те положаје тела који су се сачували у предању Православне Цркве. Ствар је у томе што су тело и дух у човеку повезани нераскидиво, и дух не може бити потпуно независан од тела. Нису случајно древни Оци говорили: *“Ако се тело није потрудило у молитви, она остаје бесплодна”*.

Уђите у православну цркву у току великопосног Богослужења и видећете како с времена на време сви верни истовремено падају на колена, а затим устају па поново падају и поново устају. И тако раде све време у току службе. И осетићете да у тој служби постоји посебна интензивност - да људи не само да се моле, већ се и труде у молитви носећи подвиг молитве. Уђите затим у протестантску цркву. У току целе службе они који се мо-

ле седе: читају молитве, певају духовне песме, а људи просто седе; не крсте се, не клањају се, а по завршетку службе устају и одлазе. Упоредите ли та два начина молитве у православној и протестантској цркви - осетићете разлику. Та разлика је у интензивности молитве. Људи се моле једном те истом Богу, али на различите начине. И та разлика је умногоме одређена управо положајем тела онога који се моли.

Поклони веома помажу у молитви. Они који имају могућност да на молитвеном правилу ујутру и увече ураде неколико појасних и земних поклона ће несумњиво осетити колико је то корисно у духовном смислу. Тело постаје сабраније, а при сабраности тела природнија је сабраност ума и пажње.

У време молитве треба с времена на време да се осењујемо крсним знаком, нарочито када изговарамо “У име Оца и Сина и Светога Духа”, а такође и када изговарамо Спаситељево Име. То је неопходно, јер је Крст оружје нашег спасења. Када стављамо на себе крсни знак, тада Божја сила борави у нама на нама осетљив начин.

(запис телевизијских емисија које су ишле у етар по благослову Свјатјејшег Патријарха московског и целе Русије Алексеја II у пролеће 1999.)

ИСПОСНИЦА СВ. ЗОСИМА У МАНАСТИРУ ТУМАН, НЕДАЛЕКО ОД ГОЛУПЦА, ПРЕПУНА ПОСЕТИЛАЦА

ПРЕПОРОЂЕНИ ИЗ ЦРКВЕ

У манастиру Туман крај Голупца, којег је према предању, пре Косовског боја у 14. веку, подигао Милош Обилић у знак сећања на друга страдалог у лову, налази се кивот с моштима св. Зосима Синаита. Народ за њих сматра да су исцељујуће. Зосимова испосница налази се у удубљењу једне стене, на око пола километра од манастирског здања, које свакодневно посећују бројни невољници - првенствено нероткиње и болесни од очију - који се уз молитву и целивање моштију надају оздрављењу.

Сестринство манастира Туман и отац Душан тврде да су се на овом месту догађала многа чуда. Монахиња Нада нам је испричала да верници после читања молитве крај кивота светог Зосима излазе из цркве као препорођени.

- Једна средовечна жена из Голупца није могла да хода, ушла је у цркву с муком и клечећи. Чим јој је прочитана молитва, усправила се и после 15 минута отишла са сином усправљеног тела.

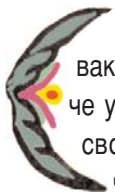
У туманском манастиру све је више и венчања, јер нема ниједног пара који потом није добио потомке! Манастир Туман се прочуо и по лековитој води која се налази у близини, а која “старе окрепљује и подмлађује, а младе снажи”.

Жене из села Кривача и Двориште тврде да и нежењени мушкарци и неудате девојке, ако дођу у манастир на молитву и целивање моштију св. Зосима, могу да се надају скорој удаји или женидби. Манастир Туман је удаљен од Голупца свега 14 км и налази се у прелепој природи.

Текст и фото: Д. Стодић

КАКО ГОСПОД ОХРАБРУЈЕ И ОПОМИЊЕ

ваки живот је једна прича. Туђе животе и туђе приче углавном лакше разумевамо и схватамо неголи своје. Али нам оне истовремено помажу да чепркајући по туђим разазнамо боље и своју, да упоређујући, расуђујући, мерећи дођемо и до неке своје праве мере, да узнатредујемо у добру и врлини. Ваљда ме је Господ обдарио, хвала Му, дивном особином да умам да слушам људе. Бавећи се новинарством дуги низ година, наслушала сам се прича о животу и људима, о томе да Господ и охрабрује и опомиње, а онајвише да нисмо у стању да Га чујемо када закуца на врата нашег срца. Волим да се ућутим и слушам људе и њихове животне приче. На жалост, многе сам заборавила а нисам их записала, те сам тако протраћила тај Божји дар умети послушати другог када му је тешко, када жели да се пожали, да се похвали, да каже а нема коме; нека ми Господ опрости на лењости. Па ипак, понешто сам и записала и надам се да ће онима који читају бити од користи, да их подсети, опомене, подстакне.

ОД СВ. ВАСИЛИЈА ДО СВ. СИМЕОНА ДАЈБАБСКОГ

Ову причу сам чула на слави моје драге сестре у Христу Зорке. Било је то право славско вече, са умереном количином хране и пића, са причама које не вређају ни Господа ни човека. Свако би додао по неку догледовштину, размењивали смо искуства о посту, исповести, о духовном руковођењу и срца су се отворила. Једна гошћа, дотерана госпођа од шездесетак година, испричала нам је своју причу.

Муж и она су већ дуго у браку, лепо се слажу, деца су им добра и имају већ и унучиће, Богу хвала. Али, како каже, већ дуго година је молила мужа да се венчају у цркви. Наговарала га је, објашњавала да је брак који није склопљен у цркви као платинасти прстен из кога је испао драги камен, понекад би чак и плакала, али ништа није вредело. А онда је ућутала, видећи да је што је она упорнија он тврдоглавији и да брак уместо да напредује почиње да се љуља. Ћутала је и молила се Господу, верујући

да ће Он наћи пут и начин да убеди њеног мужа. Тако се и десило. Били су на мору она, муж, њена сестра и њен муж и враћајући се свратише до светог Василија Острошког да му се поклоне и замоле га да буде њихов молитвеник пред Господом. Обишли су Острог, целивали мошти, запалили свеће и кренули за Београд. Прозлазећи крај манастира Дајбабе стадоше и њега да посете, да се поклоне моштима светог Симеона Дајабског. Паркирао је муж кола испред манастира. Сви изађоше и кретоше пут манастира. Он стоји код кола. Не мрда.

- Хајде, па дођи и ти са нама - звали су га.

Он ништа. Стоји крај дрвета и сам к'о дрво. Ништа не проговара, одмахује им руком.

- Па, остави кола, одмакни се од тог дрвета, уђи да целиваш мошти Светог Симеона - поново су му говорили.

Али он ни макац. Удрвенио се начисто. Оставише га, шта ће, одрастао је човек, ваљда зна шта чини. Ушли су у цркву пећиницу, целивали мошти, помолили се, време је стало. Запалили су свеће, сетили се својих мртвих и живих. Вратише се код кола, уђоше, поседаше ћутећи, мисле нешто се њихов "јогунасти" возач наљутио, а он ће:

- Жено, враћамо се на Острог! Венчаћемо се данас!

К'о гром из ведра неба. Нико не проговара. Забезекнути. Запрепашћени, њој срце куца да излети. Окреће кола, возе се поново ка Острогу. И даље нико ништа не пита. Зна она, Господ је учинио своје. Изашли су из кола, отишли до монаха и питали могу ли сада и овде њих двоје, који су већ читав век провели заједно у лепом браку, да се и венчају пред Господом.

- Може, децо. Ако, ако, тако и треба. Не ваља живети у браку ван Цркве, а никад није касно - рече им седи монах. - Само ваља вам наћи кума. Ето, има пуно народа пред црквом, па упитајте некога.

Изађоше из цркве, дођоше до једног млађег човека и објаснише му да им треба кум. Па ако хоће, они би били радосни. Хоће, вели он, што да неће, кумство се не одбија. И тако венчање би обављено. Нови кум их упо-

зна и са својим братом и његовом женом и рече да су дошли код Светог Василија да му се помоле пред братовљеву операцију. А онда се испоставило да је управо сестра од тек венчане младе докторка, и то специјалиста која може да помогне кумовом брату. Радости нема краја.

- И данас наше кумство траје, посећујемо се, бринемо једни о другима - прича госпођа.

На крају нам рече и шта се њеном мужу десило у манастиру Дајбабе. Испричао им је то много касније, ваљда онда када је и сам успео да схвати да Господ чини чуда и данас не би ли нас дозвоао к Себи и упутио на прави пут. Вели, изашао је из кола и хтео да крене за њима у манастир. Али није могао да учини ни корак. Као да га је нешто приковало за то место. Покушавао је да начини корак и није могао. Нека невидљива сила му није дала. Онда он поново стане, каже себи да то није могуће и да је сигурно малаксао или да нешто умишља, покуша поново, али ни да мрдне са тог места. Ни напред ни назад. Сећа се да се јако уплашио. А онда као да му је нека лампица засветлела у мозгу, као да му је неко одједном усадио мисао да би било добро да се врати у манастир Острог и послуша своју жену, те да се венча у цркви. Тако је и урадио, на сопствену радост, радост своје жене, деце и унућића.

СВИ СМО МИ ПУТНИЦИ

Петак је, скоро десет сати, нека чудна тишина попадала по Београду заједно са маглом која се увлачи у кости. Аутобус се лењо вуче полупразним улицама још увек поспаног града; да идем пешке брже бих стигла, али ко би од "раног јутра" ходао. Ко ми је крив, лењост је заразна. Поспани путници у поспаном аутобусу, куће промичу крај нас, никад стићи. Аутобус стаје, пар путника улази у тишину, седају тихо, мисле тихо, гледају тихо... А онда се чује неко комешање, неко прича... Како га не мрзи? Смеје се... Ко ме је још до смеха? Чему? Зашто? Смеје се господин један, дедица уствари, ближе је осамдесетим него најлепшим средњим годинама. Младић кондуктер ст аје испред њега, пружа му карту. Дедица ведро и чило каже:

- Знате ли како кондуктер продаје карте на Дивљем западу?

Младић ћутке одмахује главом, зашто трошити речи? Незаинтересовано узима паре, даје му карту и окреће леђа. Дедица завршава виц. У аутобусу тишина, декица се насмеја својој шали... Тупи погледи гледају кроз прозор. Смех се губи, празнина попадала по путницима, радост више не станује овде. Као да је дан уморан од ноћи, ноћ уморна од лоших снова, снови побегли од

уморних људи, а људи без радости корачају по тегобним урвинама сопствених живота. А где је циљ и шта је циљ, и да ли неко путује циља ради или пута ради, као да је ово неко време ван времена, као да су путници заборављени у вртлогу сопствених жеља и немоћи да се оне остваре. Ништавило и безнадежност као да су главна одлика нашег времена у коју је потонула већина.

Ипак има оних који знају да кад падну треба и да устану, кад погреше да се покају, кад се покају да се труде да више не греше на истом, знају да се без вере не може ходити тегобним путевима свакодневице, да вера подстиче наду, а нада је у љубави, која је изнад свега и без које не би било ни нас, а љубав је у Бога. "Јер наша пролазна мала невоља припрема нам преизобилно и неизмерно вјечно богатство славе" (2. Кор. 4, 17). Зато самосажалење због сопствених немоћи и објективних тешкоћа ваља заменити надом, на чијем почетку и крају је живот вечни у Господу Исусу Христу, а његова суштина у љубави, без које се не може.

И уместо наших смркнутих путника из једног београдског аутобуса, подсетимо се приче једног другог путника, која се може сажети у све приче, у све речи, у све животе.

"Гледајући уназад филм мога живота видео сам два трага у песку. Један је био мој, други Господњи. Тако смо ходали до краја свих мојих дана. Тада сам застао и погледао уназад. На извесним местима видео сам само један траг... А та места су одговарала најтежим данима мога живота, данима најгоре стрепње, највећег страха, најљућих болова... Онда сам га упитао: "Господе, рекао си да ћеш бити са мном сваки дан мога живота, и ја сам пристао да живим с Тобом. Па зашто си ме оставио самог у најтежим моментима живота?" А Господ одговори: "Сине мој, ја те волим и рекао сам да ћу с тобом ходати све време, и да те нећу ни минута оставити. Ја те нисам напустио. Дани када си видео само један траг у песку били су дани када сам те носио."

Поменућу овде и речи старца Порфирија, савременог атонског старца, записане у књизи *Сузе за свет*, које могу бити од користи свакоме ко допусти да га притисну негативне мисли, животне тегобе и проблеми, сопствени греси и немоћ да се њих ослободимо. "Нашли сте се у мрачној соби и машете рукама покушавајући да, на тај начин, растерате мрак. Мрак, међутим, неће отићи на тај начин. Отворите прозор како би могла ући светлост и мрак ће нестати сам од себе. Светлост ће одагнати таму. Требало би да изучавамо Свето Писмо, Житија светих и Свете Оце; то је светлост која ће растерати таму", поучавао је старац Порфирије.

ДЕТЕ ЈЕ НАШЕ

Јануарска зимска ноћ. Сплав на Сави љуљушка се крај новобеоградских блокова. Бетонске фасаде солитера огледају се у мирној савској води, која вазда протиче жуборећи онима који желе да је чују. Кућица склепана од дасака личи више на страћару или заборављени контејнер него на место дружења и сусретања. Унутра весело друштво, слави се рођендан, пријатељи окупљени да наздраве слављеници. Музика и граја расте-рују тишину и плаше птице. Бубњара се усилјала, ватрица пуцкета, човеку је топло само кад је гледа. На зиду икона Свете Петке, кандило баца светлост по дашчари. Угодније је него крај радијатора, уз ТВ вести које уносе зебњу и немир онима који не умеју да им се одупру. Испод кандила чула сам ову причу од познанице, дугогодишњег дефектолога, стручњака за децу, која се нагледала свега и свачега, људске патње и немоћи, разузданости без одговорности и неспремности да се снесе последице, и зато кад она каже “здравље је дар Божји”, зна шта говори и ваља јој веровати.

Њена прича тече овако. Млади брачни пар, волели се, узели из љубави, а нису баш много знали једно о другом. Али, љубав је била пресудна. Све је текло неким нормалним током, венчање, време заљубљености и радовања, планирање и, најзад, беба. Жена је отишла да се породи, већ су били и име смислили. Муж је узбуђено чекао у ходнику; вели, лакше би му било да се он порађа, него ова неизвесност. А онда, лекар је изашао, човек се насмејао, али га је доктор ухватио благо за руку и повео у ординацију.

- Седите, господине... Видите, ваша жена се породила. Она је добро.

- А беба? - упита отац.

- Па, ситуација је мало компликована. Ваше новорођенче је мало необично. Заправо, беба није добро. Беба је поприлично дефектна. Посаветујте се са женом. Можда не желите да видите бебу. Можда хоћете одмах да је се одрекнете.

Договорили су се.

- Знате, дете је наше. Какво је такво је, али наше је. Волећемо га и покушати да му помогнемо шта год да је - одговорили су.

Познаница ми каже да је такву бебу било тешко гледати. Имала је на лицу очи, нос и велику рупу, чак није могла ни да сиса. Урадили су протезу тамо где су уста, мајка каже да се понекад у почетку и гадила када би беба сисала. Али, мало по мало, операцијама су дотеривали бебино лице и ко не зна причу од почетка, вероватно не би приметио на њему ништа необично. Данас,

беба више није беба, дете мило и драго, весело, чило, љупко, свако би га пожелео. Не зна се којим даровима га је Бог више обдарио, на радост својих родитеља. Добро учи, сви воле да су крај тог детета. А шта би било да родитељи нису хтели то дете, да су га се одрекли, да су ишли пречицом следећи само своје жеље и задовољства, да нису били одговорни и спремни на жртву? Уместо оптуживања и самооптуживања, уместо кривице и презира, уместо питања - због чега, због кога, зашто, постојала је љубав; а она је сваког дана заједно са бебом расла и увећавала се. Та љубав, уз велике жртве, одрицања, често сузе, па и краткотрајне свађе, савладала је све тешкоће и донела плодове лепоте заједничког брачног живота, родитељства.

Господ често преко деце призива родитеље, а у нашем времену можда више него раније, млади су у цркву довели и своје родитеље отпале од вере током многих година атеизма, комунизма и других “изама” савременог доба. Понекад родитељи виде да њихова деца ревносно одлазе на богослужења, па крену за њима да виде куда то момци и девојке сваког недељног јутра напросто хрле без обзира када су претходне ноћи легли, не водећи рачуна да ли је хладно или претопло, просто трче да их не могу стићи. Следећи децу уђу у цркву, па остану и они.

Али, понекад се и кроз страдање, муку, недаћу и болест стиже до јединог правог лекара, Господа и његових светитеља. Тако је било и са госпођом чија се ћерка Милена, црномањаста девојка, лепотица на мајку, изненада једног дана вратила раније с посла и пожалила мајци да јој није добро. Отишле су у Клинички центар, прегледали су је и рекли да одиста нешто није у реду, али да предлажу да оде кући и поново дође предвече да понове анализе и спремно дочекају јутро. Тако су и урадиле. Предвече су анализе биле још лошије него претходне, али дежурни лекар није хтео да је задржи у болници.

- Имамо ми и хитније случајеве. Идите кући па ако јој позли, дођите - рекао је поприлично набусито и љутито, без могућности комуникације и приговора.

Те ноћи Милени је перфорирало слепо црево. Хитно су је превезли до болнице, још хитније оперисали. Мајка је пробдела ноћ, каже, најтежу у њеном не баш лакком животу. Сетила се да је рано остала без мајке, да су је подизали рођаци, да је муж оставио, да је пуно радила како би две ћерке завршиле факултет, запослиле се и кренуле својим путићима самостално у живот. Када је следећег јутра ушла код Милене у собу, девојка је лежала прикачена на апарате, цеви на све стране, беле плахте прекриле су је па се једва разазнаје где почиње белина прекривача а где се завршава бледо девојчино лице.

- Била је сва хладна. Беживотна. Зар је ово моје дете које се тако мило смеје, које се тако слатко љути, које следећег викенда треба да прослави двадесети рођендан? - размишљала је мајка.

Дежурног лекара питала је за операцију и прогносту, очекујући охрабрење и испуњење сопствених нада. Слегао је раменима, рекао:

- Не могу вам ништа одређено рећи. Ми смо урадили што смо знали и умели. Можете да чекате и надате се.

Чекање је трајало три дана и три ноћи, а као да је протекао цео један живот и небројано дана, непреспаваних ноћи. Мајка је миловала своју Милену по руци, по челу, тепала јој, причала приче које је волела, чак јој је и певушила. Господа се није сетила, молитве није изговарала, уздала се... ни сама не зна у шта. А онда је Милена отворила очи:

- Мама - рекла је - баш сам чудан сан сањала. Као да стојим у неком реду, а не знам где сам, не знам шта чекам и зашто. Има ту још пуно људи, али је тишина. Онда чујем глас који ми каже: "Чекај, чекај, и ти треба да се захвалиш Светом Луки, јер је и теби спасао живот".

Оног дана када је Милена оперисана (31./18. октобар) био је Свети Лука. Мајка је заплакала и пустила Господа к себи. Сузе су спирале све животне тегобе, испирале и чистиле душу, јер веле, као што се море чисти олујом тако и људска душа после многих патњи и тегоба бива прочишћена да би сијала пред Господом и људима.

- Не знам - каже ми Миленина мама - како сам се то током ових деценија изгубила, одвојила од вере, од Цркве, заборавила на маму и баку, заборавила на лепоту божићног јутра, на време Васкршњег поста, када сам кришом од баке појела у школи оно што не смем, заборавила на дивне приче које нам је наш попа причао у цркви. Не знам, вели, како сам се препустила заборау и хвалим Господа што ми је поново допустио да ми буде путовања, помоћник и уточиште. Без Њега више не могу, а са Њим, кога увек пуштам да иде испред мене у свему што радим, шта год ме снађе знам да је Он ту, да ме неће напустити све док ја Њега не напустим. "Ходите к мени сви који сте уморни и натоварени и ја ћу вас одморити" (Мт. 11, 28), речено је у Светом Писму. Такође у Светом Писму нам је упућена и једноставна порука: "Све, дакле, што хоћете да чине вама људи, тако чините и ви њима: јер то је Закон и Пророци" (Мт. 7, 12). Увек кад чујем ове речи сетим се, сада већ упокојеног, мог брата у Христу Срђана. Изговарао их је веома често, а ево присећам се и једне од његових многобројних прича, која је можда и практична реализација ових речи.

КРСТИЋ ПОМАЖЕ И У ИНДИЈИ

Десило се то на Срђановом путовању у Индију и Непал. Једног дана кренули су да се пењу уз некакву планину, како би обишли једно од тамошњих светишта. Сунце упржило, прашина се подигла, па трепери у ваздуху без дашка ветра. Ваљало је још доста ходати, почетак пута је остао далеко иза њих, а на видiku још ничега осим високог неба. Сви су се презнојавали размишљајући о тренутку када ће те вечери у хотелу пити расхлађени сок и одмарати ноге у удобној хотелској соби, препривајући утиске са данашњег пута. Ипак, као и сви туристи жељни авантура, устрајно су хрили да виде нешто ново, непознато, узбудљиво. Украј пута, причао је Срђан, седи постарија жена, сва у ритаму, ране по рукама и лицу, мршава, скоро сува и беживотна као и прашина која их је опколила са свих страна. Седи и чека. Испред ње чинија у коју јој вероватно понеко од уморних туриста понекад спусти коју парицу. Овога пута, присећао се Срђан, чинија је била празна. Машио се за џеп да спусти убојој просјацињи парицу наде, али џеп је био празан. У њему није било пара, јер их је већ претходних дана подавао многобројним просјацима који су били на сваком кораку. Ипак, у џепу се нашло неколико крстића које је понео са собом на овај дуги пут из Београда. Ко зна с каквом идејом; заправо, познајући га усуђујем се да кажем да је имао намеру и тамо да мисионари предано и срчано као што је то чинио и док је био са нама. Елем, извади Срђан крстић и спусти га у празну чинију. Онда, настави пут до врха брда, где су остали скоро до вечери, разгледајући и одмарајући се. У повратку, поново прођоше поред жене крај пута. Овога пута, њена чинија је била пуна. Иза наших туриста ишле су друге групе из Америке, Немачке, ко зна одакле, али пут их је као и Срђана нанео поред жене и чиније.

- Видевши крстић у празној ћасици, чему се свакако нису надали, беху изненађени, вероватно и обрадовани, и свакако подстакнути да и они нешто приложе - причао је Срђан. Тако су преко крстића набацали доларе, марке, шта се коме нашло у џепу.

А кад већ причам о странцима, доларима и маркама, сетих се и приче сестре Јање са поклоничког путовања по Русији. Група је кренула из Београда, прво до Москве, а затим даље у Оптину, Дивјејево и још неколико светиња; не зна се која је већа и примамљивија за нас боготражитеље, духовно гладне и жељне сусрета са Богом и његовим светитељима, поготово међу браћом Русима. Добро су путовали, сместили се у хотел и ујутру, пре одласка из Москве реше да посете Кремљ. Стигли на велики трг, а тамо, народа и народа. Групе туриста похр-

лиле са разних страна света, мирно стоје, чекајући у реду. Чују наши да се групе најављују данима унапред, што значи да нема шансе да пре одласка из Москве и они уђу и погледају. А онда, прича Јања:

- Нисмо се ми међусобно договарали, некако је то дошло само по себи, почесмо да се пробијемо између редова. Људи нам се склањају, ваљда мисле тако треба, знамо шта радимо. Дођосмо и до почетка реда, кад тамо војник на улазу, пита:

- Куда ћете? Шта се гурате, нисте најављени.

- Баћушка - рече неко - ми смо Срби.

- Ну, Срби?

- Срби, брате. Пустите нас да уђемо пре ових што стоје у реду. Видиш, они тамо су нас бомбардовали ни криве ни дужне, па сад, ред је да нас пустиш пре њих - објашњавао је неко из групе.

Војник се замисли, па одговори:

- Правда. 'Ајде, браћо Срби, улазите!

Ушли су Срби један за другим; остали туристи се узмудвали и негодују, али војник их умирује и говори:

- Само полако, ово су Срби и они улазе данас преко реда.

Ова последња прича је више о нашој сналажљивости него о помоћи Господњој, али и о љубави и жељи да мала неправда стане насупрот велике. Уз ову причу подсетих се и једне из времена оца Антонија, која можда на први поглед и нема директне везе са испричаним догађајем, али свакако ће бити од користи.

“Један ловац дивљих зверова дође да лови у гори о. Антонија. Видећи да Антоније забавља браћу он се саблазни тиме. Старац желећи да га умири и да му покаже да је по некад потребно давати браћи по неко попуштање (забаву,) рече му:

- Стави стрелу своју у лук и затегни га.

Ловац тако учини. Старац му рече:

- Затегни још!

Ловац затеже лук још. Старац му опет рече:

- Затегни лук још више!

Ловац одговори:

- Ако затегнем лук више него што треба преломиће се.

На то му св. Антоније рече:

- Тако бива и у делу Божјем. Ако прекомерно будеш напрезао моћи браће, они ће убрзо отпасти од Бога. Потребно је давати им по каткад и попуштања”.

БАБИЦА И ДЕДИЦА

(“Него свакога искушава сопствена жеља која га мами и вара”, Јк. 1,14)

Причу сам чула од једног сликара, изузетно драгог и углађеног господина, са манирима какви се данас

ретко срећу. Расположен и увек љубазан, радо би прихватио новог саговорника, саслушао га и попричао о било којој теми. Нађосмо се скупа у кафани, уочи отварања једне изложбе у Крушевцу. Малено друштво је седело за столом. Међу њима пар верујућих који су водили рачуна шта ће јести, јер је било време поста, изазваше знатижељу присутних, па се са уобичајених, колоквијалних тема о политици и времену пребацисмо на неке друге, лепше приче и причања, које стога добише ново рухо и смисао. Свако је имао потребу да исприповеда нешто што је везано за веру и веровање, а они који, како рекоше, нису баш верујући сложили су се да у животу ипак има нека “сила” која руководи човека на његовим путевима и путићима. Једна од тих је и ова прича коју ћу вам сада пренети. Поменути сликар рече како је недавно био на једној слави код пријатеља.

Окупило се пуно гостију код пријатеља на слави, а међу њима толико лепих девојака да се не зна која је лепша и коју би пре човек погледао. Свеже. Брбљиве. Безобразне по мало. Гледају у очи и пуће уста, прича наш сликар и смешка се. Нисам знао коју ћу пре погледати. И понесен ваљда несвесно, сам од себе и не знам како, ма знам како, понесен од пуноће живота и узаврелих страсти, почех да се удварам једној девојци. Почех, па наставих. И не умем да се зауставим, идем све даље и даље, као да то нисам ја, као да не говорим моја уста, иако моје очи гледају. Њене црне очице упиле се у мене, њен мио гласић бубњи ми у ушима, та бујна коса коју забацује с времена на време вијори ми пред очима, све, баш све на њој је чаробно лепо, мами ме и привлачи. Ко би одолео? Одједном, сви се ућутали и сви се погледи упрли у мене. У делићу секунде схватам да сам сигурно претерао, да је ствар кренула низбрдо, али како зауставити кола која иду низбрдо, како обуздати брбљив језик и савладати помисли које пристижу са свих страна? Гледају ме и слушају. Ту су и моја жена, ташта, пријатељи, познати и непознати. Презнојавам се. Црвеним. Куд ћу? Шта ћу? Шта ми би? Пролећу ми мисли кукавном и јадном. Како да се извучем из ситуације. Ухвати ме паника. Њима забавно. Видим, неки се и гуркају, а очи им се смешкају. Пући ће брука. Онда се уозбиљим и питам девојку строгим гласом:

- Чиме се Ви, девојко бавите?

Одједном “Ви”, одједном је особа са занимањем, одједном хладан туш. Вода ми цури низ леђа. Стомак ми се стегао. Сад је, бити ил’ не бити.

- Ја сам бабица - одговара лепотица љупко.

- Е, па сад ми је јасно зашто ми се Ви допадате, девојко, и откуда моја наклоност ка Вама. Ви сте бабица, а ја сам већ дедица.

Смех се заорио собом, смејем се и ја из срца. Добро је, извукао сам се. Уф, у последњем тренутку сам спасао образ. Младост не само да обрадује човека, понекад ако не пазимо та бујица лепоте, ишчекивања, додира са непознатим, може човека да обујми и понесе неконтролисано у забрањене пределе из којих се тешко вратити назад, закључује наш сликар.

Ми се смешкамо и дивимо његовој присебности и сналажљивости, подсећајући се да човек треба увек да се труди да влада собом и својим осећањима, да не унижава понашањем ни себе ни друге. “Дражи ми је човек који је сагрешио, али зна да је згрешио па се каје, него човек који није сагрешио па сматра себе праведним”, написано је у *Старечнику* у поглављу о Авви Сармату.

Подсећам овде и на причу о Авви Олимпију

Келијском, кога нападне демон блуда. Па му помисао рече: “Пођи, нађи себи жену”. А он устане, припреми глину, начини од ње жену, па рече сам себи: “Ево твоје жене; треба дакле, доста да радиш да би је прехранио”. И радио је много се трудећи. А након неколико дана припреми он опет глину те начини кћер и рече у својим мислима: “Родила је твоја жена; треба више да радиш да би могао да храниш и облачиш своје дете”. И тако чинећи, онемоћа и рече својој помисли: “Не могу више да издржим напор”. А помисао му рече: Ако не можеш да издржиш напор, немој ни жену тражити. И видећи његов труд, Бог га ослободи од искушења и њему лакну.”

Љиљана Николић

ВЕСТИ СА ИНТЕРНЕТА

МИРОТОЧИВА ИКОНА МАЈКЕ БОЖЈЕ ЛЕПАВИНСКЕ: ЈОШ ЈЕДНО ЧУДО БОЖЈЕ

У цркви Св. Трифуна на Топчидерском гробљу поново је изнета мироточива икона Богородице Лепавинске, која је иначе копија чудотворне иконе Богородице из манастира Лепавина поред Загреба. Ја сам имала прилику и раније да јој се поклоним и тада је на икони био јасан траг куда је текло миро. Овог пута, икона изобилно точи миро и позадина иконе је влажна. Љубазношћу оца Дејана имала сам прилику да се у то уверим. Како рече отац Дејан, “још једно чудо Божје”. Икона ће бити у цркви Св. Трифуна до Крстовдана. Велика је љубав Господња према нама грешнима. Слава Теби, Господе, и Мајци Твојој што нас чува, теши и покрива.

Сестра (23. 9. 2004.)

* * *

Колико знам, та копија, а и сама је, чудотворне иконе Мајке Божје Лепавинске, налази се у дому једне породице у Београду. Они је с времена на време изнесу у храм Светог Трифуна на топчидерском гробљу.

Теодора (28. 9. 2004.)

* * *

Да, у праву сте. То је копија чудотворне Мајке Божје Лепавинске и налази се у дому наших људи који су избегли из Хрватске. Икона је замироточила док су још живели у Хрватској и најавила им ратна страдања. По благослову Његове Светости ова Христорољубива породица повремено износи икону и до сада је била у цркви Св. Александар Невски (тада нам је у посети био и отац Гаврило из Лепавине), затим једном у Ваведењу и неколико пута у цркви Св. Трифуна. Јуче сам била поново да јој се поклоним и чула сам да ће још данас бити у цркви.

Када бисмо заиста били свесни колика је љубав наше Богородице према нама, живот би нам био много смиренији и смисленији.

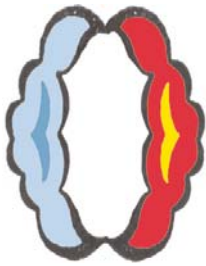
Сестра (28. 9. 2004.)

(напомена: од 23. до 29. септембра ову тему на форуму БСН-а погледало је 570 посетилаца)

АЛАТИРСКИ СВЕТО-ТРОЈИЧНИ МАНАСТИР

ОБИТЕЉ КОЈА ЈЕ ПОНОВО ЗАЖИВЕЛА

Алатиру сам раније чуо само то да је Самару основао алатирски војвода. Логично, тај град је старији од Самаре. Потом сам сазнао да је 1552. година - година "рођења" Алатира. Управо у то време онде је био основан Свето-Тројични манастир. Прозлазећи покрај свих места за време ратног похода на Казан, цар Иван Грозни је дао завет да ће, ако победи Татаре, у знак захвалности Богу онде основати свету обитељ. Тако се и десило.

О алатирском мушком Свето-Тројичном манастиру први пут сам сазнао из разговора са тољатинским свештеником Вјачеславом Карауловим.

"Једном су до мене моји пријатељи дошли аутомобилом", причао је отац Вјачеслав, "и предложили да пођем са њима у Алатир. Тамо, кажу, постоји необичан манастир и прозорљиви старац. Искрено говорећи, према гласинама о прозорљивости овог или оног свештеника увек сам се односио веома скептично, зато што често превише егзалтирани парохијани сматрају жељено за реално. Али сам помислио: зашто да не одем? И пошао сам. И нисам зажалио. Старац, отац Јероним, био је настојатељ манастира, не старији од 60 година.

Знаш, како сам му приступио, тако је он о мом животу све изрекао - оно о чему смо могли знати само ја и моја супруга. Појавиће се могућност, обавезно посети Алатир. Тамо се налази дивна обитељ!"

Наслушавши се на путу прича о томе како бедно живе мештани, да сва градска предузећа више не раде и да има много незапослених, који преживљавају захваљу-

јући повртњацима, сишао сам на алатирску станицу. Било је влажно зимско јутро и небо је било сиво, мрачно. Због тужних прича мојих сапутника, таквим ми се учинио и град. Заправо, не град, већ село. Временом потамнеле сеоске куће; ретке, буквално чађаве, петоспратне кутијице. Обитељ сам познао по златном крсту који је сијао на небу. То сам прихватио као нормално и одмах затим се задивио: одакле усред потпуно сивог неба долази тај сунчани одсјај? Угледао сам обитељ испред себе, као невесту у венчаници, у свој својој чистоти и скромној величанствености. Контраст у односу на околину је био очигледан. У том тренутку још нисам знао да је пре свега

четири године на месту где је тренутно манастир владало расуло, још веће него у округу. Зграде су биле полуразрушене, као после бомбардовања. Гомиле смећа и старудија. Зарђали диреци с искривљеним попречним гредама уместо врата. Свуда разливен мазут...

Стање се променило када је настојатељ манастира постао о. Јероним (Суригин), који је ту дошао из Свете Земље. Са свих крајева Русије су у Алатир почели да стижу богољупци, скупила се братија. Однекуд су се у том сиромашном градићу појавила средства, и то не мало, за успостављање обитељи. То што је овде урадио о. Јероним са

братијом, за нешто више од четири године - право је чудо! Људи као ја су долазили да виде сеоце Саракташ, у Оренбурској епархији, у породичној обитељи оца Николаја Стремског, који је усиновио 50-оро сироте деце.

- С вољом би се могло саградити и више - приметио је отац Јероним током нашег разговора, касније. - Али, ствар није у градњи тих спољашних зидова, колико

у градњи свог унутрашњег храма, да бисмо затим кроз његову изградњу што је могуће више помогли сиротима и онима којима је потребно, не само материјално, већ оно најважније - духовно.

Пријатно су ме изненадили та пажња и нежност с којом су се монаси односили према посетиоцима манастира - било да је то поклоник, парохијанин или човек који је случајно свратио. Авај, у многим нашим 'извиканим' манастирима понекад одмахују на обичног човека као на муву. Иако је Син Божји потпуно одређено рекао: *Имајте љубав једни према другима, и по тој љубави ће људи познати да сте Моји ученици.* То је љубав коју отац Јероним и братија манастира пружају свакоме ко им долази.

Необично редак случај у манастирској пракси: баћушка не само да је настојатељ који обавља све тешке домаћинске и финансијске послове, не само што служи вишечасовна Богослужења, већ и у своју келију свакодневно прима као духовник десетине људи - од ујутру до увече, и то не обазире се на тешку болест, која га је у последње време веома оборила. Дешавало се, у подне баћушка лежи, а другу половину дана, сажаливши се на људе, који долазе код њега из целе Русије, прима посетиоце, саосећајући са сваким и притом савлађујући сопствену немоћ и бол.

Како су ми причали житељи манастира, животна историја архимандрита Јеронима је задивљујућа. Постриженик Псковско-Печерског манастира, духовно чедо старца Јована Крестјанкина, отац Јероним се дуго година подвизавао на Светој Гори. Затим је био отшелник у Јудејској пустињи, у Палестини, хранећи се само пустињском травом. Из Свете Земље га је у Русију довео владика Варнава, митрополит чебоксарски и чувашки (он је настојатељ Свето-Тројичног манастира). Шест пута се баћушка обраћао Светом Синоду и небројено пута владици Варнави, с молбом да му дозволе да се врати назад у пустињу. Али, сваки пут је био одбијен. И сваки пут када је покушавао да заобиђе то послушање, као што је сам признавао, сналазиле су га невоља и туга. Једном му се чак десила и саобраћајна несрећа у којој је задобио тешке ране. А после тога - како му је Господ открио за време молитве да ће, ако не остане овде, пострадавати за Христа - отац Јероним је рекао, схватајући да је то Божја воља: "Бићу овде до краја. Никада нећу оставити обитељ."

Треба напоменути да је мало коме познат алатирски манастир, који је за време свог постојања "упио" у себе најдрагоценије, велике токове унутар руског Православља. Наставши у древно време, манастир је дуго био у саставу Тројично-Сергијеве лавре, када је у њој

био веома јак дух преподобног Сергија. Почетком XIX века настојатељ обитељи је постао саподвижник преподобног Серафима, архимандрит Аврам, који је у Алатир пренео предивну атмосферу Саровске пустиње тога времена. Почетак XX века - поново јака духовна бујица, али овог пута са руског севера, која је условила наредни процват обитељи: један од најпознатијих игумана из целе историје Валаамског манастира, отац Гаврило, постао је архимандрит Свето-Тројичне обитељи. И на крају, у наше време - о. Јероним, доневши традицију Свете Горе.

Али, наравно, древна историја обитељи је богата и својим посебним васпитаницима. И највећи алатирски светитељ, схимонах Васијан, подвизавао се овде у XVII веку. После неколико стотина година његове мошти су биле обретење потпуно нетрулежне, и од њих се дешавало мноштво исцељења и чудеса. Нестале су после варварског затварања манастира од стране большевика. Зато је остао чудотворни извор Васијана, где је он пред смрт оставио своје вериге. Тај извор се налази у самом храму. Вода из њега веома помаже људима који имају проблема са желуцем, јетром и бубрезима.

У манастиру се налазе и две чудотворне иконе - Нерукотворени Лик Спаситеља и Божја Мајка Казанска, која је спасла град од епидемије колере 1748. године. У част те иконе је назван један од храмова у манастиру, којему се сличан, нажалост, не може наћи не само у Поволжју. Плафон и зидови храма су покривени резаном храстовом облогом, веома танком и с уметничким сликарским радом, који су мајстори урадили потпуно бесплатно, за годину и по дана.

Јеромонах Антоније прича да се за време грађевинских радова крајем 90-их година братија суочила с масовним људским гробницама практично на целој манастирској земљи. Испоставило се да су 30-их година црвеноармејци провозили отуда православне хришћане - свештенослужитеље и мирјане са децом - из свих губернија. Овде су их неко време задржавали, вредјали их, а затим стрељали. Сваки педаљ манастирске земље је заливен крвљу. Монаси сведоче да када су опојавали мошти Новомученика, из њих је излазило дивно благоухање. Многи су долазили да се поклоне моштима, а поседнути злим дусима су притом викали, буквално бивајући пообарани.

Тренутно у обитељи има 100 житеља, од којих су половина монаси. Разни људи, понекад најнеобичнијих судбина. Много је интелектуалаца, посебно из Питера. Један од схимонаха је у недавној прошлости био генерални директор великог предузећа у граду Новоросијск. А један од манастирских јеромонаха је бивши наркоман, који је очистио своју душу од тог тешког греха најдубљим

покајањем. Покајању и вери је пришао кроз стање клиничке смрти, медицински проверено. После тога, сећа се да се са другом био добро “уфиксао” и одједном види да иду по ужареном угљу, а напред је пламен - као у огњеној пећи. У позадини тог пламена стоји одвратан зли дух, указујући палцем на друга, говори: “Иди туда, а ти остани!” Враћа му се осећај и види да му врше реанимацију, потом сазнаје да му је друг умро од превелике дозе. Тај случај је тако потресао младог човека да је одмах по изласку из болнице отишао у манастир.

Лекар у обитељи, отац Зосима, прича да случајеви излечења наркомана у манастиру нису тако чести како бисмо желели. Цела ствар је у томе да су за добијање Божје помоћи потребни велика жеља и искрено покајање. Родитељи углавном на силу овде доводе наркомане, а они немају никакву жељу да одстоје дуге манастирске службе и да се моле. С друге стране, манастир се налази у самом Алатиру. Чак је и до тог провинцијског градића дошла зараза: наркодилери довозе хероин из Тољатије, а места где је могуће набавити смртоносни прах позната су свим наркоманима мештанима. Било је случајева када су овисници који су долазили у манастир “пропали”. Зато се одавно одлука о пријему наркомана у обитељ ретко и веома промишљено прихвата: само ако се болесник одиста покајао и поверовао. А исцељењима алкохоличара, по речима оца Зосиме, нема броја. С њима је много лакше. Ако су наркомани углавном млади људи (међу њима ко стигне до хероина ретко доживи 30 година), онда су алкохоличари солидна популација која је прекорачила границу 40-их. При чему међу пијаницама има веома много представника стваралачких професија: сликара, музичара, глумаца. “Са пијаницама, када то није мучно, ми се боримо до краја”, прича отац Зосима. “Бивало је случајева када су они не само искорењивали ту страст из себе, већ и постајали монаси.”

Био сам почаствован да са о. Јеронимом поразговарам, тек пред крај дана.

- Баћушка, ви сте дуго времена живели у Светој Земљи. Сада се тамо пролива крв. Да ли

нам то предочава долазећа страшна дешавања? - поставио сам своје прво питање.

- Сва суштина данашњих дешавања у свету, самим тим и у Палестини, завршава се на томе да многи закулисни владари покушавају да започну Трећи светски рат. За то и траже испаштаоце туђих грехова - у лику Бин Ладена или било ког другог. Али за нас то не треба да буде важно. Најважније је: Господ нас још трпи, воли и чека наше покајање. Али, авај, ја често путујем по Русији и видим да народ све више и више пада, духовно и морално. Необузданост безакоња и разврата. Потпуна некажњивост оних које би требало сурово кажњавати. А Богу се по обичају обраћају само појединци.

- То јест, с једне стране, храмови се обнављају и граде, а с друге...

- Обнављање храмова још није показатељ. Показатељ је наше духовно стање, које ми пројављујемо и у друштву, и у својој породици.

- А шта је са пророштвима Светих Отаца да ће се пред крај света Русија препородити?

- Бог може и да укине пророштва, због безакоња народа. На нашој је вољи - или укинути постојање безакоња у свету или га продужити. Нажалост, данас понекад долази до тога да је свако заузет својим регионалним проблемима и да не помаже своме суседу. Саборни ум и јединство Цркве сад су важни као никад. И не треба се поводити за разним галамджијама и хистерцима.

Добивши благослов од о. Јеронима, ујутру сам се причестио Светим Христовим Тајнама. Опровистивши се с обитељи, отишао сам.

“Каква је благодат наоколо”, помислио сам, “у том тихом, пријатном градићу са шумом и реком недалеко. Мора да је овде лети предивно!”

И с тим мислима - како задивљујуће! - напустио сам Алатир, који је у почетку на мене оставио тако тежак утисак.

Андреј Викторович Полињски
превела с руског Танкосава Дамјановић

ОТАЦ РАФАИЛО СВЕТОГОРАЦ

БЕЗ ИСТИНСКОГ ПОКАЈАЊА НЕМА СПАСЕЊА

Нрајем марта, на Свету Гору, у своју келију близу Кареје, враћа се 73-годишњи хиландарски отац Рафаило (Дражић), након краћег боравка у својој родној Србији. Отац Рафаило, малосхимник, као веома млад момак отишао је из свог родног села Дрена близу Лазаревца да служи Господу, тамо где су некада то исто чинили и његови преци Богослав и Зосима. Највећу заслугу за то има његова покојна мајка Катарина, док се отац Боривоје, иначе дугогодишњи појак, није слагао са таквом његовом одлуком, која му је из корена променила живот.

Након готово пола века у монаштву, отац Рафаило је дошао у свој родни крај са прилогом, који је вредно сакупљао и од своје скромне пензије, да сагради цркву у Дрену.

- Прошле године сам се укључио у акцију за изградњу цркве, која је посвећена Светом Георгију, на имању моје браће Јездимира, Миодрага и синовике Мире. Они су поклонили плац, и поред тога свако од мештана мога родног села Дрена, Бурова и Новог насеља је још помогао колико је могао. Нешто новца су послали по мени и наша браћа Грци - прича отац Рафаило, не кријући задовољство због онога што је до сада урађено од радова. Остаје још да се "покрије" црква, да се изнутра измалтеришу зидови, и да се среди терен око саме цркве.

Он се, заједно са мештанима Дрена, искрено нада да ће се вршити служба у цркви на дан Светог Георгија, коме је ова богомоља и посвећена. Иако веома тешко болестан и стар, отац Рафаило ревнује и даље, не штедећи своје крхко тело измучено тешким монашким животом.

- Где све нисам боравио на Светој Гори, прво као искушеник Хиландара, где су ме након годину дана на Божић замонашили - присећа се отац Рафаило, кога

памћење још увек изврсно служи.

Након 15 година, боравио је у манастиру Ксенофонтосу, где је неговао старе монахе, па у руском манастиру Свети Пантелејмон, где је био гостопримац. После тога се вољом Божјом обрео у бугарском манастиру Зографу, где је по послушању фарбао гвожђе на манастирским објектима.

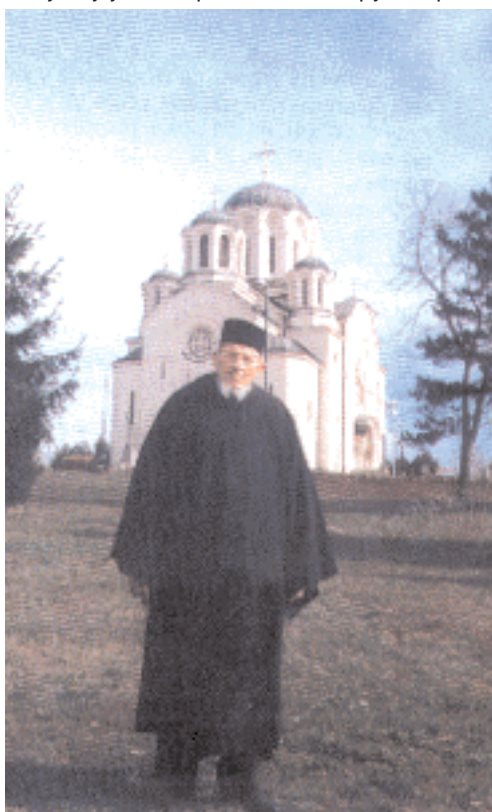
- Ту сам њиховог игумана научио да меси хлеб - каже стидљиво отац Рафаило. Након тога је боравио у манастиру Ивер, где је био помоћник трпезарца, да би се

након тога нашао у Ксиропотаму, где је осам месеци месио хлеб и просфоре. Пут га је затим навео у Дафни, па у Кареју код великосхимника Харалампиа. Једног дана срео га је монах Аверкије у Кареји и рекао му: "Мајка Божја се сажалила на тебе. Требало би да одеш на Хиландар у келију где је боравио и упокојио се монах Јоаникије. Отац Митрофан ти је дао благослов за ово". То је било пре 22 године. Од тада па до данас отац Рафаило борави у овој келији као отшелник, подвизавајући се за пример осталима својим делима и молитвом, тако да је још за живота постао чувени "старац".

Но, њега као да се све то не доптиче нимало. Скроман и једноставан, пун љубави према свима и

правих духовних савета, увек спреман да помогне, броји своје земаљске дане, молећи се непрестано Господу.

- Без истинског покајања нема спасења. Срби треба да се врате својим духовним коренима - да се моле, посте и кају за своје многобројне грехе. Без тога не можемо опстати као народ - поручио је на крају отац Рафаило, који је целог живота смирено трпео недаће и искушења даноноћно се молећи у сузама за свој напаћени српски народ.

Драгица Радојчић

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

ПОМОЗИМО ОБНОВУ СВЕТИЊЕ У ДУБРАВИ

На прелепим, али неприступачним обронцима Златибора налазе се рушевине некадашњег манастира Дубрава из 13. века, који су Турци порушили пре седам векова. Сматра се да је био посвећен пророку Илији. Прошле године захваљујући јеромонаху Данилу (Плавшићу), покренута је акција за обнову ове светиње. Наиме, отац Данило, иначе малосхимник, који је до тада боравио у оближњем манастиру Увцу, наишао је једнога дана на ову запуштену и скривену светињу, за коју је једино знао Завод за заштиту споменика. Ту је пронашао и једну колибу, у којој од тада живи, без воде и струје, чврсто решен да ту и остане док не обнови некадашњу светињу.

Отац Данило нерадо говори о свом подвижничком животу не само на Светој Гори и Студеници, манастиру Пустини у Увцу, већ и о садашњем пребивалишту, тешким условима живота и рада, малој и узаној коњској стазици којом верници стижу до њега по савет и духовно окрепљење. Сазнали смо да је, захваљујући управо њему, успешно завршена законска процедура око

враћања некадашње манастирске земље. Наиме, четири домаћинстава су поклонила земљу манастиру која је била у њиховој својини дуги низ година. Данас манастир има хектар и по обрадиве земље са шумом.

Генералштаб Војске Југославије, тј. Управа за инжењерију из Београда и обреновачки инжењерци и њихове машине добровољно граде прилазни пут до некадашњег манастира. Пут је деломично изграђен, дрвеће рашчишћено.

По процени стручњака, потребно је још око 30.000 литара нафте и много новца за обнову ове светиње, која ће, када буде завршена, бити посвећена светом Василију Острошком - каже јеромонах Данило, који чврсто верује да ће ова светиња и поред огромне беспарице, ускоро поново оживети.

Сви који желе да помогну у обнови дубровске светиње, своје уплате могу да изврше на жиро рачун број: 43700-623-8-940, позив на број: 14-19-09480-6 код УУ банке АД, Београд, филијала Ужице.

Драгица Радојчић

Православље, бр. 859-860, Београд 1-15. јануар 2003. стр. 16

Откриће краљевачких археолога на ископинама ман. Дубрава испод Златибора

ЗЛАТО У ЗАБОРАВЉЕНИМ РУШЕВИНАМА

На месту на коме је цркву пре четири године нашао монах Данило, на сунце дана синило 260 "млетачких" златника из 16. и 17. века

После више од три века скривница манастира Дубрава, дубоко у кањону Увца, испод Златибора, и њено силно благо, угледали су светло дана. Из иловаче, из олтарског дела манастира, испод места на коме стоји часна трпеза, на дубини од скоро два метра, а у ствари одмах испод пода старе манастирске цркве, археолози краљевачког Завода за заштиту споменика културе,

откопали су - 260 “млетачких” златника, најстарији из 16, а већина из 17. века.

У понедељак, 17. маја, један од радника који археолозима помажу на истраживању манастирског комплекса, ударио је у олтару крампом у земљу.

Златници су се просули као да су пре који сат, а не пре неколико векова, испали испод чекића.

Страх од Турака

- Откриће је изузетно вредно, можемо рећи да се ради о ексклузивном налазу, јер, оставе, односно скривнице новца не налазе се тако често у црквама. Новац се налазио директно у земљи, па се може претпоставити да је некада био у тканини, врећици, која је током векова иструлила - каже Гордана Тошић, директор краљевачког Завода за заштиту споменика културе, која је и руководилац радова у Дубрави чији је циљ да се “формирају конзерваторски услови за подизање цркве и конака на темељима старог храма”.

На нађеним златницима су, каже Тошићева, углавном две представе - на аверсу је “Свети Марко који благосиља Дужда”, на реверсу “Христ у Мандорли”, а у скривници је нађено и неколико аустроугарских новчића. Свих 260 златника су, каже директорка Тошић, изузетно очувани, без икаквих деформитета, а археологе није изненадила чињеница да су златници тако синули. Сви су од чистог злата.

- Остала сведочи да се Дубрава налазила у граничној области, где је трговина с Млецима и другим западним земљама била изузетно развијена. Само скривање новца, може се, по нашим претпоставкама, везати и за бурне историјске догађаје с краја 17. века на том подручју. Биле су то последње године Великог рата између Свете лиге и Османлијског царства.

Сан монаха Данила

Причу која следи зна мало људи. По њој, још у време док је био испосник у горњој Савиној испосници Студенице, монаху Данилу у сан се јавио патријарх Герман и упутио га да дође овамо, да тражи древну богомољу, зараслу светињу у којој је велико благо, у којој су иконе и фреске. Вођен тим сном и благословом свог владике и игумана, монах Данило је пре пет година стигао у манастир Увац, а онда и у Дубраву, у чије је рушевине, пре тога, три пута у сну силазио.

После је све ишло само како Бог милује, од дана кад је помоћ за обнову почела стизати са свих страна, од манастира Острог, до Србина из Америке који је за градњу пута до манастира одједном дао 11.000 долара.

- Први пут када сам дошао овде, донео сам свећу и кандило, окадио манастир, а онда сам кренуо до брдашцета Главица изнад рушевина. И, на том путу, десило

ми се нешто чудно, као да сам се на тренутак изгубио, као да нисам на трен био у свом телу, као да то нисам био ја. Кад сам дошао себи, прекрстио сам се, и тада сам решио да се посветим поновном подизању ове светиње - поверио се монах Данило пре три године, док смо стајали изнад рушевина.

- Тада је страдао манастир Прибојска бања, многе цркве, метоси, манастири Увац и Дубрава, а до највеће турске одмазде дошло је после 1697. године. Људи, монаси, пред надлазећом опасношћу скривали су благо, тада је скривена и ризница Прибојске бање, па је могуће да је у то време у скривницу у олтару склоњен и новац Дубраве - каже Тошићева.

На месту на коме је био стари манастир, археолози из Краљева већ су откопали два метра високе зидове манастирске цркве, и педесетак метара даље, ка југозападу, остатке манастирских конака.

- Реч је о мањој, једнобродној цркви, са полукружном олтарском апсидом, којој је касније додата припрата. Сем новца нашли смо и нешто мало касне

средњовековне керамике, али на основу тога не можемо прецизно одредити време у коме је црква зидана.

Чудо невиђено

- Манастир Дубрава се помиње у историјским изворима као метох манастира Прибојска бања, и због тога сматрамо да је црква средњовековна и да је страдала у турском периоду - каже Гордана Тошић, у чијој су екипи, у Дубрави, још Марија Алексић, археолог, Александар Матовић, архитектонски техничар, и возач Горан Јовановић.

После завршетка садашњих, истраживачких радова, који су на самом крају, следи израда пројекта конзервације и рестаурације старе цркве и конака, односно, неимари ће после векова таме, поново зидати Дубраву у кањону Увца.

А монах Данило, светогорски искушеник и студенички испосник, кога је рука Свевишњег, пре четири године, довела на рушевине Дубраве, и који од тада има један једини сан, да обнови стари манастир, прекјуче је, када смо га срели на путу ка Чајетини, кратко прозборио:

- Бог услиши молитве онима који верују.

А сам Господ Бог зна, кажу на Златибору они који боље знају монаха, колико је дана и ноћи отац Данило пробдео у својој колибици, одмах крај манастирских

Глас јавности, 29. маја 2004. год

рушевина, молећи се Богу да му услиши молитве, да он, убоги монах, врати славу старој Дубрави. И колико су још дана, он и Добривоје Кнежевић из Чајетине, његов највернији помагач, председник одбора за обнову Дубраве, провели кујући планове за обнову, обијајући прагове и тражећи динар да се плате изведени радови.

Ономад, у понедељак, кад је злато синуло из олтара Дубраве, отац Данило, причају очевици, није ни трепнуо пред толиким благом. Тек је изустио:

- Ето, видите, како се то хоће... Сад, са Божијом помоћи, имамо са чим да обновимо цркву.

Пре равно три године, када је Дубрава била у пустој недођији, тек гомила камена и сиге, и када смо монаха Данила питали како ће и са чим ће у овим сиротињским временима зидати Дубраву и градити пут до ње, одговорио је:

- Бог ће помоћи - као да очекује неко чудо...

Сви који су ових дана силазили до Дубраве, гледали су чудо својим очима - из шипражја изронили су зидови цркве и конака, до манастира се, уместо пешке, као до пре пар година, сада долази путем широким пет метара, пробијеним кроз беспуће и кроз литице изнад самог Увца.

Текст и фото: Зоран Шапоњић

КРШТЕЊЕ ПРИПАДНИКА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ У МАНАСТИРУ ВАВЕДЕЊЕ КОД ЧАЧКА

У манастиру Ваведње, осам километара од Чачка, јуче је обављено прво колективно крштење официра и војника једне војне јединице код нас. Реч је о крштењу петоро припадника Позадинске базе Генералштаба Војске Србије и Црне Горе и мајци једног од њих. Свечаности је присуствовало око стотину униформисаних припадника јединице који су из манастира, заједно са тек крштеним колегама, отишли на ручак припремљен у касарни Војске Србије и Црне Горе, у Пожеги. Чину крштења који је обавио свештеник Милорад Цицовић уз молитве монахиња овог женског манастира, присуствовао је и командант Позадинске базе Генералштаба, пуковник Драгомир Крстовић, који је

рекао овим поводом да су припадници ове јединице у току прошле године посетили 25 манастира широм отаџбине, па је тако настала замисао да се крсте и они који то, из ранијих разлога, нису крштени одмах по рођењу. Он је такође упутио позив старешинама и војницима у јединици да се крсте, али само по сопственој вољи и као лични чин. Ту су јуче крштени пуковник Радомир Јовановић, помоћник команданта Позадинске базе за морал и информисање, капетан прве класе Саша Петровић из Београда, Драгомир Грујовић из Чачка, цивилно лице на служби у Војсци Србије и Црне Горе, Радмила Крсмановић, и војник по уговору из Луквице код Горњег Милановца, Маријан Мирковић и његова мајка.

Експрес политика, 29. септембар 2004.

НЕОБИЧНО ОТКРИЋЕ У БЛИЗИНИ МАНАСТИРА ПОГОРЕВАЦ, У ГРАЦКОВУ КОД ЗАЈЕЧАРА

КРСТ У ЦЕРОВИНИ

Необичан крст у церовом дрвету, пронађен уочи Крстовдана у селу Грацкову код Зајечара, открили су у близини манастира Погоревац мештани Светислав Танђановић, његов пријатељ Срђан Радујевић и осмогодишњи Иван, када су кренули да секу дрва за зиму.

Једва поверовали

- У журби смо секли стабла моторном тестером не обраћајући пажњу на облик или боју. Мали Иван,

међутим, који је трчкарао пред нас, радосно нас позва да видимо како је уцртан крст у

дрвету. На пресеченом стаблу, јасно смо могли да видимо симбол вере. У чуду смо најпре загледали стабло са свих страна, а потом почели да сечемо дрво попречно, на кругове и свуда је био исти крст, чак и на гранама. Једва смо могли да верујемо својим очима - испричао је Светислав Танђановић из Грацкова.

Крст у дрвету

Необичан проналазак одмах је однео Обраду Марковићу, сопственику манастира Погоревац који слави Свету Тројицу.

- Одувек сам говорио да је ово свето место, које је открио још давне 1939. Милан Мицић, који је сањао да

се на том месту налазе остаци ранохришћанског манастира и да је дужан да га обнови. Копајући темеље, пронашао је камене иконе и друге материјалне доказе постојања некадашње светиње. Крст пронађен уочи Крстовдана потврђује да Погоревац, народу познат као свето место, то и јесте - каже Обрад Марковић, додајући да је пронађени крст добар знак јер предствља симбол буђења Христове вере.

Кад дрвеће проговори

- Некада је било много више вере у људима, временом све мање, али данас се духовност поново буди у народу и све је више, нарочито млађих, који траже света места попут манастира

Свете Тројице. Долазе овде, не знају да се прекрсте како треба. Морам да им говорим јер у Јеванђељу је Исус ученицима рекао: "Ако ви не говорите, камење ће проговорити." До сада сам о многим духовним сазнањима ћутао, али ево, десило се да је дрвеће проговорило - каже Марковић. Пронађени крст за сада је код Светислава Танђановића, који свима показује ново "чудо" у овом крају.

Ж. Миленковић